

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΛΛΑΓΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ 2009

ΓΙΩΤΑΚΗΣ Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΜΑΥΡΟΠΟΛΗ Θ. ΔΙΟΝΥΣΙΑ

ΛΥΜΠΕΡΗΣ Δ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΓΚΟΛΓΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, καθηγητής

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2015

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤ. ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΑΛΛΑΓΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΑΠΟ ΤΟ 2009

ΓΙΩΤΑΚΗΣ Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ (Α.Μ. 14011)

nikogiot@logistiki.teimes.gr

ΜΑΥΡΟΠΟΔΗ Θ. ΔΙΟΝΥΣΙΑ (Α.Μ. 15823)

dionmavr@logistiki.teimes.gr

ΛΥΜΠΕΡΗΣ Δ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ (Α.Μ. 14628)

georlybe@logistiki.teimes.gr

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΓΚΟΛΦΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, καθηγητής

ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ 2015

Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Λογιστικής Χρηματοοικονομικής / Μεσολογίου του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία έχει ως θέμα της τις «Αλλαγές φορολογικού Συστήματος από το 2009» και εκπονήθηκε στα πλαίσια του προγράμματος φοίτησης του τμήματος Λογιστικής & Χρηματοοικονομικής της Σχολής Διοίκησης & Οικονομίας του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Δυτικής Ελλάδας.

Αρχικά στην εισαγωγή δίνονται οι κατευθυντήριες προεκτάσεις του θέματος αλλά και ο σκοπός η δομή και η μέθοδος συγγραφής.

Στο 1^ο κεφάλαιο: «Γενικά περί Φορολογίας», παρουσιάζονται εισαγωγικές έννοιες και διάφοροι ορισμοί, η ιστορική αναδρομή, τα χαρακτηριστικά των φόρων (φορολογική βάση, αμεσότητα της φορολόγησης, διπλή φορολόγηση), οι γενικές απόψεις για τη φορολογία (υποστήριξη στη φορολογία, αντίδραση στη φορολογία), και τέλος η βιβλιογραφική επισκόπηση γύρω από το θέμα.

Στο 2^ο κεφάλαιο: «Αλλαγές του Ελληνικού Φορολογικού Συστήματος τα τελευταία έτη», καταγράφονται εισαγωγικά στοιχεία, οι φόροι την χρονική περίοδο 2009 – 2014, το δαιδαλώδες φορολογικό σύστημα, η έννοια της οικονομικής ανισότητας, ο φόρος εισοδήματος και τέλος η αποτελεσματικότητα στην είσπραξη των φόρων.

Το θέμα του 3^{ου} κεφαλαίου είναι: «Η Φορολογία στην Ευρώπη», δίνονται στοιχεία για την φορολογική πολιτική, της φορολογίας στην Ευρώπη και τέλος των δεικτών ευρωπαϊκής φορολογίας (φορολογία και εισόδημα επιχειρήσεων, εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, επιβάρυνση στο σύνολο των εσόδων).

Στο 4^ο κεφάλαιο: «Φορολογικό Σύστημα του 2009», παρουσιάζονται οι αλλαγές των φορολογικών νόμων του 2009: ν. 3746/2009, ν. 3756/2009, ν. 3758/2009, ν. 3763/2009, ν. 3808/2009.

Στο 5^ο κεφάλαιο: «Φορολογικό Σύστημα του 2010», καταγράφονται οι αλλαγές του ν. 3842/2010 «αποκατάσταση φορολογικής δικαιοσύνης, αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και άλλες διατάξεις», αλλαγές στον ν. 2238/1994 (αλλαγή στο άρθρο 31 του ν. 2238/1994, αλλαγές στο άρθρο 40 «συναλλαγές μέσω τραπεζικού συστήματος», αλλαγή στο άρθρο 55 του ν. 2238/1994, αλλαγή στην παράγραφο 7 του άρθρου 48 του ν. 2238/1994, αλλαγή στην παράγραφο 1 του άρθρου 58 του ν. 2238/1994, αλλαγή στην παράγραφο 3 του

άρθρου 59 του ν. 2238/1994) και τέλος οι αλλαγές στο ΠΔ. 186/1992 (Κ.Β.Σ.) (αλλαγή στην παράγραφο 3 του άρθρου 13 του ΠΔ. 186/1992, αλλαγή με το άρθρο 20 του ν. 3842/2010).

Στο 6^ο κεφάλαιο: «Φορολογικό Σύστημα του 2011» απαριθμούνται οι αλλαγές της Πολυγραφημένης (Πολ.) 1027/9.2.2011 (άρθρο 1: «πεδίο εφαρμογής – όριο συναλλαγής», άρθρο 2: «συναλλαγές εκτός πεδίου εφαρμογής», άρθρο 3: «ρυθμίσεις επί ειδικών περιπτώσεων», άρθρο 4: «κυρώσεις»), οι αλλαγές στους συντελεστές του άρθρου 21 του ν. 2859/2010 (Φ.Π.Α.) και τέλος η πολ.1009/21.1.2011 (διευκρινίσεις σε σχέση με το συντελεστή φπα σε πιστωτικά τιμολόγια λόγω κύκλου εργασιών, προσαρμογή των μηχανογραφικών συστημάτων και των φορολογικών ταμειακών μηχανών στους νέους συντελεστές, αλλαγή στον τρόπο πληρωμής των ασφαλιστικών εισφορών, υποχρεώσεις λογιστών φοροτεχνικών, κατηγοριοποίηση παραβάσεων και καθορισμός ύψους προστίμων που επιβάλλονται από τους επιθεωρητές εργασίας του σώματος επιθεώρησης εργασίας (ΣΕΠΕ), κατάργηση της προσαύξησης 7,5% στους μερικώς απασχολούμενους που εργάζονται λιγότερες από 4 ώρες ημερησίως).

Στο 7^ο κεφάλαιο: «Αλλαγές Φορολογικού Συστήματος 2012-2016» δίνονται οι σημαντικές φορολογικές αλλαγές για το 2012, το 2013, το 2014, το 2015 και τέλος οι τελευταίες φορολογικές αλλαγές.

Στο τελευταίο κεφάλαιο τα «Συμπεράσματα» παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της βιβλιογραφικά ερευνητικής πτυχιακής εργασίας οι «Αλλαγές φορολογικού Συστήματος από το 2009».

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε θερμά τον καθηγητή και εισηγητή μας Γκόλφη Γεώργιο για την συστηματική καθοδήγηση και βοήθεια του. Επίσης οφείλουμε να ευχαριστήσουμε τις οικογένειες μας για την πνευματική στήριξη και γενικότερα τον περίγυρο μας που μας ενθάρρυνε για την πραγματοποίηση και ολοκλήρωση της πτυχιακής μας εργασίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	iv
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	vi
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	vii
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ – ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ-ΣΧΗΜΑΤΩΝ	xi
ΠΙΝΑΚΕΣ.....	xi
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ.....	xi
ΣΧΗΜΑΤΑ.....	xii
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ - ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΡΩΝ	xiii
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	xvii
1 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ»	1
1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1.2 ΟΡΙΣΜΟΙ.....	3
1.3 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ.....	4
1.4 ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ	5
1.4.1 Φορολογική βάση.....	6
1.4.2 Αμεσότητα της φορολόγησης.....	6
1.4.3 Διπλή Φορολόγηση	7
1.5 ΔΙΑΦΟΡΑ ΘΕΜΑΤΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ.....	7
1.5.1 Υπέρ της φορολογίας	7
1.5.2 Κατά στη φορολογία	8
1.6 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	9
2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «ΑΛΛΑΓΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΤΗ».....	12
2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ	12

2.2	ΟΙ ΦΟΡΟΙ ΤΗΝ ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2009 – 2014	12
2.3	ΔΑΙΔΑΛΩΔΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	21
2.4	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΙΣΟΤΗΤΑ.....	22
2.5	ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	24
2.6	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΙΣΠΡΑΞΗ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ.....	25
2.7	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ.....	26
3	ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ».....	28
3.1	ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ	28
3.2	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	28
3.3	ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	30
3.4	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ	32
3.4.1	Φορολογία και εισόδημα Νομικών προσώπων	33
3.4.2	Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	34
3.4.3	Επιβάρυνση στο σύνολο των εσόδων.....	36
4	ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ 2009».....	38
4.1	ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ	38
4.2	ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΟΥ 2009.....	39
4.2.1	N. 3746/2009	39
4.2.2	N. 3756/2009	43
4.2.3	N. 3758/2009	46
4.2.4	N. 3763/2009	47
4.2.5	N. 3808/2009	53
5	ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ 2010».....	55
5.1	N. 3842/2010 «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ».....	55
5.2	ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟΝ Ν. 2238/1994.....	55

5.2.1	Αλλαγή στο άρθρο 31 του ν. 2238/1994.....	55
5.2.2	Αλλαγές στο Άρθρο 40 «Συναλλαγές μέσω τραπεζικού συστήματος»	58
5.2.3	Αλλαγή στο άρθρο 55 του ν. 2238/1994.....	58
5.2.4	Αλλαγή στην παράγραφο 7 του άρθρου 48 του ν. 2238/1994	59
5.2.5	Αλλαγή στην παράγραφο 1 του άρθρου 58 του ν. 2238/1994	60
5.2.6	Αλλαγή στην παράγραφο 3 του άρθρου 59 του ν. 2238/1994	62
5.3	ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ Π.Δ. 186/1992 (Κ.Β.Σ.).....	64
5.3.1	Αλλαγή στην παράγραφο 3 του άρθρου 13 του Π.Δ. 186/1992.....	64
5.3.2	Αλλαγή με το άρθρο 20 του ν. 3842/2010	66
6	ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ 2011».....	69
6.1	ΠΟΛ.1027/9.2.2011	69
6.1.1	Άρθρο 1: «Πεδίο εφαρμογής – Όριο συναλλαγής».....	69
6.1.2	Άρθρο 2: «Συναλλαγές εκτός πεδίου εφαρμογής».....	70
6.1.3	Άρθρο 3: «Ρυθμίσεις επί ειδικών περιπτώσεων»	70
6.1.4	Άρθρο 4: «Κυρώσεις»	71
6.2	ΑΛΛΑΓΕΣ	71
6.2.1	Αλλαγές στους συντελεστές του άρθρου 21 του ν. 2859/2010 (Φ.Π.Α.).....	71
6.3	ΠΟΛ.1009/21.1.2011	73
6.3.1	Παραδείγματα σχετικά με τιμολόγια λόγω κύκλου εργασιών	73
7	ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «ΑΛΛΑΓΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ 2012-2015».....	74
7.1	ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΓΙΑ ΤΟ 2012.....	74
7.1.1	Εξόφληση συναλλαγών με ιδιώτες.....	74
7.1.2	Παρακράτηση φόρου και ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης	76
7.1.3	Έναρξη ισχύος του εργόσημου για την αμοιβή και παρακράτηση ασφαλιστικών εισφορών	77
7.1.4	Φορολογική Αναμόρφωση	79

7.1.5	Πιστοποιητικό ενεργειακής απόδοσης (ΠΕΑ) κτιρίων	79
7.1.6	Υποχρεώσεις των συμβολαιογράφων κατά τη σύνταξη συμβολαιογραφικών εγγράφων.....	83
7.1.7	Τρόπος υποβολής περιοδικής δήλωσης Φ.Π.Α. και καταβολής του φόρου	83
7.1.8	Επιβολή προστίμου για την μη αναγγελία ή την εκπρόθεσμη αναγγελία αποχώρησης μισθωτού.....	84
7.1.9	Χρόνος πρώτης εγκατάστασης σε νεόδμητα ακίνητα.	86
7.2	ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΓΙΑ ΤΟ 2013.....	87
7.2.1	Αλλαγή των διατάξεων περί φορολογικής κατοικίας.....	87
7.2.2	Μείωση των πηγών εισοδήματος	88
7.2.3	Διεύρυνση προϋποθέσεων για τον χαρακτηρισμό εργαζόμενων ως μισθωτών	89
7.2.4	Κατάργηση του μέτρου της συλλογής αποδείξεων	89
7.3	ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΓΙΑ ΤΟ 2014.....	90
7.4	ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΓΙΑ ΤΟ 2015.....	100
7.5	ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ.....	106
8	ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ»	109
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	116

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ – ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ-ΣΧΗΜΑΤΩΝ

ΠΙΝΑΚΕΣ

Πίνακας 2.1: Οι φόροι την χρονική περίοδο 2009 – 2014.	13
Πίνακας 2.2: Ετήσια μεταβολή των Φόρων την περίοδο 2009-2014.	15
Πίνακας 2.3: Άμεσοι φόροι την περίοδο 2009-2013.....	18
Πίνακας 2.4: Έμμεσοι φόροι την περίοδο 2009-2013.....	19
Πίνακας 2.5: Εγκύκλιοι Υπουργείου Οικονομικών για φορολογικά και τελωνειακά θέματα.21	
Πίνακας 2.6: Οι πιο προβληματικοί παράγοντες για άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας στην Ελλάδα.	21
Πίνακας 2.7: Δείκτης κατανομής εισοδήματος σε πεντημόρια (S80/S20) και Συντελεστής Gini στην Ευρώπη: 2013.	24
Πίνακας 2.8: Έσοδα από φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων (%).	25
Πίνακας 2.9: Δείκτες αποτελεσματικότητας στην είσπραξη φόρων (2014).	26
Πίνακας 3.2: Φορολογική επιβάρυνση στο εισόδημα των Νομικών Προσώπων.	33
Πίνακας 3.3: Φορολογική επιβάρυνση για εισφορές κοινωνικής ασφάλισης.....	35
Πίνακας 3.4: Φορολογική επιβάρυνση στο σύνολο των εσόδων.....	37
Πίνακας 7.1: Παρακράτηση φόρου και ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης.....	76
Πίνακας 7.2: Αγορά εμπορευμάτων και υπηρεσιών (Απαλλασσόμενες επιχειρήσεις).....	104
Πίνακας 7.3: Αγορά εμπορευμάτων και υπηρεσιών (Μη Απαλλασσόμενες επιχειρήσεις)..	104
Πίνακας 8.1: Κυριότερα εμπόδια στην επιχειρηματικότητα.	109
Πίνακας 8.2: Εγκύκλιοι Υπουργείου Οικονομικών (2010-2014).	110

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

Διάγραμμα 2.1: Το σύνολο των διάφορων φόρων (Άμεσοι-Έμμεσοι) την περίοδο 2009-2014.	14
--	----

Διάγραμμα 2.2: Διάφοροι φόροι (Άμεσοι-Έμμεσοι) την περίοδο 2009-2014.	15
Διάγραμμα 2.3: Ετήσια μεταβολή των Φόρων την περίοδο 2009-2014.	16
Διάγραμμα 2.4: Άμεσοι φόροι την περίοδο 2009-2013.	19
Διάγραμμα 2.5: Άμεσοι φόροι την περίοδο 2009-2013.	20
Διάγραμμα 3.1: Στοιχεία για τα 3 σημαντικότερα είδη φορολογίας για όλες τις ευρωπαϊκές χώρες.	31
Διάγραμμα 3.2: Φορολογική επιβάρυνση στο εισόδημα των Νομικών Προσώπων.....	34
Διάγραμμα 3.3: Φορολογική επιβάρυνση για εισφορές κοινωνικής ασφάλισης.	36
Διάγραμμα 3.4: Φορολογική επιβάρυνση στο σύνολο των εσόδων.	37
Διάγραμμα 8.1: Κυριότερα εμπόδια στην επιχειρηματικότητα.	110
Διάγραμμα 8.2: Εγκύκλιοι Υπουργείου Οικονομικών (2010-2014).....	111

ΣΧΗΜΑΤΑ

Σχήμα 2.1: Η καμπύλη Laffer που απεικονίζει τα φορολογικά έσοδα συναρτήσει του φορολογικού συντελεστή.	17
---	----

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ - ΑΠΟΔΟΣΗ ΟΡΩΝ

Α.Ε.: Ανώνυμη Εταιρεία

Α.Ε.Π.: Απόφαση Επιβολής Προστίμου

Α.Κ.Ε.Σ.: Αμοιβαία Κεφάλαια Επιχειρηματικών Συμμετοχών

Α.Κ.: Αστικός Κώδικας

Α.Λ.Π.: Απόδειξη Λιανικής Πώλησης

Α.Ν.: Αναγκαστικός Νόμος

Α.Π.Υ.: Απόφαση Παροχής Υπηρεσιών

Α.Σ.Υ.Ε.: Ανώτατη του Στρατού Υγειονομική Επιτροπή ή Υπηρεσία

Α.Υ.Ο.: Απόφαση Υπουργού Οικονομικών

Α.Υ.Ο.Ο.: Απόφαση Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών

Α.Φ.Μ.: Αριθμός Φορολογικού Μητρώου

Β.Δ.: Βασιλικό Διάταγμα

Γ.Γ.Δ.Ε.: Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων

Γ.Γ.Π.Σ.: Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων

Γνωμ.: Γνωμοδότηση

Γ.Σ.: Γενική Συνέλευση

Δ.Λ.Π.: Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Δ.Π.Χ.Π.: Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Πληροφόρησης

Δ.Ο.Υ.: Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία

Δ.Σ.: Διοικητικό Συμβούλιο

Δ.Χ.: Δημόσιας Χρήσης

Ε.Α.Ε.: Ελεγχόμενες Αλλοδαπές Εταιρείες

Ε.Γ.Λ.Σ.: Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο

Ε.Δ.Υ.Ο.: Εγκύκλιος Διαταγή Υπουργού Οικονομικών

Ε.Ε.: Ευρωπαϊκή Ένωση

Ε.Ε.: Ετερόρρυθμη Εταιρεία

Ε.Ε.Τ.Ε.: Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ακινήτων

Ε.Ε.Τ.Η.Δ.Ε.: Έκτακτο Ειδικό Τέλος Ηλεκτροδοτούμενων Δομημένων Επιφανειών

Ε.Ι.Χ.: Επιβατηγό Ιδιωτικής Χρήσης

Ε.Κ.Ε.Σ.: Εταιρείες Κεφαλαίου Επιχειρηματικών Συμμετοχών

Ε.Λ.Β.: Επιτροπή Λογιστικών Βιβλίων

Ε.Λ.Π.: Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα

Ε.Λ.Τ.Ε.: Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων

Ε.Π.Ε.: Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης

Ε.Σ.Υ.Ε.: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδας

Ε.ΣΥ.Λ.: Εθνικό Συμβούλιο Λογιστικής

Ε.Τ.ΑΚ.: Ενιαίο Τέλος Ακινήτων

Ε.Τ.Χ.Σ.: Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας

Ε.Υ.Ο.: Εγκύκλιος Υπουργού Οικονομικών

Ε.Υ.Ο.Ο.: Εγκύκλιος Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών

Η/Υ: Ηλεκτρονικός Υπολογιστής

Ι.Κ.Α.: Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Ι.Κ.Ε.: Ιδιωτικές Κεφαλαιουχικές Εταιρείες

Ι.Μ.Ε.: Ιδιότυπες Μεταφορικές Επιχειρήσεις

Κ.Β.Σ.: Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων

κ.λπ.: και λοιπά

Κ.Ν.: Κωδικοποιημένος Νόμος

Κ.Τ.Χ.: Κώδικας Τελών Χαρτοσήμου

Κ.Υ.Α.: Κοινή Υπουργική Απόφαση

Κ.Φ.Α.Σ.: Κώδικας Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών

Κ.Φ.Δ.: Κώδικας Φορολογικής Διαδικασίας
Κ.Φ.Ε.: Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος
ΚΕ.Π.Α.: Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας
Ν.: Νόμος
Ν.Π.: Νομικό Πρόσωπο
Ν.Π.Δ.Δ.: Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
Ν.Π.Ι.Δ.: Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
Ν.Σ.Κ.: Νομικό Συμβούλιο του Κράτους
Ο.Ε.: Ομόρρυθμος Εταιρεία
παρ.: Παράγραφος – Παραγράφου
Π.Δ.: Προεδρικό Διάταγμα
ΠΟΛ.: Πολυγραφημένη (Απόφαση ή Εγκύκλιος)
Σ.ΛΟ.Τ.: Συμβούλιο Λογιστικής Τυποποίησης
Σ.Α.Δ.Φ.: Σύμβαση Αποφυγής Διπλής Φορολογίας
Τ.Δ.Α.: Τιμολόγιο – Δελτίο Αποστολής
ΤΙΜ: Τιμολόγιο
Τ.Π.Υ.: Τιμολόγιο Παροχής Υπηρεσιών
Φ.Α.Π.: Φόρος Ακίνητης Περιουσίας
Φ.Δ.Χ.: Φορτηγό Δημόσιας Χρήσης
Φ.Ε.Ε.: Φόρος Ελεύθερων Επαγγελματιών
Φ.Ε.Κ.: Φύλλο Εφημερίδας Κυβερνήσεως
Φ.Ι.Χ.: Φορτηγό Ιδιωτικής Χρήσης
Φ.Μ.Α.: Φόρος Μεταβίβασης Ακινήτων
Φ.Μ.Α.Π.: Φόρος Μεγάλης Ακίνητης Περιουσίας
Φ.Μ.Υ.: Φόρος Μισθωτών Υπηρεσιών
Φ.Π.: Φυσικό Πρόσωπο

Φ.Π.Α.: Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

Φ.Τ.Μ.: Φορολογική Ταμειακή Μηχανή – Φορολογικός Μηχανισμός

Χ.Α.: Χρηματιστήριο Αθηνών

Χ.Α.Α.: Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών

SE: Ευρωπαϊκή Εταιρεία

SCE: Ευρωπαϊκή Συνεταιριστική Εταιρεία

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Μια ουσιαστική προσπάθεια για φορολογική μεταρρύθμιση έγινε στην περίοδο της μεταπολίτευσης, η οποία όμως ακυρώθηκε στην πράξη. Ταυτόχρονα έγιναν σημαντικές αλλαγές σε φορολογικούς συντελεστές και στη φορολογική βάση, αλλά όχι στη συνολική μεταρρύθμιση του συστήματος. Ωστόσο και στην περίοδο της κρίσης που γίνονται σημαντικές αλλαγές, κυρίως λόγω τρόικας, δεν υπάρχει σχέδιο για φορολογική μεταρρύθμιση.

Βέβαια όλα τα κόμματα, προεκλογικά, υπόσχονται μεταρρύθμιση για ένα φορολογικό σύστημα που θα είναι «απλό, δίκαιο, αποτελεσματικό και φιλικό στην ανάπτυξη», χωρίς όμως να έχει βρεθεί ακόμη τέτοιο σύστημα.

Για την ανάπτυξη ενός φορολογικού συστήματος πιο απλού, πιο αποτελεσματικού και πιο δίκαιου από το υπάρχον, θα πρέπει να μελετηθεί επιστημονικά το υπάρχον σύστημα και να καταρτιστεί ένα σχέδιο μεταρρύθμισης.

Ετησίως υπάρχουν ορισμένες αλλαγές είτε σε συντελεστές είτε στη βάση του φορολογικού συστήματος.

Όμως, η διακριτική ευχέρεια των ελεγκτών είναι τέτοια, ώστε η εμπιστοσύνη των φορολογουμένων να κλονίζεται ακόμη περισσότερο από τις «περίφημες» λογιστικές διαφορές και να αποτελούν κίνητρο για διαφθορά.

Βέβαια, οι διαρκείς φορολογικές ρυθμίσεις - αμνηστίες ανταμείβουν τους ασυνεπείς φορολογουμένους. Κατά μέσο όρο, στα τελευταία 30 χρόνια, αντιστοιχεί μια ρύθμιση σε κάθε 2 ½ χρόνια (Τσιατούρας, 2014).

Πολλοί φορολογούμενοι οδηγούνται στα δικαστήρια, ελλείπει του εξωδικαστικού μηχανισμού επίλυσης φορολογικών διαφορών, στα οποία οι καθυστερήσεις για την έκδοση αποφάσεων ξεπερνούν πολλές φορές τα πέντε χρόνια. Συνεπώς, η εμπιστοσύνη στους κρατικούς θεσμούς και τη δικαιοσύνη φθίνει, λόγω της απουσίας αποτελεσματικού μηχανισμού επιβολής ποινών, με αποτέλεσμα να εκτρέφεται η διαφθορά (Συρμαλόγλου, 2007).

Σκοπός της παρούσης πτυχιακής εργασίας είναι να παρουσιαστούν οι αλλαγές Φορολογικού Συστήματος από το 2009 έως σήμερα.

Η δομή της παρούσης πτυχιακής εργασίας για την ανάδειξη των σωστών αποτελεσμάτων είναι η εξής:

- 1^ο κεφάλαιο: «Γενικά περί Φορολογίας»,
- 2^ο κεφάλαιο: «Αλλαγές του Ελληνικού Φορολογικού Συστήματος τα τελευταία έτη»,
- 3^ο κεφάλαιο: «Η Φορολογία στην Ευρώπη»,
- 4^ο κεφάλαιο: «Φορολογικό Σύστημα του 2009»,
- 5^ο κεφάλαιο: «Φορολογικό Σύστημα του 2010»,
- 6^ο κεφάλαιο: «Φορολογικό Σύστημα του 2011»
- 7^ο κεφάλαιο: «Αλλαγές Φορολογικού Συστήματος 2012-2016»
- Τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της βιβλιογραφικά ερευνητικής πτυχιακής εργασίας για τις αλλαγές του φορολογικού Συστήματος από το 2009.

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για την συγγραφή της πτυχιακής εργασίας είναι της βιβλιογραφικής ερευνητικής διεργασίας με απώτερο στόχο την διερεύνηση και καταγραφή των φορολογικών αλλαγών τα τελευταία έτη στην Ελλάδα.

1 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «ΓΕΝΙΚΑ ΠΕΡΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ»

1.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η συλλογή φόρων από τους αρχαίους χρόνους, την Ρωμαϊκή αυτοκρατορία έως και την Οθωμανική ή την σύγχρονη Αμερικανική αυτοκρατορία, δεν ήταν απλώς μία χρηματική απαίτηση του κράτους, αλλά καθόριζε την ισχύ του κράτους όπως και τα φυσικά όριά του. Μάλιστα μερικές φορές καθόριζε αν κάποιος ήταν μέλος μιας πολιτείας ή έθνους.

Συνεπώς είναι αυτονόητο ότι η αποτυχία ή η αναποτελεσματικότητα στην συλλογή φόρων είναι μια από τις αλάνθαστες ενδείξεις ότι ένα κράτος είναι αποτυχημένο και ότι υφίσταται ένα διεφθαρμένο πολιτικό κατεστημένο.

Με τη λογική αυτή η απαίτηση της Τρόικας για βελτίωση των μηχανισμών συλλογής φόρων και για πάταξη της φοροδιαφυγής δεν είναι μια απλή τεχνοκρατική συμβουλή. Πρόκειται για ένα κάλεσμα ανόρθωσης της χώρας που βρίσκεται σε κατάσταση ερειπίου και της κοινωνίας που πλήττεται από την αδικία.

Στην Ελλάδα το φορολογικό σύστημα είναι εξαιρετικά πολύπλοκο. Κάθε χρόνο ψηφίζονται κατά μέσω όρο περίπου 5 φορολογικά νομοσχέδια, ενώ μόνο το 2010 ψηφίστηκαν 17. Αυτό σημαίνει ότι και ο πλέον ευσυνείδητος υπάλληλος είναι δύσκολο να ενημερώνεται για τις εξελίξεις. Επίσης, τη δεκαετία του '80 οι ανείσπρακτοι φόροι ήταν περίπου 200εκ, ενώ το 2010 έφτασαν στα 33δισ (Σταματόπουλος & Καραβοκύρης, 2014).

Η πληροφορική και η τεχνολογία για πολλά χρόνια προσπέρασε τις Ελληνικές εφορίες αλλά και το ίδιο το κράτος, όπου το χαρτί βασιλεύει ακόμα. Οι σποραδικές έως δονκιχωτικές προσπάθειες ψηφιοποίησης είχαν ως αποτέλεσμα την δημιουργία συστημάτων και βάσεων δεδομένων που δεν επικοινωνούσαν μεταξύ τους.

Συνεπώς, το κόστος συλλογής φόρων είναι 2 με 3 φορές υψηλότερο από το αντίστοιχο ευρωπαϊκό μέσω όρο. Στις εφορίες είναι αρκετά διαδεδομένη η διαφθορά και η παράνομη συναλλαγή. Μεγάλες περιπτώσεις φοροαπάτης χρειάζονται 7-10 χρόνια να ξεκαθαριστούν, διάστημα στο οποίο κάποια φορολογική αμνηστία ή νόμος θα σώσει τον οφειλέτη. Από το 1985 έως το 2010 υπήρξαν 10 αμνηστίες/περαιώσεις, δηλαδή μια αμνηστία/περαίωση κάθε περίπου 2,5 χρόνια που σχεδόν πάντα συνέπιπτε με προεκλογική

περίοδο. Με βάση την πεπραγμένα θα μπορούσε να ισχυρισθεί κάποιος πως ήταν πολιτική του κράτους να μην συλλέγει φόρους.

Ωστόσο, αποτελεί ένα αίνιγμα αυτή η σχεδόν ενσυνείδητη πολιτική της μη συλλογής φόρων από το Ελληνικό κράτος και τις κυβερνήσεις, καθώς όλα τα υγιή πολιτικά συστήματα στηρίζονται στη συλλογή φόρων για την επιβίωση τους. Ο μηχανισμός λειτουργίας έχει ως εξής (Χιόνης & Κορρές, 2013):

Το πολιτικό σύστημα και η γραφειοκρατία για να επιβιώσει και να μεγαλώσει προσδοκά τη συλλογή φόρων, οι οποίοι αποτελούν το οξυγόνο και την τροφή του συστήματος. Στη συνέχεια το πολιτικό σύστημα προσπαθεί να αυξήσει την «τροφή» του (φόρους) μέσω της συνύπαρξης νέων φόρων και μιας πολιτικής που ευνοεί την οικονομική ανάπτυξη για να εισπράξει ακόμα περισσότερους φόρους.

Έτσι, λοιπόν οι κυβερνήσεις έχουν ένα ισχυρότατο κίνητρο να αναπτύξουν την οικονομία και να έχουν φοροεισπρακτικούς μηχανισμούς για να εισπράξουν περισσότερους φόρους και να ασκήσουν μεγαλύτερη επιρροή.

Παράλληλα, η κάθε κυβέρνηση πρέπει να ισορροπήσει την κοινωνική δυσαρέσκεια που οφείλεται στην άκρατη επιβολή φόρων, καθώς μια δυσαρέσκεια κοστίζει ψήφους.

Επίσης, η φορολογία δεν είναι μέσο τιμωρίας, ούτε πρέπει να στρεβλώνει την οικονομία ή να τιμωρεί την επιχειρηματικότητα καθώς έτσι μειώνεται η ανάπτυξη. Ένα κράτος λειτουργεί και μία κυβέρνηση είναι επιτυχημένη, αν κατορθώσει να εξισορροπήσει τις δυο αυτές αντίρροπες δυνάμεις-κίνητρα χωρίς ιδεολογικές προκαταλήψεις ή πελατειακούς δεσμούς.

Στην Ελλάδα τη δεκαετία του '80 και του '90 καταστράφηκε ό,τι είχε απομείνει από αυτή την ισορροπία των κινήτρων και αντικινήτρων με την αθρόα και άνευ όρων εισροή κοινοτικών επιδοτήσεων και κονδυλίων, ενώ την επόμενη δεκαετία το ρόλο αυτό τον έπαιξε ο φτηνός δανεισμός, απόρροια της πρώιμης συμμετοχής της Ελλάδας στην ΟΝΕ. Η Ελλάδα όμως ήταν άτυχη γιατί οι αρχηγοί εκείνης της περιόδου χρησιμοποίησαν τα κοινοτικά χρήματα για να εδραιώσουν την δύναμη τους, εξαγοράζοντας ψήφους και συνειδήσεις με ξένο χρήμα.

Στη συνέχεια το ρόλο των κοινοτικών κονδυλίων έπαιξε ο φτηνός δανεισμός. Η παραγωγική οικονομία μαράζωσε αφού οι εργαζόμενοι δεν είχαν λόγο να εργασθούν

παραγωγικά. Μεγάλες κρατικές και ιδιωτικές επιχειρήσεις έγιναν προβληματικές επιβαρύνοντας με χρέη τον κρατικό προϋπολογισμό. Η άνοδος του ΑΕΠ ήρθε πλασματικά από την κατανάλωση, που γνώρισε δόξες μέσω του φτηνού δανεισμού (Λιαργκόβας, 2010).

Αντίστοιχη τακτική υπήρξε και στον αραβικό κόσμο με το πετρέλαιο ή στις αφρικανικές χώρες με τον ορυκτό πλούτο. Σε όλες τις περιπτώσεις υπήρξε μια ανισορροπία οικονομικών κινήτρων. Στον αραβικό κόσμο το πετρέλαιο στήριξε σκληρές δικτατορίες ενώ στην Αφρική συνέβαλε στη μιζέρια και σε εμφυλίους σπαραγμούς.

Στην Ελλάδα έπαιξαν τον ίδιο ρόλο οι άνευ όρων κοινοτικές επιδοτήσεις και ο μετέπειτα φτηνός δανεισμός. Διαιώνισαν πολιτικές πρακτικές και πολιτικούς που αλλοίωσαν την οικονομική ζωή και συμπεριφορά και οδήγησαν την χώρα στην χρεωκοπία.

Δυστυχώς δεν έχουν καταλάβει οι πολιτικές δυνάμεις της χώρας ότι εκείνες είναι το πρόβλημα και όχι μέρος της λύσης του. Η χώρα χρειάζεται άμεση πολιτική ανανέωση και όραμα. Αντί αυτού το ένστικτο του φαύλου πολιτικού συστήματος φορολογεί οριζοντίως και αδιακρίτως σε μια απέλπιδα προσπάθεια επιβίωσής του.

Η σημερινή κρίση, είναι μια ευκαιρία να θεμελιωθεί η Ελλάδα σε πιο στέρεες βάσεις, στηριζόμενος ο καθένας στις δικές του δυνάμεις επαναφέροντας την ισορροπία στα κίνητρα της οικονομίας και της πολιτικής.

1.2 ΟΡΙΣΜΟΙ

Η επιβολή υποχρεωτικών φόρων υπέρ του κράτους καλείται φορολογία. Τα κρατικά έσοδα μέσω των υποχρεωτικών φόρων των φυσικών¹ προσώπων (πολιτών) και νομικών² προσώπων αποτελούν στη σύγχρονη οικονομία την σημαντικότερη πηγή των δημοσίων εσόδων. Τριπλός είναι ο αντικειμενικός σκοπός της φορολογίας. Πρώτον, η χρηματοδότηση των κρατικών δαπανών, δεύτερον, η στήριξη ή σταθεροποίηση της οικονομικής ανάπτυξης, και τρίτον η ανακατανομή του πλούτου με σκοπό την άμβλυνση των ανισοτήτων. Το κράτος μέσω των πόρων που αποκομίζει με τη φορολογική πολιτική που αποφασίζει να εφαρμόσει, στηρίζει ακριβώς την εισοδηματική πολιτική (το κόστος

---

¹Φυσικό πρόσωπο καλείται από το Δίκαιο κάθε άνθρωπος που έχει την ικανότητα να είναι υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, ανεξάρτητα γένους, ηλικίας, εθνικότητας και θρησκείας. Μόνο ο άνθρωπος θεωρείται «φυσικό πρόσωπο», σε αντιδιαστολή με το Νομικό πρόσωπο.

²Νομικό πρόσωπο χαρακτηρίζεται μια ένωση φυσικών προσώπων ή ομάδα περιουσίας που έχει αυτοτελώς ικανότητα Δικαίου, είναι δηλαδή υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων.

εκτέλεσης του κυβερνητικού έργου). Φόροι ονομάζονται συνήθως οι υποχρεωτικές εισφορές (Γεωργακόπουλος & Πάσχος, 2008).

Σε όλες τις χώρες του κόσμου η φορολογία αποτελεί μια σημαντική δραστηριότητα των δημόσιων φορέων. Ειδικά στις πιο ανεπτυγμένες, αφού εξασφαλίζει συνήθως περισσότερο από το 90% των εσόδων τους. Συνεπώς αποτελεί ένα ιδιαίτερα σημαντικό αντικείμενο μελέτης, τόσο για την οικονομική επιστήμη, όσο και για άλλες επιστήμες, όπως π.χ. τη νομική επιστήμη, την πολιτική επιστήμη, τη διοικητική επιστήμη κ.ά. (Τάτσος, 2012).

Είναι αξιοσημείωτο ότι, ο μέσος όρος των κρατικών δαπανών στην ΕΕ των 15 το 1998 ήταν 48% του ΑΕγχΠ, ενώ 41,5% ήταν περίπου τα συνολικά φορολογικά έσοδα. Στις χώρες της Ευρώπης από τις συνολικές κρατικές δαπάνες περισσότερες από τις μισές (περίπου 28% του ΑΕγχΠ κατά μέσο όρο) αφορούν κοινωνικές δαπάνες (όπως παιδεία, υγεία, μεταφορές, συντάξεις, επιδόματα ανεργίας κ.ο.κ.). Αντίθετα, στις ΗΠΑ και Ιαπωνία, δηλαδή σε χώρες χωρίς τα χαρακτηριστικά του ευρωπαϊκού μικτού οικονομικού συστήματος, τα ποσοστά της συνολικής φορολογίας (VAT, άμεση κλπ) είναι σχετικά μειωμένα, και τα επίπεδα των κοινωνικών δαπανών περίπου 15% του ΑΕγχΠ.

1.3 ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

Η αρχή της φορολογίας φαίνεται να βρίσκεται στην αρχαιότητα ως η υποχρέωση των ανθρώπων να καταβάλλουν αντικείμενα ή προϊόντα αξίας σε άρχοντες ή κράτη. Σε κάθε περιοχή συνηθιζόταν να υπάρχει ένας άρχοντας με στρατιωτική, πολιτική εξουσία ή ήταν απλά ένας γαιοκτήμονας στον οποίο αποδίδονταν οι εισφορές, ενώ εκείνος τις έστελνε στην ανώτατη κρατική αρχή. Αξιοσημείωτο κατά την αρχαιότητα και το Μεσαίωνα ήταν η παροχή υπηρεσιών από τους άρχοντες με αντάλλαγμα το δικαίωμα της είσπραξης των φόρων μιας επαρχίας για δικό τους όφελος. Επί Βυζαντίου στον ελλαδικό χώρο οι εισφορές καταβάλλονταν στην κοινότητα αντί για κάποιο άρχοντα και με τη σειρά τους αποδιδόταν στο κράτος (Φορολογία-Wikipedia, 2016).

Ιστορικά υπάρχουν περιπτώσεις όπου ο φορολογούμενος είναι ένα ολόκληρο κράτος και όχι ένας πολίτης ή ένας περίοικος (κάτοικος χωρίς πολιτικά δικαιώματα). Σε αυτές τις περιπτώσεις ένα αναγνωρισμένο κράτος υποχρεούται να καταβάλλει εισφορά σε ένα άλλο μετά από σχετική συνθήκη που έχει υπογραφεί. Και στο Μεσαίωνα, συνέβαινε κάτι παρόμοιο, όπου σλαβικά κράτη ήταν αναγκασμένα να πληρώνουν φόρους στο Βυζάντιο ,

ενώ το ίδιο σε άλλες ιστορικές περιόδους πλήρωνε φόρο στην Περσία και την Οθωμανική Αυτοκρατορία.

Η φορολογία στην αρχαιότητα και το Μεσαίωνα, ίσως συνδεόταν με τη στρατιωτική κατάκτηση ή πολιτική κτήση όπως υποδηλώνει και η χαρακτηριστική φράση φόρος υποτέλειας.

Το φαινόμενο της φοροδιαφυγής³, αναπτύχθηκε σχεδόν ταυτόχρονα με τη φορολογία, με σκοπό τη δημιουργία ειδικών οργανώσεων συλλογής φόρων για τη σίγουρη είσπραξη των φόρων και τον ακριβή υπολογισμό του κάθε φόρου. Ταυτόχρονα οι οργανώσεις αυτές επιδίκαζαν ποινές σε φοροφυγάδες. Στην Ελλάδα, ετησίως, η φοροδιαφυγή ανέρχεται σε 30 δις ευρώ, καθιστώντας την πρωταθλήτρια στην παραοικονομία, αν και η μείωση της κατά 20 δις ευρώ θα μείωνε τους φόρους των φορολογουμένων κατά ποσοστό 30%.

Αρχικά οι υποχρεωτικές εισφορές ήταν ένα μέρος της σοδειάς, όπως συνέβαινε στην αρχαία Αίγυπτο και αργότερα μετά την εφεύρεσή του, αντικαταστάθηκαν με χρήματα. Ωστόσο, μέχρι και μετά τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, ο υπολογισμός της υποχρεωτικής καταβολής σε πολλά κράτη εξακολουθούσε να βασίζεται στην έκταση των κτημάτων του φορολογούμενου (Γεωργακόπουλος & Πάσχος, 2008).

Σε ένα κράτος, η φορολογία δεν είναι πάντα η μοναδική πηγή εσόδων, αφού το κράτος μπορεί να ελέγχει μερικά μονοπώλια ως κύρια ή συμπληρωματική πηγή εσόδων. Κάτι τέτοιο συνέβαινε στην Ελλάδα όταν το κράτος έλεγχε τα ορυχεία της Χαλκιδικής. Ένα κράτος, εκτός από τους φόρους, δικαιούται να επιβάλλει εισφορές σε εμπορικές συναλλαγές που γίνονται μέσα σε αυτό, έστω κι αν οι συναλλασσόμενοι δεν είναι πολίτες του κράτους.

1.4 ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ

Δύο βασικά γνωρίσματα έχουν οι φόροι (Γεωργακόπουλος & Πάσχος, 2008):

- Πρόκειται για ένα μέσο μετάθεσης πόρων από τον ιδιωτικό στο δημόσιο τομέα, που γίνεται αναγκαστικά.

---

³Η Φοροδιαφυγή (tax evasion) αποτελεί σοβαρό έγκλημα - απάτη σε βάρος του κράτους. Γενικά αποκαλείται η καθ' οποιονδήποτε τρόπο απόκρυψη φορολογητέας ύλης ενός φορολογούμενου φυσικού ή νομικού προσώπου από τις φορολογικές Αρχές.

- Πρόκειται για ένα μονόπλευρο μέσο, καθώς οι ιδιωτικοί φορείς υπάρχει προσφέρουν παροχές προς τους δημόσιους φορείς χωρίς αντίστοιχα οι τελευταίοι να προσφέρουν ειδική αντιπαροχή προς τους πρώτους.

1.4.1 Φορολογική βάση

Το μέγεθος με βάση το οποίο υπολογίζεται η φορολογική υποχρέωση, δηλαδή το ποσό φόρου που πρέπει να καταβάλλει ο φορολογούμενος καλείται φορολογική βάση.

Ως φορολογική βάση χρησιμοποιούνται συνήθως διάφορα οικονομικά χαρακτηριστικά του φορολογούμενου και ιδιαίτερα το εισόδημα, η περιουσία και η δαπάνη, ειδικότερα η καταναλωτική δαπάνη (Γεωργακόπουλος & Πάσχος, 2008).

1.4.2 Αμεσότητα της φορολόγησης

Ανάλογα με το συσχετισμό τους με το εισόδημα⁴ του φορολογούμενου, οι φόροι διακρίνονται σε δύο είδη (Γεωργακόπουλος & Πάσχος, 2008).

1.4.2.1 Άμεση Φορολόγηση

Η άμεση καταβολή των εισφορών από τους πολίτες προς το κράτος λέγεται άμεση φορολόγηση. Πρόκειται για τον πιο καθιερωμένο τρόπο φορολόγησης των φυσικών και νομικών προσώπων⁵. Αυτό το είδος φορολόγησης θεωρείται αξιοκρατικό, γιατί επιτρέπει τη διάκριση των προσώπων σε εισοδηματικές τάξεις και τον καθορισμό τους με κριτήριο το ύψος του φορολογικού βάρους. Το ποσοστό φορολόγησης στην άμεση φορολόγηση συνήθως αυξάνεται στα μεγαλύτερα εισοδήματα (Γεωργακόπουλος & Πάσχος, 2008).

---

⁴ Οι πηγές εισοδήματος σύμφωνα με το άρθρο 4 του Κώδικα Φορολογίας Φυσικών & Νομικών Προσώπων είναι οι εξής:

- A-B: Εισόδημα από Ακίνητα
- Γ: Εισόδημα από Κινητές Αξίες
- Δ: Εισόδημα από Εμπορικές Επιχειρήσεις
- Ε: Εισόδημα από Γεωργικές Επιχειρήσεις
- ΣΤ: Εισόδημα από Μισθωτές Υπηρεσίες
- Ζ: Εισόδημα από Υπηρεσίες Ελευθέρων Επαγγελματιών και Λοιπές Πηγές

⁵ Φυσικό πρόσωπο καλείται από το Δίκαιο κάθε άνθρωπος που έχει την ικανότητα να είναι υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, ανεξάρτητα γένους, ηλικίας, εθνικότητας και θρησκείας. Μόνο ο άνθρωπος θεωρείται «φυσικό πρόσωπο», σε αντιδιαστολή με το Νομικό πρόσωπο.

1.4.2.2 Έμμεση Φορολόγηση

Όταν η καταβολή των εισφορών γίνεται με μη άμεσο τρόπο τότε πρόκειται για έμμεση φορολόγηση. Στην έμμεση φορολόγηση, ανεξαρτήτως εισοδήματος, τα έσοδα λαμβάνονται από όλες τις κοινωνικές ομάδες. Πρόκειται για την άντληση εσόδων όταν αυτό δεν είναι εφικτό ή εύκολο μέσω των κλιμάκων της άμεσης. Ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ)⁶, ο φόρος κύκλου εργασιών (πλην ΦΠΑ), τα τέλη χαρτοσήμου, ο φόρος μεταβίβασης ακινήτων αποτελούν παραδείγματα έμμεσης φορολόγησης (Γεωργακόπουλος & Πάσχος, 2008).

1.4.3 Διπλή Φορολόγηση

Η αποτίμηση φόρων σε μια περίπτωση δύο ανεξάρτητες φορές συνήθως με δύο διαφορετικές φορολογικές μεθόδους και ο υπολογισμός της τελικής εισφοράς ως το άθροισμα αυτών των δύο καλείται διπλή φορολόγηση. Η διπλή φορολόγηση συμβαίνει συνήθως όταν ένα πρόσωπο έχει συναλλακτικές δραστηριότητες και στη χώρα μόνιμης κατοικίας του και σε άλλη χώρα. Η διπλή φορολόγηση θεωρείται άδικη για την ίδια συναλλακτική δραστηριότητα. Το κράτος έχει προβλέψει ασφαλιστικές δικλείδες για να αποφύγει αυτό το φαινόμενο. Εάν αυτό συμβεί, ο φορολογούμενος έχει το δικαίωμα να το γνωστοποιήσει και να ζητήσει συμψηφισμό του καταβληθέντος φόρου (Γεωργακόπουλος & Πάσχος, 2008).

1.5 ΔΙΑΦΟΡΑ ΘΕΜΑΤΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

1.5.1 Υπέρ της φορολογίας

Για τις περισσότερες πολιτικές φιλοσοφίες, οι φόροι δικαιολογούνται επειδή χρηματοδοτούν δραστηριότητες που είναι απαραίτητες και ωφέλιμες για την κοινωνία. Επιπλέον, με την προοδευτική φορολογία μπορεί να μειωθεί η οικονομική ανισότητα σε μία κοινωνία. Άρα, σε σύγχρονα έθνη-κράτη η φορολογία είναι ωφέλιμη για την πλειοψηφία του πληθυσμού και την κοινωνική ανάπτυξη (Γάτσος, 2012).

Επίσης σε μία δημοκρατία, η κοινωνία σαν σύνολο αποφασίζει πώς θα πρέπει να οργανωθεί το φορολογικό σύστημα, καυώς η κυβέρνηση είναι το συμβαλλόμενο μέρος που

---

⁶Ο λεγόμενος Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (Φ.Π.Α.) είναι έμμεσος φόρος που επιβλήθηκε από το «Παράγωγο Δίκαιο» του Κοινοτικού Δικαίου στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Παρόμοιος όμως φόρος υφίσταται και σε περίπου 30 κράτη εκτός Κοινότητας σε διάφορες ηπείρους.

καλείται να εκτελέσει την πράξη της επιβολής φόρων. Για τους παραδοσιακούς συντηρητικούς, η πληρωμή της φορολογίας είναι μέρος των γενικών υποχρεώσεων των πολιτών για υπακοή στον νόμο και στήριξη των εδραιωμένων θεσμών. Επίσης, οι συντηρητικοί θεωρούν ότι δεν θα πρέπει να εξαιρείται κανείς από τη φορολόγηση, γιατί έτσι θα πιστεύουν ότι η κυβέρνηση δεν κοστίζει τίποτα σε αυτούς με αποτέλεσμα την απαίτηση περισσότερων κυβερνητικών «υπηρεσιών».

Από την άλλη πλευρά, οι σοσιαλδημοκράτες είναι υπέρ υψηλότερης φορολογίας ώστε να χρηματοδοτείται η δημόσια πρόνοια ενός ευρέως φάσματος υπηρεσιών όπως η υγεία και η εκπαίδευση, όπως επίσης η πρόνοια ενός φάσματος κοινωνικών επιδομάτων. Χαρακτηριστικό της σοσιαλδημοκρατικής περίπτωσης για μία μικτή οικονομία σε αντίθεση με τα μαρξιστικά επιχειρήματα για μία ενιαία δημόσια ιδιοκτησία του κεφαλαίου είναι η ικανότητα να φορολογήσεις το εισόδημα από το κεφάλαιο (Φορολογία-Wikipedia, 2016).

Ο φόρος εισοδήματος, που αποτελεί την υποχρεωτική φορολογία των ατόμων, συχνά έχει ως δικαιολογία επιχειρήματα περί εδαφικής κυριαρχίας, και κοινωνικού συμβολαίου. Όσοι υπερασπίζονται την επιχειρηματική φορολογία υποστηρίζουν ότι για να φορολογηθεί το εισόδημα, πρέπει η εμπορική δραστηριότητα να περιλαμβάνει απαραίτητα χρήση δημόσια εδραιωμένης και συντηρημένης οικονομικής υποδομής, και στην πραγματικότητα οι επιχειρήσεις να χρεώνονται για αυτή την χρήση. Σύμφωνα με πολλούς οικονομολόγους το οικονομικό ενοίκιο από φυσικές πηγές (γη, εξόρυξη μετάλλων, ποσοστά αλιείας, κτλ.) είναι μη δεδουλευμένο εισόδημα, και θα πρέπει να ανήκει στην κοινότητα παρά στο άτομο. Αυτοί είναι υπέρ ενός υψηλού φόρου (ο «Μοναδικός Φόρος») στη γη και σε άλλες φυσικές πηγές, ώστε να επιστραφεί αυτό το μη δεδουλευμένο εισόδημα στο κράτος, αλλά δεν τάσσονται υπέρ άλλων φόρων.

1.5.2 Κατά στη φορολογία

Η φορολογία για κάποιες πολιτικές φιλοσοφίες θεωρείται κλοπή, εκβιασμός (ή δουλεία, ή παραβίαση των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας) ή τυραννία. Κατηγορούν την κυβέρνηση για χρήση βίας και καταναγκαστικών μέσων, κατά την είσπραξη φόρων, επειδή είναι υποχρεωτική η καταβολή του φόρου και επιβάλλεται από το νομικό σύστημα. Οι πολιτικές φιλοσοφίες των βολονταριστών, ατομικιστών αναρχικών, αντικειμενιστών, αναρχο-καπιταλιστών, και ελευθεριακών θεωρούν τη φορολογία ως επιθετικότητα του κράτους. Εκείνοι που ισχυρίζονται ότι κάθε μορφή κυβέρνησης, ακόμα και οι νόμοι που επιλέχθηκαν δημοκρατικά, είναι καταπιεστική, απορρίπτουν την άποψη ότι η δημοκρατία

νομιμοποιεί τη φορολογία. Στο σύνολό της η κοινωνία δεν θα πρέπει να λαμβάνει τέτοιες αποφάσεις, λόγω του μεθοδολογικού ατομικισμού. Η κυβερνητική προστασία, όπως η αστυνομία και οι αμυντικές δυνάμεις, για τους φιλελεύθερους πολέμιους της φορολογίας, θα μπορούσε να αντικατασταθεί από εναλλακτικές λύσεις της αγοράς, όπως ιδιωτικούς οργανισμούς άμυνας, υπηρεσίες διαιτησίας ή εθελοντικές εισφορές (Τάτσος, 2012).

Αντίθετοι, επίσης, στη φορολογία είναι οι κομμουνιστές και οι σοσιαλιστές. Σύμφωνα με τον Καρλ Μαρξ η φορολόγηση θα είναι περιττή μετά την έλευση του κομμουνισμού αφού προσδοκούσε τον «μαρασμό του κράτους». Η φορολόγηση έπαιξε μικρό ρόλο στις σοσιαλιστικές οικονομίες, όπως της Κίνας, καθώς τα πιο πολλά έσοδα του κράτους ήταν από την ιδιοκτησία των επιχειρήσεων, ενώ ορισμένοι υποστήριζαν ότι δεν ήταν απαραίτητη η νομισματική φορολογία. Αν και μερικές φορές η ηθική της φορολογίας αμφισβητείται, ωστόσο τα περισσότερα επιχειρήματα για τη φορολογία σχετίζονται με το βαθμό και τη μέθοδο της φορολογίας και των συναφών κρατικών δαπανών και με την ίδια την φορολογία.

1.6 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Ο σκοπός της μελέτης των Γκικόκα και Αντωνάκα (2013), είναι να διερευνηθεί εμπειρικά η ανάπτυξη μιας παρεμβατικής αλλαγής στην Ελληνική Φορολογική Διοίκηση. Με τη χρήση σύγχρονων θεωρητικών και εμπειρικών προσεγγίσεων εξετάζεται η Ελεγκτική και για το πώς επηρεάζεται άμεσα η επικρατούσα κουλτούρα φορολογικής διαχείρισης. Αυτή έρευνα εξετάζει ζητήματα που σχετίζονται με την ενδυνάμωση λειτουργιών, με βέλτιστες πρακτικές για την ανάπτυξη πλήρους Φορολογικής Διοίκησης. Τα ευρήματα της παρούσας μελέτης αποτελούν μεθόδους προσφοράς και διαδικασίες που μπορούν να συμβάλουν σε μια γραμμή βάσης για την ανάπτυξη παρεμβατικής αλλαγής κουλτούρας και για την ενδυνάμωση του ελέγχου στην Ελληνική Φορολογική Διοίκηση (Γκικόκας & Αντωνάκας, 2013).

Οι Καπλάνογλου και Ραπάνος (2015) στην εργασία τους χρησιμοποιούν νέα δεδομένα πειραματικής έρευνας για να διερευνήσουν τους καθοριστικούς παράγοντες της φορολογικής συμμόρφωσης μεταξύ των Ελλήνων από τις συνεχείς φορολογικές αλλαγές τα τελευταία χρόνια, διερευνώντας διάφορες υποθέσεις που καθορίζονται από αστάθμητους παράγοντες. Προσφέρουν ένα ενιαίο ερευνητικό παράδειγμα για την ανάλυση της συμπεριφοράς της συμμόρφωσης σε φορολογικές αλλαγές σε σχέση με οικονομικούς και ψυχολογικούς παράγοντες. Η Φορολογική συμμόρφωση διακρίνεται σε δύο τύπους, η

εκούσια και την αναγκαστική συμμόρφωση, και αυτά με τη σειρά τους ποικίλλουν ανάλογα με τα άτομα που έχουν εμπιστοσύνη στην κυβέρνηση και για τα άτομα που φοβούνται τις φορολογικές αρχές. Τα αποτελέσματα επαληθεύουν ότι η εμπιστοσύνη αυξάνει την εθελοντική συμμόρφωση. Ένα πολύ ενδιαφέρον εύρημα είναι ότι η εξουσία δεν έχει καμία επίδραση στην εθελοντική συμμόρφωση. Στην διάρκεια της κρίσης, η Ελλάδα γνώρισε μια βαθιά διάβρωση της εμπιστοσύνης προς τις αρχές (Καπλάνογλου & Ραπάνος, 2015).

Η μελέτη του Προβόπουλου (2014) περιγράφει τις απαρχές της ελληνικής οικονομικής κρίσης και ασχολείται με την πρόοδο της Ελλάδας στην προσαρμογή της οικονομίας της –εκτός των άλλων- και μέσα από αλλαγές του φορολογικού συστήματος. Οι κύριες αιτίες της κρίσης ήταν οι μεγάλες και αυξανόμενες εξωτερικές και δημοσιονομικές ανισορροπίες αλλά και οι φορολογικές ανισότητες. Οι πρωταρχικοί παράγοντες που αντιπροσωπεύουν το αυξανόμενο έλλειμμα τρεχουσών συναλλαγών ήταν πτώση της ανταγωνιστικότητας και το άνισο φορολογικό σύστημα (Προβόπουλος, 2014).

Σύμφωνα με τους Χάλκο και Σκουλούδη (2016), ένας αυξανόμενος αριθμός μεγάλων εταιρειών σε όλο τον κόσμο συμμετέχουν στην εργασία υποβολής λογιστικών εκθέσεων. Χρησιμοποιώντας ένα φορολογικό δείκτη, η μελέτη αυτή συμβάλλει στη συζήτηση για την ενίσχυση των θετικών φορολογικών αλλαγών και ενημερώνει σχετικά την -περιορισμένη έρευνα- αξιολόγηση των εν λόγω πληροφοριών από εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης. Διερευνά την κατάσταση μετριασμού από λανθασμένες φορολογικές αλλαγές και ανισότητες από τις 100 μεγαλύτερες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα και ρίχνει φως σε καθοριστικούς παράγοντες που οδηγούν τις εγχώριες εταιρείες να δημοσιοποιούν τις πληροφορίες αυτές. Η ανάλυση δείχνει ότι μόνο μια μικρή ομάδα από τις κορυφαίες ελληνικές εταιρείες φαίνεται να εγκρίνει τις συνεχείς φορολογικές αλλαγές (Χάλκος & Σκουλούδης, 2016).

Οι Morales, Gendron και Guénin-Paracinib (2014) παρατήρησαν ότι η υπάρχουσα βιβλιογραφία εντόπιζε δύο κύματα μεταρρυθμίσεων στο πλαίσιο της νεοφιλελεύθερης ατζέντας των κρατικών ιδιωτικοποιήσεων, της νέας δημόσιας διαχείρισης και της απορρύθμισης μέσω των συνεχομένων φορολογικών αλλαγών στην Ελλάδα. Η παρούσα μελέτη εξετάζει αυτό που ονομάζουμε «το τρίτο κύμα» των νεοφιλελεύθερων μεταρρυθμίσεων της υποταγής σε κυβερνητικό έλεγχο, στην οποία τα μέλη των κεντρικών κυβερνήσεων και των δημοσίων υπαλλήλων έρχονται όλο και περισσότερο να σκέφτονται και να συμπεριφέρονται σαν επιχειρηματίες των επιχειρήσεων μέσω της άδικης

φορολόγησης. Αντιμετωπίζει το θέμα μέσα από τη νομιμότητα του νεοφιλελευθερισμού. Συγκεκριμένα, στόχος είναι να κατανοηθεί καλύτερα η «κατασκευή» της συναίνεσης στη νεοφιλελεύθερη ατζέντα του κράτους ιδιωτικοποιήσεων μέσω συνεχόμενων αλλαγών του φορολογικού συστήματος. Ακόμη, μελετά την παραποίηση των ελληνικών δημόσιων λογαριασμών, όπως αποκαλύφθηκε το 2010, στηριζόμενη σε εμπειρικό υλικό, όπως οι δημοσιογραφικές δηλώσεις και εκθέσεις από τους διεθνείς οργανισμούς (Morales, Gendron, & Guénin-Paracinib, 2014).

2 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «ΑΛΛΑΓΕΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΕΤΗ»

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Το ίδιο φορολογικό σύστημα διατηρήθηκε την δετία 1994 – 2001, η μεγαλύτερη χρονική διάρκεια χωρίς κάποια αλλαγή, όπου ο κατώτατος συντελεστής ήταν στο 5% και ο ανώτατος στο 45%. Η δεύτερη μακροβιότερη διάρκεια του ίδιου φορολογικού μοντέλου ήταν το διάστημα μεταξύ 1975 – 1979. Στη συνέχεια η φορολογική πολιτική άλλαζε κάθε 2 χρόνια. Με την απουσία σταθερής φορολόγησης ματαιώνεται κάθε σχέδιο των επιχειρήσεων, όπως επίσης και ο προγραμματισμός των νοικοκυριών. Αρνητικά λειτουργεί το κλίμα αβεβαιότητας, καθώς επηρεάζεται η κατανάλωση και μειώνονται τα έσοδα. Συνεπώς, λόγω της μειωμένης κατανάλωσης στραγγαλίζονται οικονομικά οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οδηγούνται στη φοροδιαφυγή και προκαλείται μεγαλύτερη απώλεια χρηματικών μονάδων. Όπως είναι φυσικό μειωμένες θα είναι και οι εισροές προς τα ασφαλιστικά ταμεία (Κοκκινέλης, 2015).

2.2 ΟΙ ΦΟΡΟΙ ΤΗΝ ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2009 – 2014

Στοιχεία ανά έτος σχετικά με τους άμεσους και τους έμμεσους φόρους συλλέχτηκαν με βάση τις εισηγητικές εκθέσεις του υπουργείου οικονομικών. Ο πίνακας που παρατίθεται στη συνέχεια αποτελείται από 6 στήλες. Η 1^η από αριστερά αποτυπώνει τη χρονική περίοδο (2009 – 2014), η 2^η τους άμεσους φόρους, η 3^η τους έμμεσους και η 4^η τη διαφορά ανάμεσα στους έμμεσους και τους άμεσους φόρους ώστε να αναδειχθεί πόσο υψηλότεροι είναι οι έμμεσοι από τους άμεσους. Η 5^η στήλη αποτελείται από το άθροισμα των άμεσων και των έμμεσων ανά έτος και τέλος, η 6^η στήλη δείχνει το ποσοστό μεταβολής των συνολικών φόρων από την προηγούμενη στην επόμενη χρονιά. Είναι απαραίτητο να αναφερθούν οι επιμέρους κατηγορίες αυτών προτού αναλυθούν τα πρωτογενή στοιχεία του κρατικού προϋπολογισμού.

Ειδικότερα, οι άμεσοι φόροι αποτελούνται από τον φόρους (Κοκκινέλης, 2015):

- Εισοδήματος: Φυσικών προσώπων, Νομικών προσώπων, Ειδικής Κατηγορίας (φόρος πλοίων, επί των τόκων, υπεραξίας από τη μεταβίβαση κεφαλαίου, επί πληρωμών για πνευματικά και άλλα δικαιώματα, σε κέρδη από λαχεία, κτλ)
- Περιουσίας.
- Προηγούμενων οικονομικών ετών.
- Λοιπούς φόρους (έκτακτοι φόροι).

Την περίοδο 2009 - 2014 πληρώθηκαν 129,396 δις € σε άμεσους φόρους.

Οι έμμεσοι περιλαμβάνουν τους φόρους:

- Συναλλαγών: ΦΠΑ και Λοιπούς Φόρους Συναλλαγών.
- Κατανάλωσης: Ασφαλιστρών, Τέλη Ταξινόμησης Οχημάτων, ΕΦΚ Καυσίμων, Λοιπούς ΕΦΚ, Τέλη Κυκλοφορίας Οχημάτων, Λοιπούς Φόρους Κατανάλωσης.
- Προηγούμενων οικονομικών ετών.
- Λοιπούς.

Σύνολο Έμμεσων = 168,736 δις ευρώ.

Το κράτος το 2014 εισέπραξε 2% περισσότερα έσοδα σε σχέση με το 2013, και -5% συγκριτικά με το 2012. Από το 2008 στο 2009 πραγματοποιήθηκε η μεγαλύτερη θετική μεταβολή, όπου πληρώθηκαν 13% περισσότεροι φόροι. Αντιθέτως, η υψηλότερη αρνητική μεταβολή σημειώθηκε τη διετία 2009 – 2010, όπου το υπουργείο οικονομικών ενίσχυσε τα ταμειακά του διαθέσιμα κατά 16% λιγότερο σε σχέση με το 2009. Αυτό βέβαια σημαίνει ότι τα 51 δις που εισέρρευσαν στα κρατικά ταμεία ήταν ένα σημαντικό ποσό. Επιπλέον, η μέγιστη τιμή των άμεσων φόρων παρατηρήθηκε το 2009 με το ποσό να αγγίζει τα 26,7 δις ευρώ. Την ίδια χρονιά οι έμμεσοι έφθασαν τα 34 δις. Τελικά, οι Έλληνες φορολογούμενοι πληρώνουν σταθερά περισσότερα χρήματα σε έμμεσους από ότι σε άμεσους φόρους. Η μεγαλύτερη διαφορά ανάμεσά τους σημειώθηκε το 2010 (Κοκκινέλης, 2015).

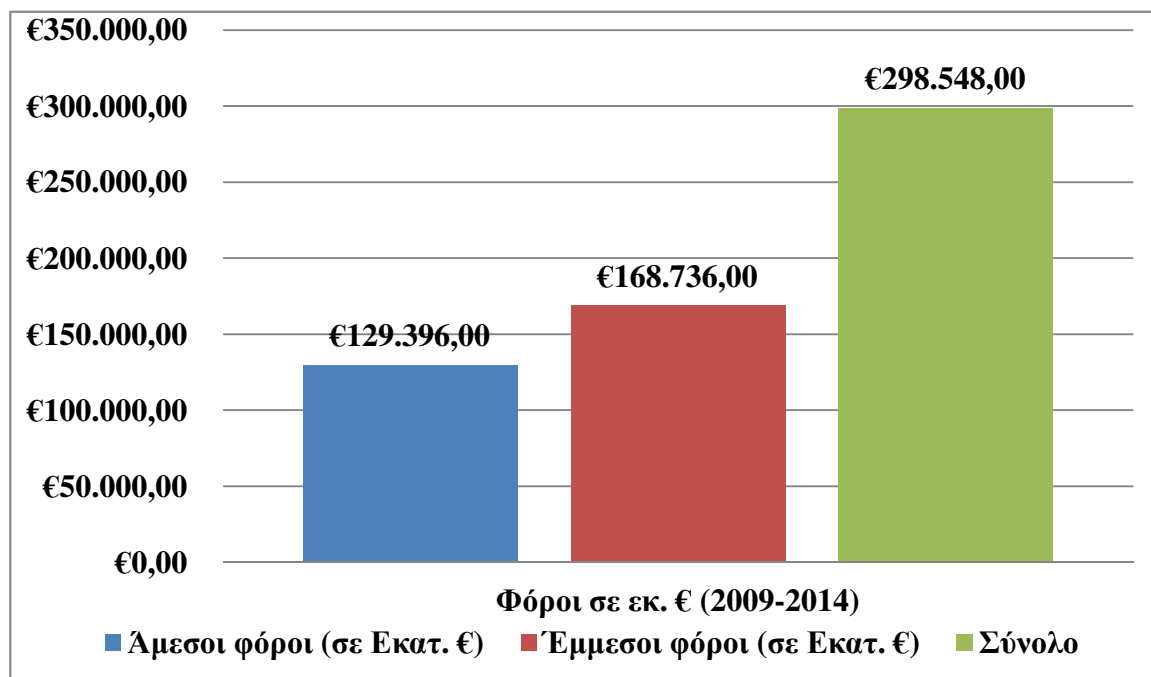
Πίνακας 2.1: Οι φόροι την χρονική περίοδο 2009 – 2014.

Έτη	Άμεσοι φόροι (σε Εκατ. €)	Έμμεσοι φόροι (σε Εκατ. €)	Έμμεσοι - Άμεσοι φόροι (σε Εκατ. €)	Σύνολο	Μεταβολή
2009	26.720,00 €	34.195,00 €	7.475,00 €	60.915,00 €	13%
2010	20.224,00 €	31.042,00 €	10.818,00 €	51.266,00€	-16%
2011	20.318,00 €	28.632,00 €	8.314, 00 €	48.950,00 €	-3%
2012	21.096,00 €	26.083,00 €	4.987,00 €	47.179,00 €	-4%
2013	20.058,00 €	24.556,00 €	4.493,00 €	44.614,00 €	-5%
2014	21.396,00 €	24.228,00 €	2.832,00 €	45.624,00 €	2%

Σύνολο	129.396,00 €	168.736,00 €	39.340,00 €	298.548,00 €	
---------------	---------------------	---------------------	--------------------	---------------------	--

Πηγή: (Κοκκινέλης, 2015).

Τα τελευταία 6 χρόνια έχουν πληρωθεί 298,548 δις ευρώ συνολικά. Από το 2002 και πλέον, όπου η Ελλάδα έγινε μέλος της ευρωζώνης, οι Έλληνες φορολογούμενοι πλήρωσαν 601,47 δις ευρώ. Οι έμμεσοι φόροι από το 2009 προσδιορίστηκαν στα 137, 694 δις ευρώ, ενώ οι άμεσοι στα 129,39 δις.

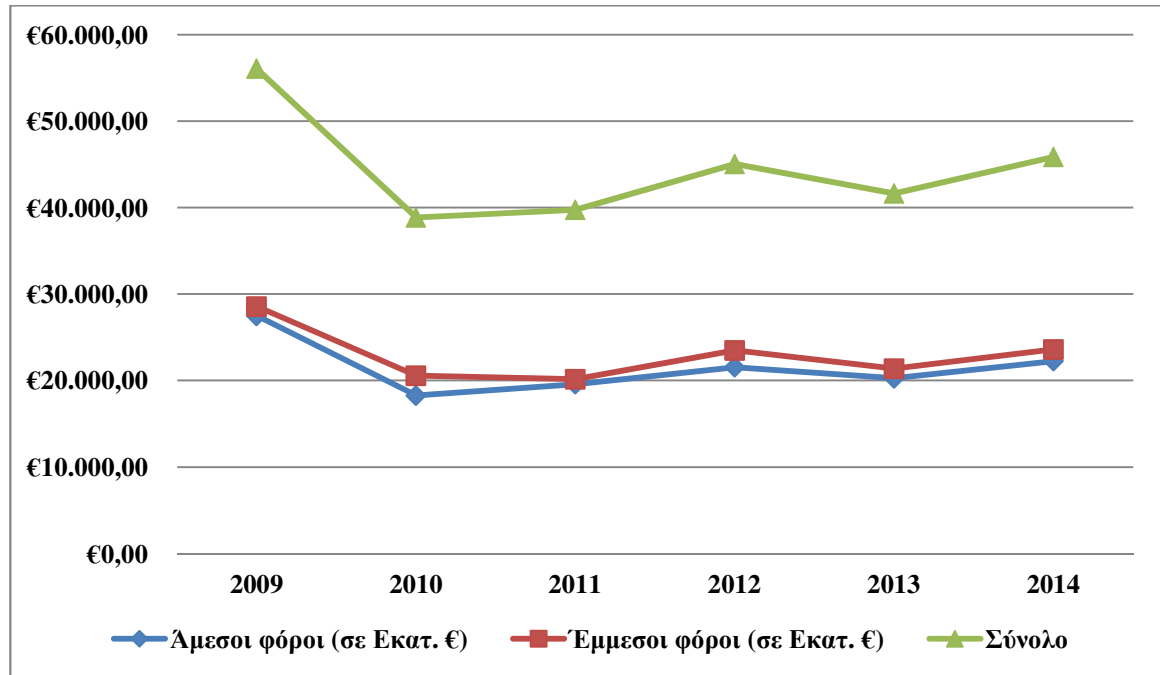

Διάγραμμα 2.1: Το σύνολο των διάφορων φόρων (Άμεσοι-Έμμεσοι) την περίοδο 2009-2014.

Πηγή: (Κοκκινέλης, 2015).

Στο γράφημα γραμμής που ακολουθεί αποτυπώνεται η πορεία των φόρων από το 2009 έως και το 2014 (οριζόντιος άξονας). Ο κατακόρυφος συμβολίζει το ύψος των άμεσων, έμμεσων και των συνολικών σε εκατομμύρια ευρώ. Ουσιαστικά πρόκειται για μία παραλλαγή των δεδομένων του παραπάνω γραφήματος στήλης, με στόχο να αποτυπωθεί η τάση και η πορεία τους από το 2009 έως σήμερα.

Διάγραμμα 2.2: Διάφοροι φόροι (Άμεσοι-Έμμεσοι) την περίοδο 2009-2014.

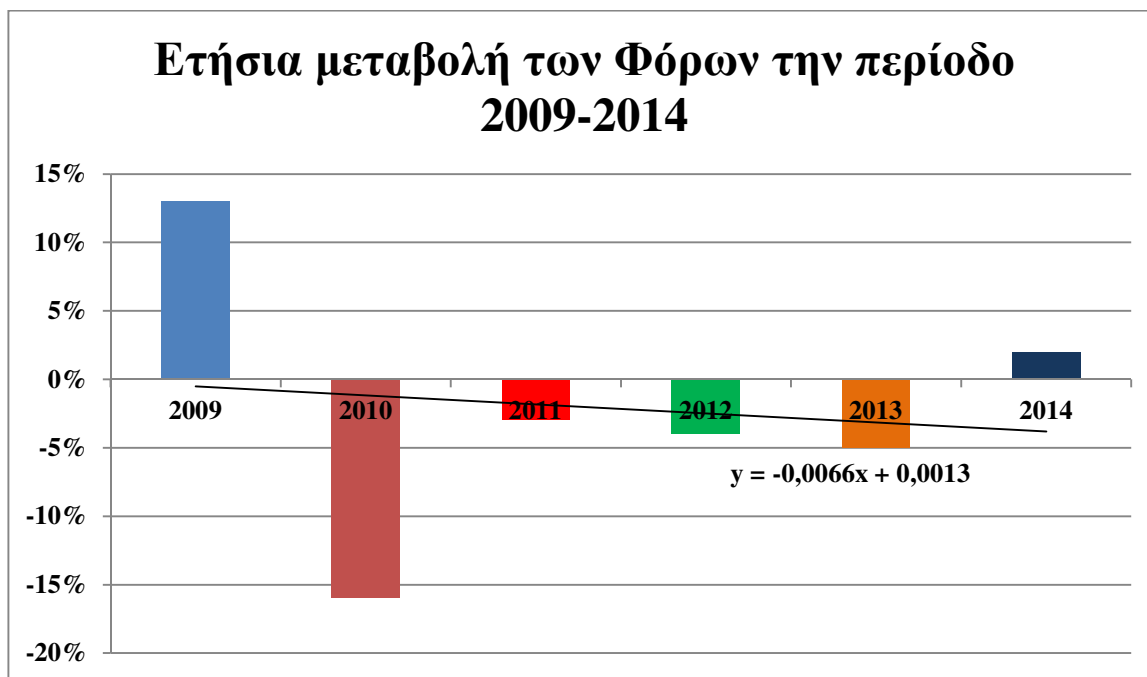
Πηγή: (Κοκκινέλης, 2015).

Το 2009 οι άμεσοι φόροι έφθασαν τα 27,488 δις ευρώ περίπου, ενώ οι έμμεσοι ήταν σαφώς περισσότεροι αφού ξεπέρασαν τα 28,549 δις. Κατά την περίοδο των 6 χρόνων που εξετάζονται, η πρώτη σημαντική αύξηση του συνόλου πραγματοποιήθηκε από το 2008 προς το 2009 δηλαδή στην αρχή της εξεταζόμενης περιόδου. Στη συγκεκριμένη περίοδο το υπουργείο οικονομικών εισέπραξε 13% λιγότερους φόρους:

Πίνακας 2.2: Ετήσια μεταβολή των Φόρων την περίοδο 2009-2014.

Ετήσια μεταβολή των Φόρων την περίοδο 2009-2014	
Έτος	Μεταβολή
2009	13%
2010	-16%
2011	-3%
2012	-4%
2013	-5%
2014	2%
Μ.Ο.:	-13%

Πηγή: (Κοκκινέλης, 2015).

Διάγραμμα 2.3: Ετήσια μεταβολή των Φόρων την περίοδο 2009-2014.

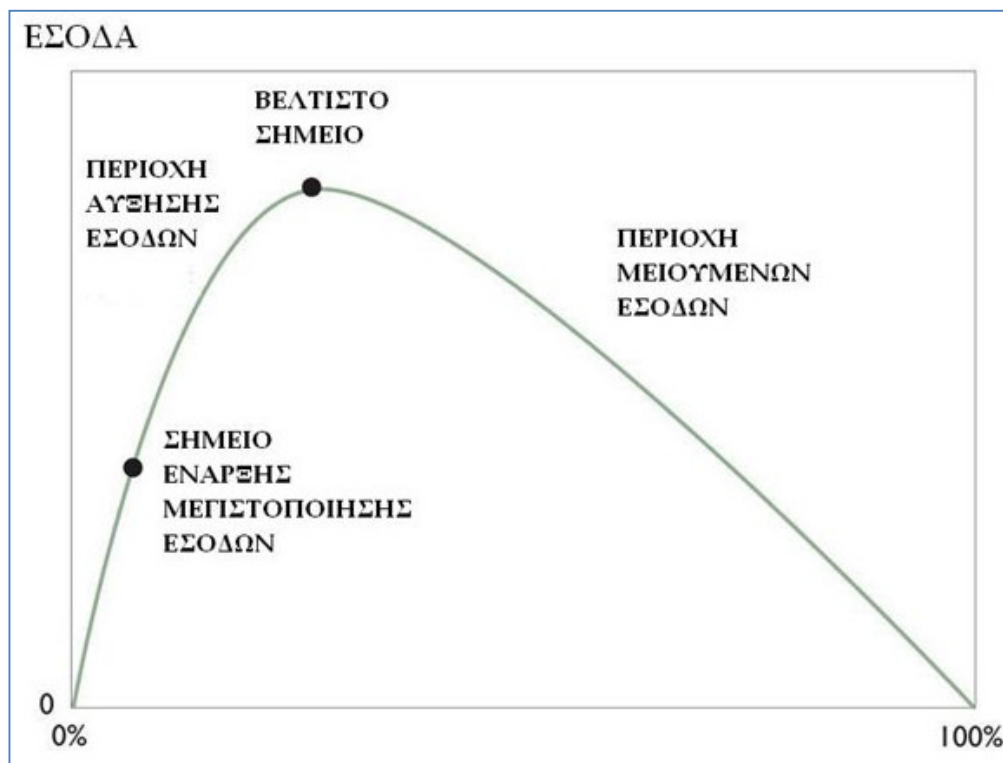
Πηγή: (Κοκκινέλης, 2015).

Το 2010 σημειώθηκε τεράστια μείωση κατά 16% που ήταν και εντυπωσιακή (αρχή της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα). Από το 2010 έως και το 2014 η μείωση των συνολικών φόρων ήταν σταθερά μικρή. Με άλλα λόγια, οι φόροι του 2014 ήταν λιγότεροι κατά 13% και σε χρηματικές μονάδες κατά 15 δις ευρώ περίπου από τους φόρους 2009. Όλο αυτό το διάστημα (2009 – 2014) η μέση ετήσια μείωση άγγιξε το 3,5%. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι τη διετία 2013 – 2014 οι φόροι αυξήθηκαν κατά 2%. Από το 2009 εξαιτίας της επιβολής σκληρότερων φορολογικών μέτρων, παγώματος της αγοράς και κλεισίματος πολλών επιχειρήσεων αρχίζει η πτώση στις εισπράξεις. Η πτώση είναι σημαντική (13%) και φαίνεται να σταθεροποιείται το 2014 στα 45,6 δις ευρώ με τη διαφορά ανάμεσα στους έμμεσους και άμεσους να είναι η μικρότερη (2,8 δις ευρώ).

Στο παραπάνω γράφημα ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο είναι το σημείο καμπής και των τριών γραμμών. Η χρονική στιγμή όπου η φοροδοτική ικανότητα των Ελλήνων έφθασε στο ανώτατο σημείο της (61 δις ευρώ) είναι το έτος 2009. Αυτό ουσιαστικά αναδεικνύει η καμπύλη Laffer, η οποία έγινε γνωστή διεθνώς τις δεκαετίες του '70 και του '80. Στην καμπύλη Laffer καταδεικνύεται ότι από ένα συγκεκριμένο επίπεδο φορολόγησης και μετά, η φοροδοτική ικανότητα εξαντλείται και όσους περισσότερους φόρους ένα κράτος κι αν επιβάλλει δεν είναι δυνατόν να τους εισπράξει. Αυτό σημαίνει ότι οι πολίτες δε δύνανται να ανταποκριθούν στις οικονομικές τους υποχρεώσεις με αποτέλεσμα να

τερματίσουν τις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες. Κάτι τέτοιο επιδεινώνει ακόμη περισσότερο την οικονομία, αφού αυξάνεται το ποσοστό ανεργίας, τα ασφαλιστικά ταμεία εισπράττουν λιγότερες εισφορές, ενώ άλλες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα χάνουν το πελατολόγιό τους και δημιουργούν ζημιές (Κοκκινέλης, 2015).

Ακολουθεί συνοπτική επεξήγηση της καμπύλης Laffer που απεικονίζει τα φορολογικά έσοδα συναρτήσει του φορολογικού συντελεστή⁷.

Σχήμα 2.1: Η καμπύλη Laffer που απεικονίζει τα φορολογικά έσοδα συναρτήσει του φορολογικού συντελεστή.

Πηγή: (Χιόνης & Κορρές, 2013).

Όπως φαίνεται και από το παραπάνω σχήμα 2.1 το σημείο μηδέν οι εισπράξεις από τους φόρους είναι μηδενικές εξαιτίας της απουσίας φορολόγησης. Έτσι, όσο αυξάνεται ο φορολογικός συντελεστής t , αυξάνονται και τα έσοδα. Ωστόσο, στον οριζόντιο άξονα του γραφήματος υπάρχει ένα σημείο για το οποίο ισχύει η ισότητα $t = t^*$. Είναι το σημείο καμπής της γραφικής παράστασης όπου τα μεγέθη φορολογικός συντελεστής και έσοδα

⁷ Η καμπύλη Laffer είναι το οικονομικό θεώρημα σύμφωνα με το οποίο, πέραν ενός επιπέδου, οι αυξανόμενοι φορολογικοί συντελεστές οδηγούν σε μείωση παρά αύξηση των φορολογικών εσόδων. Η ύπαρξη της καμπύλης ξεκινά από την απλή σκέψη ότι, με φορολογικό συντελεστή 100%, δεν υπάρχει κανένα κίνητρο για εργασία. Συνεπώς, το εισόδημα που παράγεται είναι μηδενικό και αντίστοιχα μηδενικά είναι και τα φορολογικά έσοδα επί του εισοδήματος.

μετατρέπονται σε αντιστρόφως ανάλογα ποσά. Δηλαδή, ο φορολογούμενος παρουσιάζει μειωμένη φοροδοτική ικανότητα και τα έσοδα συρρικνώνονται ανεξαρτήτως της επιβολής νέων ή/και αυξημένων φόρων. Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι τα νοικοκυριά και οι επιχειρήσεις φοροδιαφεύγουν ή/και καθυστερούν να καταβάλουν τις υποχρεώσεις τους. Ταυτόχρονα προκαλείται υστέρηση εσόδων, έτσι ώστε η πολιτική ηγεσία να αποφασίζει ρυθμίσεις αποπληρωμής οφειλών επιβαρύνοντας το σύστημα και τους εργαζόμενους με επιπλέον αρμοδιότητες (Κοκκινέλης, 2015).

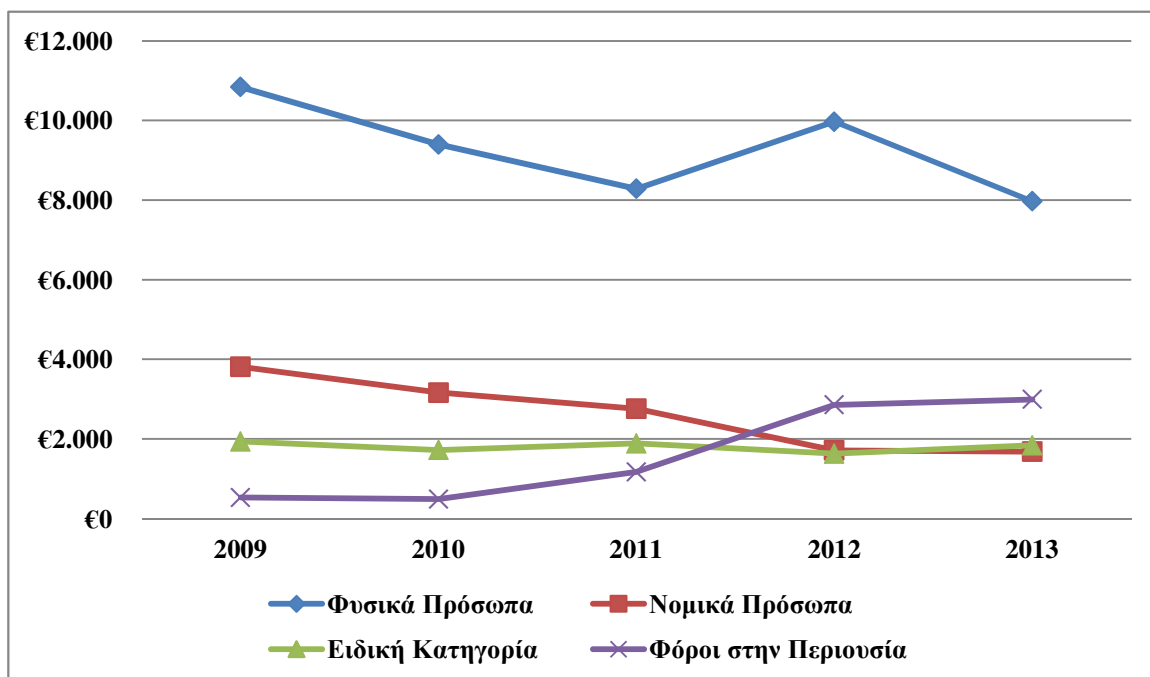
Παρακάτω ακολουθούν οι βασικές κατηγορίες των άμεσων φόρων και η πορεία των εσόδων από το 2009 έως το 2014. Από το γράφημα διαφαίνεται ότι σταθερή συνεισφορά στα φορολογικά έσοδα και με διαφορά από τις υπόλοιπες κατηγορίες αποτελούν τα φυσικά πρόσωπα. Στην εξεταζόμενη δεκαετία, τα φυσικά πρόσωπα πλήρωσαν 92,79 δις ευρώ, τα νομικά 35,90 δις και οι εισπράξεις από την ακίνητη περιουσία έφθασαν 10,39 δις ευρώ. Μετά το 2010, ο φόρος στην ακίνητη περιουσία αυξήθηκε πάνω από το 100%. Το 2012 υπήρξε επιπλέον επιβάρυνση στα ακίνητα σημειώνοντας αύξηση κατά 144%. Με τη συγκεκριμένη πολιτική πάγωσε η αγορά ακινήτων και οδηγήθηκε σε κατάρρευση της αξίας τους. Βέβαια, στην κατηγορία των άμεσων περιλαμβάνονται και οι «λοιποί φόροι» με 21,63 δις ευρώ, η «ειδική κατηγορία» με έσοδα 15,16 δις ευρώ, όπως επίσης και οι «φόροι προηγούμενων οικονομικών ετών» (21,51 δις ευρώ). Συνολικά από τους άμεσους τη δεκαετία 2009 - 2013 το ελληνικό κράτος εισέπραξε 102,72 δις ευρώ.

Πίνακας 2.3: Άμεσοι φόροι την περίοδο 2009-2013.

Εκ. €	Άμεσοι φόροι					
	Φόρος Εισοδήματος			Φόροι στην Περιουσία	Φόροι ΠΟΕ	Λοιποί
Φυσικά Πρόσωπα	Νομικά Πρόσωπα	Ειδική Κατηγορία				
2009	10.841 €	3.813 €	1.935 €	526 €	2.446 €	1.870 €
2010	9.398 €	3.167 €	1.722 €	487 €	2.874 €	2.575 €
2011	8.285 €	2.760 €	1.888 €	1.172 €	1.511 €	4.301 €
2012	9.970 €	1.715 €	1.627 €	2.857 €	1.811 €	3.118 €
2013	7.971 €	1.681 €	1.837 €	2.991 €	2.826 €	2.752 €
ΣΥΝΟΛΟ	46.465 €	13.136 €	9.009 €	8.033 €	11.468 €	14.616 €
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ: 102.727 €						

Πηγή: (Κοκκινέλης, 2015).

Στο Διάγραμμα 2.4 που ακολουθεί παρουσιάζεται η πορεία των εσόδων από τους άμεσους φόρους τη χρονική περίοδο 2009 – 2013. Παρατηρείται ότι το μεγαλύτερο φορολογικό βάρος πέφτει στα φυσικά πρόσωπα, αφού τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο η συνεισφορά τους άγγιξε το 50% των άμεσων. Αμέσως μετά ακολουθούν τα νομικά πρόσωπα, ενώ τα λιγότερα έσοδα σημειώθηκαν από την ακίνητη περιουσία (η οποία βέβαια είναι η μοναδική που αυξάνεται).

Διάγραμμα 2.4: Άμεσοι φόροι την περίοδο 2009-2013.

Πηγή: (Κοκκινέλης, 2015).

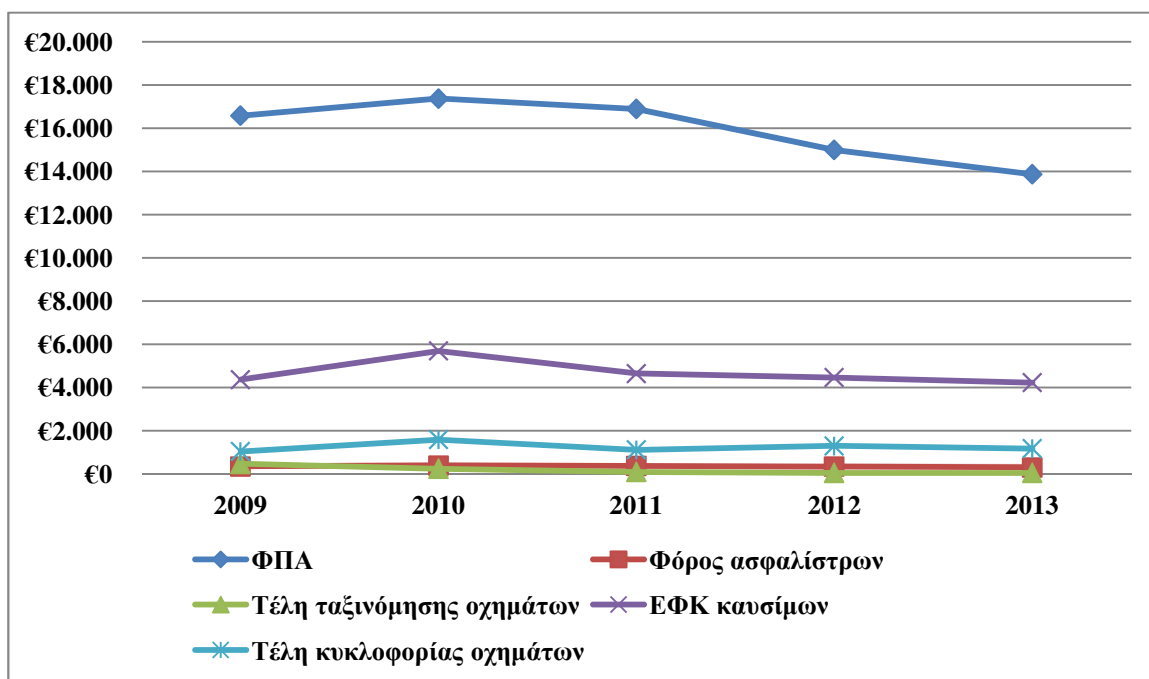
Παρακάτω φαίνεται ο πίνακας των έμμεσων φόρων. Παρατηρείται από τα αποτελέσματα ότι βασική πηγή εσόδων για την ελληνική οικονομία αποτελεί ο ΦΠΑ.

Πίνακας 2.4: Έμμεσοι φόροι την περίοδο 2009-2013.

Εκ. €	Έμμεσοι φόροι									
	Φόροι Συναλλαγών		Φόροι κατανάλωσης						Έμμεσοι φόροι ΠΟΕ	Λοιποί έμμεσοι
ΦΠΑ	Λοιποί φόροι Συναλλαγών	Φόρος ασφαλιστικών	Τέλη ταξινόμησης οχημάτων	ΕΦΚ καυσίμων	Λοιποί ΕΦΚ (καπνού...)	Τέλη κυκλοφορίας οχημάτων	Λοιποί φόροι κατανάλωσης			
2009	16.582 €	1.292 €	358€	473€	4.374 €	2.924 €	1.046 €	394 €	434 €	416 €
2010	17.374 €	1.121 €	404 €	249 €	5.696 €	3.382 €	1.591 €	406 €	340 €	356 €

2011	16.887 €	933 €	379 €	100 €	4.653 €	3.509 €	1.117 €	373 €	373 €	339 €
2012	14.996 €	731 €	352 €	52 €	4.464 €	3.114 €	1.305 €	338 €	452 €	318 €
2013	13.866 €	817 €	316 €	56 €	4.230 €	2.906 €	1.183 €	304 €	533 €	355 €
ΣΥΝΟΛΟ	79.705 €	4.894 €	1.809 €	930 €	23.417 €	15.835 €	6.242 €	1.815 €	2.132 €	1.784 €
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ: 138.563 €										

Πηγή: (Κοκκινέλης, 2015).

Διάγραμμα 2.5: Άμεσοι φόροι την περίοδο 2009-2013.

Πηγή: (Κοκκινέλης, 2015).

Από το 2009 έως το 2013 το 60% επί του συνόλου των έμμεσων φόρων ανήλθαν εισπράξεις από τον ΦΠΑ (79 δις ευρώ περίπου). Το 2011 ήταν η χρονιά με την υψηλότερη εισροή χρήματος, ωστόσο από το 2009 και εξής, παρατηρείται πτώση των εσόδων που οφείλεται στην αλλαγή του ΦΠΑ σε υψηλό φορολογικό συντελεστή, στην οικονομική κρίση, στην αβεβαιότητα, στην ανεργία, στο υψηλό κόστος ζωής γενικότερα. Το ίδιο αρνητικές είναι και οι εισπράξεις από τα τέλη ταξινόμησης των οχημάτων. Η αγορά των οχημάτων έχει αρνητικό συντελεστή, με αποτέλεσμα το κράτος να χάνει περισσότερα χρήματα. Την χρονική περίοδο 2009 – 2013, συνολικά η Ελλάδα εισέπραξε από τους έμμεσους φόρους 138,56 δις ευρώ.

2.3 ΔΑΙΔΑΛΩΔΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Από την περίοδο της μεταπολίτευσης και μετά σημειώθηκε μια ουσιαστική προσπάθεια για φορολογική μεταρρύθμιση, για σημαντικές αλλαγές στους φορολογικούς συντελεστές και στη φορολογική βάση, χωρίς όμως να επιτευχθεί μια συνολική μεταρρύθμιση του συστήματος.

Αλλά και τώρα στην περίοδο της κρίσης γίνονται σημαντικές αλλαγές, χωρίς όμως να υφίσταται κάποιο σχέδιο για φορολογική μεταρρύθμιση.

Για να πραγματοποιηθεί κάτι τέτοιο χρειάζεται η επιστημονική μελέτη του σημερινού συστήματος και η κατάρτιση ενός σχεδίου μεταρρύθμισης. Το σημερινό φορολογικό σύστημα είναι τόσο πολύπλοκο που εκδίδεται κάποιο νέο από το Υπουργείο Οικονομικών κάθε χρόνο (Τάτσος, 2012).

Πίνακας 2.5: Εγκύκλιοι Υπουργείου Οικονομικών για φορολογικά και τελωνειακά θέματα.

Έτος	Αριθμός
2009	54
2010	196
2011	251
2012	243

Πηγή: (Τάτσος, 2012).

Η πολυπλοκότητα είναι ο πιο ανασταλτικός παράγοντας για την επιχειρηματικότητα σε σύγκριση με το ύψος των φορολογικών συντελεστών.

Στο ερώτημα για το ποιοι είναι οι πιο ανασταλτικοί παράγοντες στην άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, οι απαντήσεις που δόθηκαν (ως ποσοστό επί των ερωτηθέντων) είναι οι εξής:

Πίνακας 2.6: Οι πιο προβληματικοί παράγοντες για άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας στην Ελλάδα.

α/α	προβληματικοί παράγοντες για άσκηση επιχειρηματικής δραστηριότητας	Ποσοστό
1.	Αναποτελεσματικότητα κρατικής γραφειοκρατίας	21,0
2	Πρόσβαση στη χρηματοδότηση	19,8
3	Αστάθεια οικονομικής πολιτικής	14,0
4	Φορολογική πολυπλοκότητα	11,9
5	Διαφθορά	11,6

6	Φορολογικοί συντελεστές	7,4
7	Περιοριστική εργατική νομοθεσία	5,7
8	Αστάθεια κυβέρνησης	3,8
9	Ανεπάρκεια υποδομών	1,8
10	Χαμηλή ηθική συμπεριφορά εργαζομένων	1,1
11	Ανεπαρκώς εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό	0,8
12	Ανεπαρκής ικανότητα καινοτομίας	0,7
13	Έγκλημα και κλοπή	0,2
14	Πληθωρισμός	0,2
15	Περιορισμοί στην αγορά συναλλάγματος	0,0
16	Κακό δημόσιο σύστημα υγείας	0,0

Πηγή: (Τάτσος, 2012).

2.4 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΙΣΟΤΗΤΑ

Ένα κριτήριο μέτρησης της οικονομικής ανισότητας είναι ο δείκτης GINI, δηλαδή ο δείκτης μέτρησης της ανισότητας πριν και μετά τη φορολογία και τις μεταβιβάσεις.

Στην Ελλάδα της κρίσης οι ανισότητες στο εισοδήματα παραμένουν τεράστιες, συγκρινόμενες με τα στοιχεία άλλων χωρών της Ευρώπης.

Για παράδειγμα, όπως φαίνεται και στο σχετικό πίνακα, η Ελλάδα έρχεται πίσω από τη Βουλγαρία. Παράλληλα, η ΕΛΣΤΑΤ σε διαφορετική έκθεσή της, προειδοποιεί για τον κίνδυνο φτώχειας με τον οποίο είναι αντιμέτωπα 892.763 νοικοκυριά στη χώρα. Επίσης, σε ξεχωριστή έκθεση για τις συνθήκες διαβίωσης, προειδοποιεί για τις αυξανόμενες στερήσεις των νοικοκυριών (Κοντογεώργος, 2014).

Η ανισότητα των εισοδημάτων μετράται με περίοδο αναφοράς για τα εισοδήματα το 2012. Η ανισότητα εκφράζεται, κυρίως, με τον δείκτη κατανομής εισοδήματος σε πεντημόρια (S80/S20) και τον δείκτη άνισης κατανομής εισοδήματος (συντελεστής Gini).

Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, ο δείκτης κατανομής εισοδήματος σε πεντημόρια αναφέρεται στο μερίδιο του ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος του «πλουσιότερου» 20% του πληθυσμού προς το ανάλογο εισόδημα του «φτωχότερου» 20% του πληθυσμού και επηρεάζεται από τις ακραίες τιμές της κατανομής του εισοδήματος, δηλαδή στο πλουσιότερο και στο φτωχότερο τμήμα του πληθυσμού.

Το 2013 ο δείκτης S80/S20, με περίοδο αναφοράς εισοδήματος το 2012, είναι αμετάβλητος σε σχέση με το 2012 (με περίοδο αναφοράς εισοδήματος το 2011) και ανέρχεται στο 6,6, δηλαδή το μερίδιο του εισοδήματος του πλουσιότερου 20% του

πληθυσμού είναι 6,6 φορές μεγαλύτερο από το μερίδιο του εισοδήματος του φτωχότερου 20% του πληθυσμού.

Αυτό το ποσοστό όμως είναι το μεγαλύτερο στην Ευρώπη, μαζί με τη Βουλγαρία. Η Ιταλία είναι στο 5,7, η Κύπρος στο 4,9 και η Νορβηγία στην καλύτερη θέση με 3,3.

Η οικονομική ανισότητα μεταξύ των ατόμων ηλικίας 65 ετών και άνω διαμορφώνεται στο 3,9 από 4,5 που ήταν το 2012, ενώ μεταξύ των ατόμων κάτω των 65 τοποθετείται στο 7,3, παραμένοντας στα ίδια περίπου επίπεδα σε σχέση με το 2012, που ήταν στο 7,4.

Να σημειωθεί ότι το πρώτο τεταρτημόριο των νοικοκυριών (25% των νοικοκυριών με το χαμηλότερο εισόδημα) κατέχει το 8,9% του συνολικού εθνικού εισοδήματος, ενώ το 2012 κατείχε το 8,7%. Το τέταρτο τεταρτημόριο των νοικοκυριών με το υψηλότερο εισόδημα κατέχει το 47,1% του συνολικού εθνικού εισοδήματος, ενώ το 2012 κατείχε το 47%.

Ο δείκτης άνισης κατανομής εισοδήματος (συντελεστής Gini) χρησιμοποιείται συμπληρωματικά για την καλύτερη καταγραφή της οικονομικής ανισότητας, διότι ο δείκτης κατανομής εισοδήματος σε πεντημόρια (S80/S20) επηρεάζεται από τις ακραίες τιμές της κατανομής του εισοδήματος.

Ο λόγος των αθροιστικών μεριδίων του πληθυσμού, κατανεμημένου ανάλογα με το ύψος του εισοδήματος, προς το αθροιστικό μερίδιο του εισοδήματος συνολικά του πληθυσμού ορίζει το δείκτη Gini. Η τιμή του κυμαίνεται από 0 (πλήρης ισότητα) έως 1 (πλήρης εισοδηματική ανισότητα) και ερμηνεύεται ως η στατιστική αναμενόμενη διαφορά του αποτελέσματος της σύγκρισης δύο τυχαίων εισοδημάτων, ως ποσοστό του μέσου όρου. Αν όλο το εθνικό εισόδημα ήταν συγκεντρωμένο σε ένα άτομο, ο συντελεστής θα ήταν 1. Αν ο συντελεστής Gini ήταν π.χ. 30%, το εισόδημα 2 τυχαίων ατόμων θα διέφερε κατά 30% του μέσου όρου.

Το 2013 ο συντελεστής Gini κυμάνθηκε σε 34,4%, σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ. Αυτό σημαίνει ότι αν ληφθούν 2 τυχαία άτομα του πληθυσμού, αναμένεται ότι το εισόδημά τους θα διαφέρει κατά 34,4% του μέσου όρου.

Το 2012 ο συντελεστής Gini ήταν 34,3%, συνεπώς το 2013 έχουμε αύξηση κατά 0,1 ποσοστιαία μονάδα. Σε σύγκριση με το 1994, έτος κατά το οποίο άρχισε η έρευνα, η

συνολική ανισότητα μειώθηκε κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες (37,4% το 1994) (Κοντογεώργος, 2014).

Πίνακας 2.7: Δείκτης κατανομής εισοδήματος σε πεντημόρια (S80/S20) και Συντελεστής Gini στην Ευρώπη: 2013.

Χώρες	S80/S20	Συντελεστής Gini
Βουλγαρία	6,6	35,4
Ελλάδα	6,6	34,4
Λετονία	6,3	35,2
Ισπανία	6,3	33,7
Λιθουανία	6,1	34,6
Ιταλία	5,7	32,5
Εσθονία	5,5	32,9
Κύπρος	4,9	32,4
Πολωνία	4,9	30,7
Δανία	4,3	27,5
Ουγγαρία	4,2	28,0
Μάλτα	4,1	27,9
Αυστρία	4,1	27,0
Σλοβενία	3,6	24,4
Σλοβακία	3,6	24,2
Φινλανδία	3,6	25,4
Τσεχία	3,4	24,6
Ισλανδία	3,4	24,0
Νορβηγία	3,3	22,7

Πηγή: (Κοντογεώργος, 2014).

2.5 ΦΟΡΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Λέγεται από πολλούς ότι οι μισθωτοί πληρώνουν το μεγαλύτερο μερίδιο στο φόρο εισοδήματος. Όμως έχει σημασία να δει κάποιος ποιες μορφές εισοδημάτων πληρώνουν περισσότερο φόρο (Μπένου, 2013).

Στην Ελλάδα, σε σύγκριση με την Ευρωπαϊκή Ένωση, η μισθωτή εργασία συμμετέχει λιγότερο στα έσοδα από το ΦΕΦΠ.

Πίνακας 2.8: Έσοδα από φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων (%).

Ο φόρος εισοδήματος προέρχεται από:				
	Μισθωτή εργασία	Αυτο-απασχόληση	Κεφάλαιο	Μεταβιβάσεις και συντάξεις
Ελλάδα	49,5	23,5	11,8	15,2
Πολωνία	50,8	25,3	4,2	19,6
Ιταλία	55,5	17,9	5,7	20,9
Γαλλία	59,3	16,2	7,5	17,0
Αυστρία	62,7	16,6	2,4	18,4
Πορτογαλία	62,9	9,1	16,2	11,9
Ολλανδία	68,1	18,4	-0,9	14,4
Φιλανδία	68,4	7,7	5,2	18,8
Ισπανία	68,6	12,5	12,6	6,2
Σουηδία	69,3	2,8	3,8	24,2
Μάλτα	70,1	8,3	6,9	14,7
Γερμανία	72,5	21,4	3,2	2,9
Λουξ/ργο	72,8	10,5	5,2	11,5
Δανία	73,9	5,4	-2,3	23,0
Ην. Βασίλειο	74,3	12,6	11,5	1,6
Βέλγιο	75,5	12,5	-1,6	13,6
Ιρλανδία	81,9	11,4	5,7	1,0
Ουγγαρία	82,4	4,4	7,8	5,4
Τσεχία	83,5	13,3	3,2	0,0
Σλοβακία	84,4	12,1	3,5	0,0
Σλοβενία	88,5	5,4	3,3	2,9
Μ.Ο ΕΕ 27	73,9	10,8	5,8	9,5

Πηγή: (Μπένου, 2013).

2.6 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΕΙΣΠΡΑΞΗ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ

Στην Ελλάδα σύμφωνα με κάποιους δείκτες η αποτελεσματικότητα στην είσπραξη φόρων είναι από τις χαμηλότερες στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ειδικά για το ΦΠΑ είναι η χαμηλότερη στην Ευρωπαϊκή Ένωση, λόγω φοροδιαφυγής.

Από τα υψηλότερα στην ΕΕ 27 είναι το διοικητικό κόστος των επιχειρήσεων ώστε να συμμορφωθούν στη νομοθεσία του ΦΠΑ (Τσιατούρας, 2014).

Πίνακας 2.9: Δείκτες αποτελεσματικότητας στην εισπραξη φόρων (2014).

	Πραγματικά έσοδα από ΦΠΑ⁸	Κενό συμμόρφωσης ΦΠΑ⁹
Ελλάδα	37,3 %	32 %
ΕΕ-25	50,3 %	11 %
ΕΑ-17	50,3 %	10 %

Πηγή: (Τσιατούρας, 2014).

Στο φορολογικό σύστημα είναι πολύ συχνές οι αλλαγές και σχεδόν κάθε χρόνο υπάρχουν κάποιες αλλαγές είτε σε συντελεστές είτε στη βάση.

Οι ελεγκτές έχουν μεγάλη διακριτική ευχέρεια, έτσι ώστε οι λογιστικές διαφορές να μειώνουν την εμπιστοσύνη των φορολογουμένων και να αποτελούν κίνητρο για διαφθορά. Οι ασυνεπείς φορολογούμενοι ανταμείβονται λόγω των συνεχών φορολογικών ρυθμίσεων. Τέλος, η απουσία αποτελεσματικού μηχανισμού επιβολής ποινών έχει απαξιώνει τους κρατικούς θεσμούς και τη δικαιοσύνη και εκτρέφει τη διαφθορά (Παπάς, 2013).

2.7 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ

Στη Ελλάδα το φορολογικό σύστημα αλλάζει κατά μέσο όρο κάθε 3 χρόνια. Το 2009 ήταν η χρονιά όπου οι άμεσοι (26,7 δις ευρώ) και οι έμμεσοι (34 δις ευρώ) φόροι ήταν οι υψηλότεροι την περίοδο 2004 - 2013. Από την εισοδό της Ελλάδας στην ευρωζώνη, συγκρίνοντας τα έτη 2009 και 2003 σε επίπεδο συνολικών φόρων, οι πολίτες πλήρωσαν περισσότερα χρήματα κατά 65%, δηλαδή 24 δις ευρώ. Η μέση ετήσια αύξηση (2003 - 2009) έφθασε το 9%. Το βάρος των άμεσων φόρων με 92,79 δις ευρώ από το 2004 έως το 2013 σηκώνουν τα φυσικά πρόσωπα. Όσον αφορά στους έμμεσους φόρους, για τη δεκαετία που εξετάστηκε, ο ΦΠΑ αποτελεί σημαντική πηγή εσόδων με 159 δις ευρώ. Από το 1993 έως το 2014 οι Έλληνες πολίτες έχουν πληρώσει 810 δις ευρώ. Οι έμμεσοι φόροι έχουν υψηλότερη απόδοση συγκριτικά με τους άμεσους. Το 2009 εξαντλήθηκε η φοροδοτική ικανότητα των πολιτών με τις εισπράξεις να φθάνουν τα 61 δις ευρώ (Πουρναράκης & Χαντζηκωνσταντίνου, 2011).

---

⁸ Ως ποσοστό των εσόδων που θα εισπράττονταν αν στη θεωρητική βάση του φόρου εφαρμοζόταν ο βασικός συντελεστής ΦΠΑ.

⁹ Η επί της % εσόδων ΦΠΑ που χάνονται από φοροδιαφυγή.

Εκτός από τα τελευταία αναγκαστικά εισπρακτικά μέτρα που ελήφθησαν λόγω μνημονίου, και την πρόοδο των τελευταίων τριών χρόνων, πρέπει να γίνει εκπόνηση ολικού σχεδίου φορολογικής αναμόρφωσης, που μπορεί να εφαρμοστεί σταδιακά, με βάση τους εξής άξονες (Τσακλαγκάνος, 2005):

- ✓ Να συνταχθεί ένας νέος, απλός, κατανοητός νόμος φορολογικού νόμου ο οποίος δεν θα αλλάξει στις βασικές του διατάξεις για πέντε ή δέκα χρόνια.
- ✓ Να κωδικοποιηθεί όλη η νομοθεσία από μια Υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών, η οποία θα επικαιροποιείται συνεχώς, με τις όποιες αλλαγές γίνονται.
- ✓ Να φορολογηθούν όλα τα εισοδήματα με ενιαία προοδευτική κλίμακα και να καταργηθούν σχεδόν όλες οι αυτοτελείς φορολογίες.
- ✓ Να περιοριστεί η αναδιανεμητική επίδραση της φορολογίας λόγω παγκοσμιοποίησης και φορολογικών ανταγωνισμών. Να συμπληρώνεται η μείωση των ανισοτήτων μέσα από την πολιτική δαπανών του προϋπολογισμού, αντί να είναι ένα φορολογικό σύστημα πολύπλοκο και αναποτελεσματικό.
- ✓ Να υπάρξει δέσμευση όλων των κομμάτων ότι δεν θα γίνει ξανά φορολογική αμνηστία (ρύθμιση).
- ✓ Να υπάρξει εκσυγχρονισμός της φορολογικής διοίκησης και αυτονόμηση της λειτουργίας της, από την πολιτική ηγεσία.
- ✓ Να καταρτιστεί ένα νέο σύστημα φορολογικών ελέγχων.
- ✓ Να αξιοποιηθούν οι νέες τεχνολογίες πληροφορικής επενδύοντας σε εξοπλισμό και ανθρώπινο δυναμικό.
- ✓ Να συσταθούν και να στελεχωθούν όργανα φορολογικής διαιτησίας.
- ✓ Να δημιουργηθούν φορολογικά δικαστήρια, για την επίλυση πολύπλοκων φορολογικών θεμάτων.
- ✓ Να συσταθεί μια ανεξάρτητη ενιαία αρχή κατά της διαφθοράς, που θα υπάγεται στη Βουλή.
- ✓ Να συσταθεί στο Υπουργείο Οικονομικών Διεύθυνση φορολογικών μελετών, με εξειδικευμένο προσωπικό, ώστε να αναλύονται οι προτάσεις φορολογικής πολιτικής και να παρακολουθούνται οι διεθνείς εξελίξεις.

3 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ»

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Τελευταία συζητούνται οι άδικοι και επαχθείς φορολογικοί συντελεστές στην Ελλάδα οι οποίοι μειώνουν την ανάπτυξη της οικονομίας.

Η σχέση μεταξύ της φορολογίας και της ανάπτυξης μπορεί να εξετασθεί με τη χρήση μακροοικονομικών μοντέλων. Από την εξέταση αυτή φαίνεται ότι τα δύο αυτά στοιχεία είναι άρρητα συνδεδεμένα, αλλά όχι άμεσα. Όταν οι φορολογικοί συντελεστές μειώνονται - εφόσον οι κρατικές δαπάνες δεν επηρεάζονται αρνητικά, δηλαδή το κράτος συνεχίζει να ξοδεύει - τότε αυξάνεται η κατανάλωση, η οποία οδηγεί στην τόνωση της οικονομίας και στην ενίσχυση σχεδόν όλων των αναπτυξιακών δεικτών. Στην περίπτωση της Ελλάδας τα μοντέλα αυτά δεν έχουν άμεση εφαρμογή, όπου οι κρατικές δαπάνες έχουν μειωθεί δραματικά.

Μετά τις συζητήσεις επιχειρηματικών και κοινωνικών φορέων για τους «υψηλούς» φορολογικούς συντελεστές στην Ελλάδα, αξίζει να εξεταστεί η πραγματική κατάσταση στην Ευρώπη.

3.2 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Εδώ και πολλές δεκαετίες το θέμα της φορολογικής πολιτικής και της ανάπτυξης απασχολεί οικονομολόγους, επιχειρήσεις, εργαζομένους και πολιτικούς. Τα τελευταία πενήντα χρόνια οι απόψεις έχουν αλλάξει σημαντικά. Εκείνο που θα επιχειρηθεί είναι η συνοπτική παρουσίαση των πρόσφατων ευρημάτων, που έχουν βρεθεί τα τελευταία χρόνια, για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ένα πρώτο συμπέρασμα είναι ότι η αντίστροφη σχέση μεταξύ ισότητας και αποτελεσματικότητας είναι σημαντική και ισχυρή. Δηλαδή, ένα φορολογικό σύστημα που προωθεί την οικονομική μεγέθυνση μπορεί να έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις στη διανομή του εισοδήματος και την κοινωνική δικαιοσύνη. Όσον αφορά την επίδραση των φόρων στην αναπτυξιακή διαδικασία, παρακάτω αναφέρονται τα βασικά ευρήματα μιας σειράς πρόσφατων εργασιών του ΟΟΣΑ που μπορούν να συνοψιστούν ως εξής (Ράπανος & Καπλάνογλου, 2015):

- Δεν υπάρχουν ενδείξεις από τις εμπειρικές εργασίες ότι, συνολικά, ο ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης επηρεάζεται από το επίπεδο της φορολογίας.
- Στην ακίνητη περιουσία και ιδιαίτερα στις κατοικίες οι ετήσιοι φόροι θεωρούνται ότι ευνοούν την ανάπτυξη. Στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΟΟΣΑ ρυθμίσεις ευνοούν την ιδιοκατοίκηση με αποτέλεσμα να οδηγεί στην αναποτελεσματικότητα, επειδή προκαλείται η προσέλκυση κεφαλαίων στην κατοικία, με τα οποία θα στηριζόταν πιο παραγωγικές επενδύσεις. Οι εργασίες αυτές στηρίζονται στην παραδοχή ότι, η αύξηση των εσόδων από τον φόρο περιουσίας θα είναι δημοσιονομικά ουδέτερη, επειδή θα μειώσει άλλους φόρους που είναι πιο στρεβλωτικοί, όπως ο φόρος εισοδήματος, οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, κ.ά.
- Στη μετάθεση πόρων από τις οικοδομές σε πιο παραγωγικές επενδύσεις βοηθούν επίσης οι φόροι στις συναλλαγές περιουσιακών στοιχείων, που αποτελούν σημαντικό έσοδο από φόρους περιουσίας στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ ταυτόχρονα θεωρούνται ότι αποθαρρύνουν την ανακατανομή των κατοικιών και την κινητικότητα των εργαζομένων. Γι' αυτό και τελικά θεωρούνται ότι εμποδίζουν την οικονομική μεγέθυνση. Οι λοιποί φόροι επί της περιουσίας, όπως φόροι κληρονομιάς και καθαρού πλούτου, θεωρούνται ότι στρεβλώνουν την κατανομή του κεφαλαίου και/ή τα κίνητρα για αποταμίευση και γι' αυτό δεν ευνοούν την ανάπτυξη.
- Τη μεγέθυνση ευνοούν οι φόροι στην κατανάλωση, καθώς δεν επηρεάζουν αρνητικά την αποταμίευση και τις επενδύσεις. Επιπλέον τέτοιου είδους φόροι, όπως ο Φόρος Προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ), δεν επιβαρύνουν τις εξαγωγές και επομένως δεν επηρεάζουν αρνητικά την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων. Οι άλλοι έμμεσοι φόροι όμως, όπως οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης σε καύσιμα, κ.ά., προκαλούν προβλήματα στην ανταγωνιστικότητα αφού δεν εκπίπτουν, όπως ο ΦΠΑ.
- Περισσότερο επιβλαβείς στην οικονομική μεγέθυνση θεωρούνται οι φόροι εισοδήματος φυσικών προσώπων από τους φόρους στην κατανάλωση. Αυτό συμβαίνει διότι αποθαρρύνουν την επιχειρηματικότητα, κυρίως λόγω της προοδευτικότητάς τους, σε περίπτωση που μαζί με τη φορολογία εισοδήματος φορολογούνται και οι αποδόσεις των αποταμιεύσεων, όπως γίνεται σε πολλές χώρες, τότε ο φόρος αυτός αποθαρρύνει τις αποταμιεύσεις και τις επενδύσεις.
- Ως η πλέον επιβλαβής στην οικονομική μεγέθυνση κρίνεται η φορολογία εταιρικών κερδών, καθώς αποθαρρύνει τις επιχειρήσεις να προχωρήσουν σε επενδύσεις και βελτίωση της παραγωγικότητάς τους. Ο φόρος αυτός μπορεί να επηρεάσει και την

προσέλκυση ξένων επενδύσεων στον βαθμό φυσικά που και άλλες χώρες δεν προχωρήσουν σε ανταγωνιστικές μειώσεις φορολογικών συντελεστών.

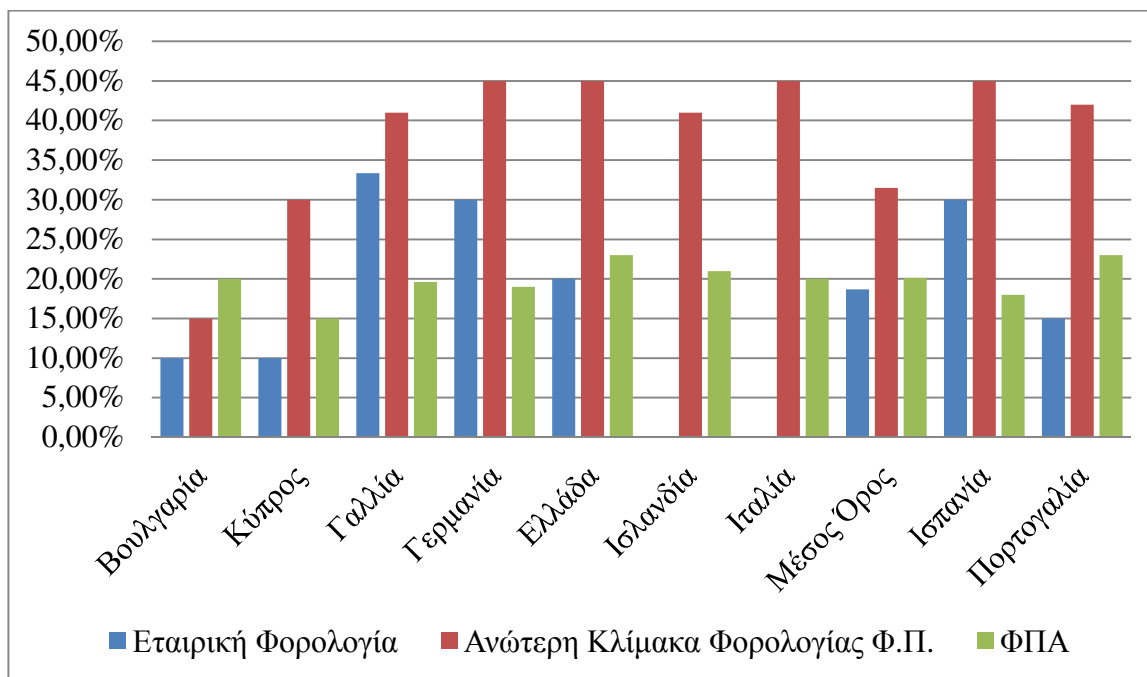
Τα παραπάνω συμπεράσματα, αν και στηρίζονται σε εμπειρικές μελέτες, δεν είναι ομόφωνα αποδεκτά. Πολλοί ερευνητές θεωρούν ότι πέρα από αμφισβητήσεις σε θεωρητικό και εμπειρικό επίπεδο τα πιο πάνω ευρήματα είναι ευαίσθητα στον τρόπο που γίνεται η οικονομετρική εκτίμηση των θεμάτων αυτών.

Η επίδραση του ύψους των φορολογικών εσόδων, όπως και των δημόσιων δαπανών περιλαμβάνεται στο γενικότερο πλαίσιο του πιθανού ρόλου του μεγέθους του κράτους στις οικονομικές επιδόσεις μιας χώρας. Σε αντιφατικά μάλλον αποτελέσματα καταλήγουν οι πολυπληθείς εργασίες που έχουν γίνει για το θέμα αυτό. Μάλλον στους διαφορετικούς ορισμούς και στις διαφορετικές χώρες που επιλέγουν οι ερευνητές οφείλονται αυτές οι διαφορές στις εκτιμήσεις. Τελευταία οι ερευνητές στρέφουν το ενδιαφέρον τους στην εξέταση πιο ειδικών θεμάτων, όπως ο ρόλος της φορολογίας και των δημόσιων δαπανών στην οικονομική επίδοση μιας χώρας. Με κριτήριο τα διαστρωματικά δεδομένα και τις χρονοσειρές για τις ανεπτυγμένες χώρες, οι έρευνες μάλλον συγκλίνουν στο συμπέρασμα ότι εάν αυξηθεί το μέγεθος του κράτους κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες οδηγείται σε χαμηλότερους ρυθμούς αύξησης του ΑΕΠ κατά 0,5% με 1%. Ταυτόχρονα όμως αναρωτιέται κανείς πώς συμβαίνει οι περισσότερες ανεπτυγμένες οικονομίες του κόσμου να έχουν και μεγάλο δημόσιο τομέα. Ακόμα και κατά την περίοδο της κρίσης, χώρες με πολύ υψηλά φορολογικά έσοδα ως ποσοστό του ΑΕΠ αντιμετωπίζουν πιο αποτελεσματικά τις επιπτώσεις της. Σύμφωνα με αρκετούς ερευνητές οι χώρες στις οποίες τα επίπεδα κοινωνικής εμπιστοσύνης είναι υψηλά, μπορούν και αυξάνουν τους φόρους χωρίς να βλάπτουν την οικονομική δραστηριότητα. Τέλος, στις χώρες αυτές οι πολίτες (και οι επιχειρήσεις) αποζημιώνονται για τους μεγάλους φόρους που καταβάλλουν από την παροχή καλών υποδομών, εκπαίδευσης, κοινωνικών υπηρεσιών και την εφαρμογή πολιτικών που είναι φιλικές στις αγορές και τις επιχειρήσεις (Ράπανος & Καπλάνογλου, 2015).

3.3 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Παρακάτω παρατίθενται στοιχεία που έχουν συλλεχθεί για τα 3 σημαντικότερα είδη φορολογίας για μερικές από τις ευρωπαϊκές χώρες (Νανόπουλος, 2011).

Διάγραμμα 3.1: Στοιχεία για τα 3 σημαντικότερα είδη φορολογίας για όλες τις ευρωπαϊκές χώρες.

Πηγή: (Νανόπουλος, 2011).

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω η Ελλάδα συγκριτικά με το μέσο όρο, είναι ελαφρώς υψηλότερα σε όλους τους τύπους φορολογίας. Μάλιστα στην εταιρική φορολογία είναι πολύ μικρή η διαφορά, αφού ο μέσος όρος αγγίζει το 19%, ενώ από το 2011 οι Ελληνικές Ανώνυμες και ΕΠΕ φορολογούνται με 20%. Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί ότι η Ελλάδα οδηγήθηκε στον εκσυγχρονισμό με την πάγια τακτική των περισσότερων χωρών, δηλαδή με τον συμψηφισμό του εισοδήματος από μερίσματα σε επίπεδο φυσικού προσώπου.

Μια αναλυτικότερη ματιά στον πίνακα δείχνει ότι όλες οι χώρες υστερούν σε κάποια κατηγορία. Παραδείγματος χάριν, αν και η Γαλλία έχει εταιρικό συντελεστή 10%, ωστόσο το ΦΠΑ βρίσκεται στο 25%, ενώ η Ισπανία με ΦΠΑ 18% έχει εταιρικό συντελεστή 30%.

Πολύ σημαντικό είναι το ζήτημα της ανταποδοτικότητας των φόρων. Δηλαδή, οι Έλληνες επιχειρηματίες μπορεί να αισθάνονται αδικημένοι για μια μία χώρα με εταιρικό συντελεστή παρόμοιο με της Ελλάδας αλλά με καλύτερες υποδομές. Το ίδιο μπορεί να αισθάνονται και τα φυσικά πρόσωπα σχετικά με τις κοινωνικές παροχές που τους προσφέρει το κράτος. Βέβαια αν συγκριθούν τα βιοτικά επίπεδα των χωρών του πίνακα, το αποτέλεσμα που προκύπτει είναι ότι οι χώρες με υψηλότερο βιοτικό επίπεδο ταυτόχρονα έχουν και

σημαντικά υψηλότερο φορολογικό συντελεστή. Όμως, αναρωτιέται κανείς τι είναι πιο σημαντικό και κατά πόσο η αύξηση της φορολογίας μπορεί να οδηγήσει σε καλύτερη αξιοποίηση των εσόδων, έστω και μακροπρόθεσμα (Νανόπουλος, 2011).

Είναι ισχυρό αλλά ταυτόχρονα και παραπλανητικό το επιχείρημα της χρήσης των φορολογικών συντελεστών για την προσέλκυση επενδυτικών κεφαλαίων. Μπορεί να αποτελεί κίνητρο για όσους θέλουν να «κρύψουν» εισοδήματα η πολύ χαμηλή φορολογία, ωστόσο δεν καταλήγουν στην αύξηση του βιοτικού επιπέδου της κοινωνίας, καθώς οι επενδυτές αναζητούν και τελικά τοποθετούνται βάσει της πραγματικής δυναμικής της οικονομίας. Πάντως το ασταθές φορολογικό καθεστώς, σε κάθε περίπτωση, λειτουργεί αρνητικά σε κάθε τέτοια προσπάθεια.

Συνεπώς, η χαμηλή φορολόγηση δεν αποτελεί πανάκεια για τις αναπτυξιακές προοπτικές της οικονομίας. Είναι μία μεταβλητή η οποία λαμβάνεται υπόψη στις προσωπικές και επιχειρηματικές αποφάσεις, αλλά με βάση τα παραδείγματα των άλλων Ευρωπαϊκών και ιδιαίτερα των μεσογειακών χωρών, η Ελλάδα σε γενικές γραμμές δεν υπολείπεται στους βασικούς φορολογικούς συντελεστές (Φλιτούρης, 2007).

3.4 ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

Μια επιχείρηση πρέπει να καταγράφει τους φόρους και τις υποχρεωτικές εισφορές τις οποίες πρέπει να καταβάλλει σε ένα συγκεκριμένο έτος, καθώς και τα μέτρα του διοικητικού φόρτου στην καταβολή φόρων και εισφορών.

Οι φόροι και οι εισφορές περιλαμβάνουν τη φορολογία εισοδήματος, τις κοινωνικές εισφορές, τους φόρους εργασίας που καταβάλλονται από τον εργοδότη, τους φόρους περιουσίας, τους φόρους μεταβίβασης ακινήτων, τον φόρο επί των μερισμάτων, τον φόρο κεφαλαιουχικών κερδών, τις οικονομικές/φορολογικές συναλλαγές, τους φόρους αποκομιδής απορριμμάτων και των οχημάτων και τους οδικούς φόρους.

Οι φόροι και οι εισφορές που καταβάλλουν οι επιχειρήσεις γίνεται κατόπιν εντολής της κυβέρνησης (σε οποιοδήποτε επίπεδο - ομοσπονδιακό, πολιτειακό και τοπικό) και έχουν επίπτωση στις δηλώσεις εισοδημάτων. Κατ' αυτό τον τρόπο, αναλύονται οι φόροι που επηρεάζουν τα έσοδα των επιχειρήσεων και όχι τα έσοδα του Δημοσίου (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών-«Φορολογία στην Ευρώπη», 2015).

Στις εισφορές εργασίας και στο φόρο προστιθέμενης αξίας επικεντρώνονται οι κύριες διαφορές, του οποίου η επιβάρυνση στον τζίρο των επιχειρήσεων δεν προσμετράτε επειδή δεν επηρεάζει τα λογιστικά κέρδη της επιχείρησης και δεν αντικατοπτρίζεται στην κατάσταση λογαριασμού των αποτελεσμάτων. Στην συνέχεια, με στοχευόμενη μεθοδολογία γίνεται μέτρηση των φόρων και των εισφορών που καταβάλλονται από μια τυποποιημένη επιχείρηση, καθώς και της πολυπλοκότητας του συστήματος φορολογικής συμμόρφωσης μιας οικονομίας.

Αυτή η μεθοδολογία, χρησιμοποιεί μια σειρά οικονομικών καταστάσεων και παραδοχές σχετικά με τις συναλλαγές που πραγματοποιήθηκαν στη διάρκεια του έτους.

Για να γίνει σύγκριση των δεδομένων μεταξύ των χωρών, πολλές υποθέσεις λαμβάνουν χώρα σχετικά με τις επιχειρήσεις, τους φόρους και τις εισφορές που αναλύονται παρακάτω.

3.4.1 Φορολογία και εισόδημα Νομικών προσώπων

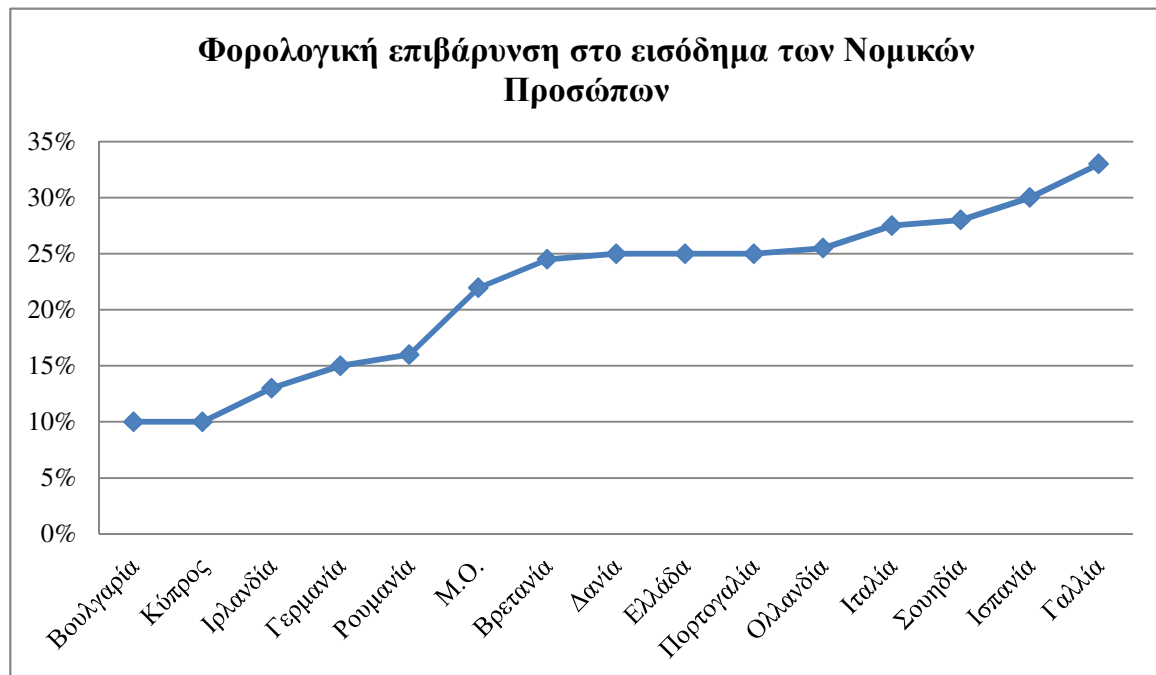
Κάνοντας ανάλυση της φορολογικής επιβάρυνσης του εισοδήματος των επιχειρήσεων προκύπτει ότι, οι περισσότερες από τις χώρες στο παράδειγμα βρίσκονται πάνω από το μέσο όρο των 21,96 ποσοστιαίων μονάδων. Η φορολογική επιβάρυνση για τις περισσότερες χώρες από αυτές, παραμένει σταθερή στο 25% -μεταξύ αυτών και η Ελλάδα-, ενώ στις υπόλοιπες περιπτώσεις παρατηρείται διακύμανση από 5,5% έως 11% πάνω από τον μέσο όρο. Μόλις πέντε είναι οι χώρες οι οποίες βρίσκονται κάτω από τον μέσο όρο, με την πρώτη να έχει διαφορά 8,5 ποσοστιαίων μονάδων από την πρώτη χώρα πάνω του μέσου όρου (16% - 24,5%). Στη Βουλγαρία και στην Κύπρο, η φορολογική επιβάρυνση του εισοδήματος των επιχειρήσεων είναι η μικρότερη μεταξύ των χωρών του παραδείγματος -μόλις 10%-, αντίθετα από την Ισπανία και τη Γαλλία όπου το εισόδημα των επιχειρήσεων φορολογείται με 30% και 33% αντίστοιχα. Οι ελληνικές επιχειρήσεις επιβαρύνονται με 25% φορολογία στο εισόδημά τους, 15 ποσοστιαίες μονάδες περισσότερο από τις δυο χώρες με την χαμηλότερη φορολογική επιβάρυνση, και 5 έως 8 ποσοστιαίες μονάδες λιγότερο από τις χώρες με την υψηλότερη φορολογική επιβάρυνση (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών-«Φορολογία στην Ευρώπη», 2015).

Πίνακας 3.1: Φορολογική επιβάρυνση στο εισόδημα των Νομικών Προσώπων.

Ευρωπαϊκή χώρα	Ποσοστό (%)
Βουλγαρία	10 %
Κύπρος	10 %

Ιρλανδία	13 %
Γερμανία	15 %
Ρουμανία	16 %
Μ.Ο.	21,96 %
Βρετανία	24,5 %
Δανία	25 %
Ελλάδα	25 %
Πορτογαλία	25 %
Ολλανδία	25,5 %
Ιταλία	27,5 %
Σουηδία	28 %
Ισπανία	30 %
Γαλλία	33 %

Πηγή: (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών-«Φορολογία στην Ευρώπη», 2015).

Διάγραμμα 3.2: Φορολογική επιβάρυνση στο εισόδημα των Νομικών Προσώπων.

Πηγή: (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών-«Φορολογία στην Ευρώπη», 2015).

3.4.2 Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης

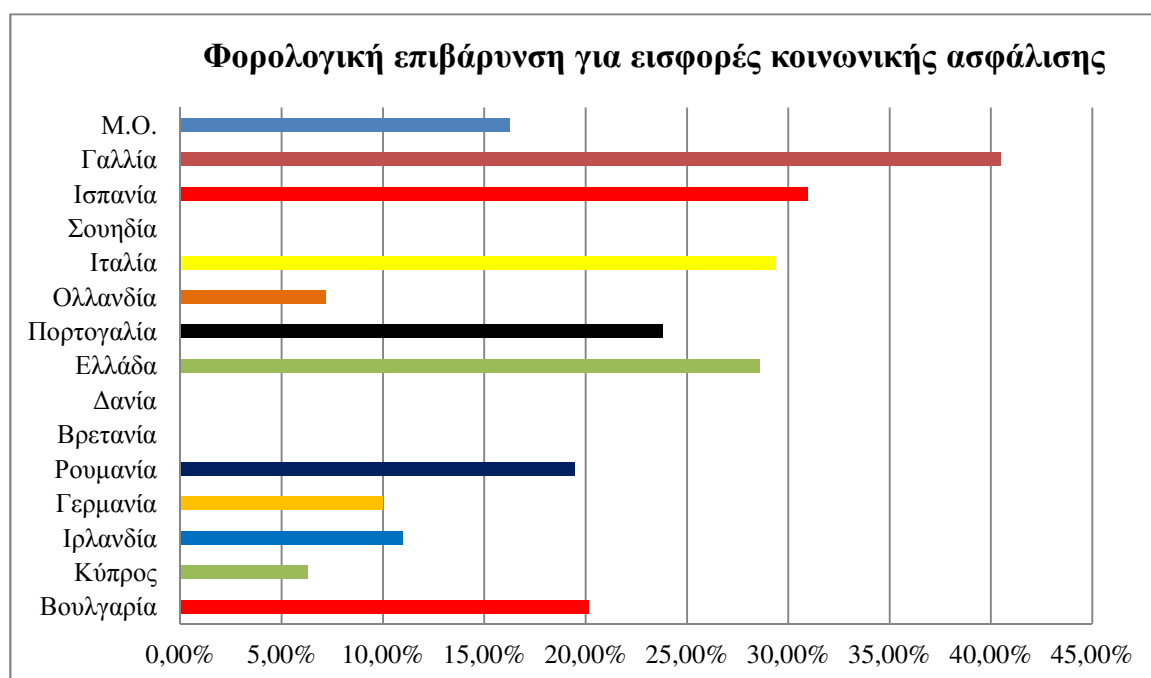
Από το παρακάτω διάγραμμα διαφαίνεται ότι η επιβάρυνση των επιχειρήσεων για εισφορές κοινωνικής ασφάλισης στις χώρες του παραδείγματος, είναι ισομοιρασμένη και στα δυο άκρα του μέσου όρου. Ωστόσο, αρκετά μεγάλη διασπορά παρατηρείται στις ποσοστιαίες

μονάδες, καθώς υπάρχουν χώρες στις οποίες δεν επιβάλλεται καμία εισφορά, όπως η Βρετανία και η Σουηδία, ενώ στην Γαλλία η εν λόγω εισφορά φτάνει το 40,5%. Η Ελλάδα, με ποσοστό 28,6% κατέχει την τέταρτη μεγαλύτερη θέση μεταξύ των δεκατεσσάρων αυτών χωρών, ξεπερνώντας το μέσο όρο κατά 12,4 ποσοστιαίες μονάδες, αλλά και την αμέσως επόμενη Πορτογαλία κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες. Επιπλέον, το ποσοστό του 28,6% που σημειώνει η Ελλάδα, βρίσκεται μόλις 12% πιο χαμηλά από το αντίστοιχο ποσοστό εισφορών που καταβάλλουν οι επιχειρήσεις στη Γαλλία -την υψηλότερη μεταξύ των χωρών του παραδείγματος-, και περισσότερο από 17% υψηλότερα από την Ιρλανδία -την πρώτη χώρα κάτω του μέσου όρου- με ποσοστό 11%. Για την Δανία δεν αναγράφεται κάποιο ποσοστό διότι οι εισφορές κοινωνικής ασφάλισης ανέρχονται στο σταθερό ποσό των 290 ευρώ (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών-«Φορολογία στην Ευρώπη», 2015).

Πίνακας 3.2: Φορολογική επιβάρυνση για εισφορές κοινωνικής ασφάλισης.

Ευρωπαϊκή χώρα	Ποσοστό (%)
Βουλγαρία	20,15 %
Κύπρος	6,3 %
Ιρλανδία	11 %
Γερμανία	10 %
Ρουμανία	19,5 %
Βρετανία	0 %
Δανία	0 %
Ελλάδα	28,6 %
Πορτογαλία	23,8 %
Ολλανδία	7,2 %
Ιταλία	29,4%
Σουηδία	0 %
Ισπανία	31 %
Γαλλία	40,5 %
Μ.Ο.	16,24 %

Πηγή: (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών-«Φορολογία στην Ευρώπη», 2015).

Διάγραμμα 3.3: Φορολογική επιβάρυνση για εισφορές κοινωνικής ασφάλισης.

Πηγή: (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών-«Φορολογία στην Ευρώπη», 2015).

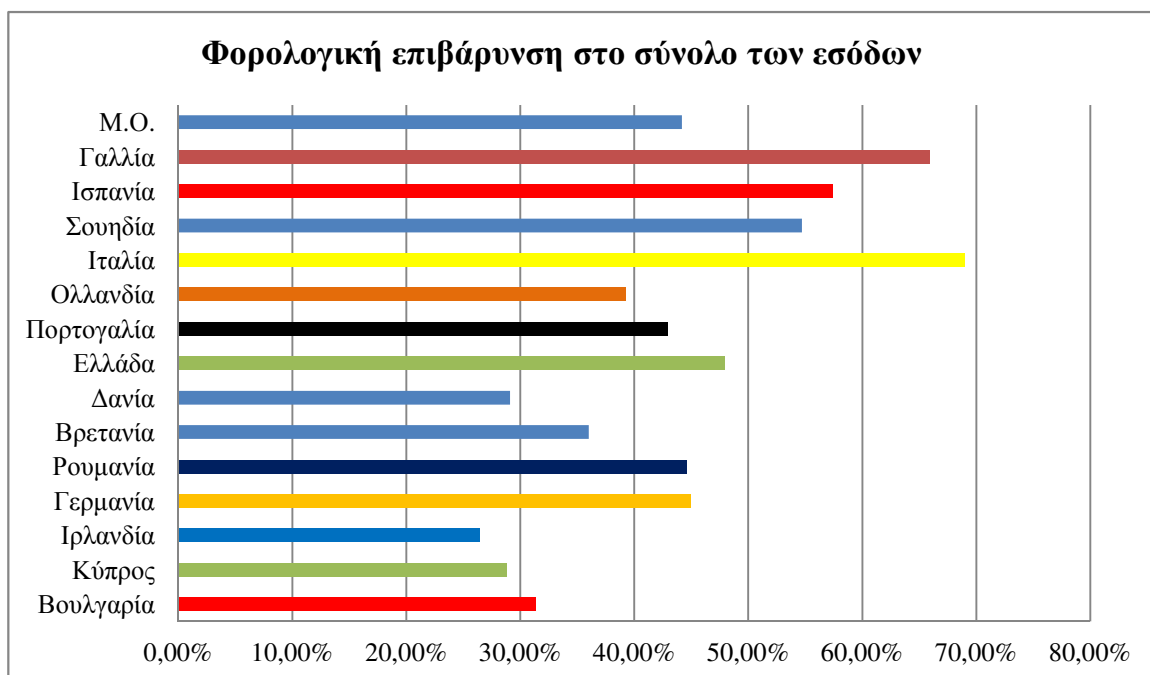
3.4.3 Επιβάρυνση στο σύνολο των εσόδων

Εάν εξετάσει κανείς τη φορολογική επιβάρυνση στο σύνολο των εσόδων των επιχειρήσεων, θα διαπιστώσει ότι οι παρατηρήσεις που σημειώνονται είναι παρόμοιες με εκείνες που απορρέουν από το προηγούμενο διάγραμμα. Πρόκειται για έναν ισομοιρασμό των χωρών και στα δυο άκρα του μέσου όρου και μια μεγάλη διασπορά, η οποία σε αυτή την περίπτωση ανέρχεται στις 42,5 ποσοστιαίες μονάδες. Η χώρα με την χαμηλότερη φορολογική επιβάρυνση στο σύνολο των εσόδων των επιχειρήσεων των χωρών του παραδείγματος είναι η Ιρλανδία, με ποσοστό 26,5%, και ακολουθούν, η Κύπρος με ποσοστό 28,8% και η Δανία με 29,1%. Η Ιταλία βρίσκεται στην τελευταία θέση, όπου οι επιχειρήσεις επιβαρύνονται με ποσοστό 69%, ενώ προηγούνται η Γαλλία -με ποσοστό 65,9%- και η Ισπανία με ποσοστό 57,4%. Στην προκειμένη περίπτωση η Ελλάδα, βρίσκεται πιο κοντά στον μέσο όρο συγκριτικά με το προηγούμενο διάγραμμα με ποσοστό 47,9%, ενώ απέχει περισσότερο από 20 ποσοστιαίες μονάδες από την Ιρλανδία, τη χώρα με την χαμηλότερη φορολογική επιβάρυνση στο σύνολο των εσόδων των επιχειρήσεων.

Πίνακας 3.3: Φορολογική επιβάρυνση στο σύνολο των εσόδων.

Ευρωπαϊκή χώρα	Ποσοστό (%)
Βουλγαρία	31,4 %
Κύπρος	28,8 %
Ιρλανδία	26,5 %
Γερμανία	45 %
Ρουμανία	44,6 %
Βρετανία	36 %
Δανία	29,1 %
Ελλάδα	47,9 %
Πορτογαλία	42,9 %
Ολλανδία	39,3 %
Ιταλία	69 %
Σουηδία	54,7 %
Ισπανία	57,4 %
Γαλλία	65,9 %
Μ.Ο.	44,18 %

Πηγή: (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών-«Φορολογία στην Ευρώπη», 2015).

Διάγραμμα 3.4: Φορολογική επιβάρυνση στο σύνολο των εσόδων.

Πηγή: (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών-«Φορολογία στην Ευρώπη», 2015).

4 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ 2009»

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Το αποτέλεσμα της χρηματοοικονομικής και οικονομικής κρίσης που ξέσπασε το 2008 ήταν η επιδείνωση των δημόσιων οικονομικών και η σημαντική αύξηση του δημόσιου χρέους στις περισσότερες ανεπτυγμένες χώρες. Στα πρώτα χρόνια της κρίσης, μετά τη σημαντική χαλάρωση της δημοσιονομικής πολιτικής, οι χώρες αυτές έχουν εισαγάγει προγράμματα δημοσιονομικής εξυγίανσης, τα οποία στηρίζονται στην περικοπή δαπανών, αλλά και στην αύξηση εσόδων. Όσον αφορά στην Ελλάδα, η μείωση του τεράστιου δημοσιονομικού ελλείμματος είναι ο βασικός λόγος ύπαρξης του προγράμματος διάσωσης της οικονομίας με τους Ευρωπαίους εταίρους και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Το πρόγραμμα αυτό υπολογίζεται ότι θα βοηθήσει τόσο στη μείωση των δαπανών όσο και στη σημαντική αύξηση των εσόδων. Εκτός όμως από τη δημοσιονομική εξυγίανση, εκείνο που αναρωτιέται κανείς είναι κατά πόσο η φορολογική πολιτική θα μπορούσε να συμβάλει και στην ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας. Άλλωστε χωρίς μείωση του φορολογικού βάρους είναι αδύνατο να υπάρξει ανάκαμψη (Μπένου, 2013).

Η αναγκαιότητα μεταρρύθμισης του ελληνικού φορολογικού συστήματος είναι ένα θέμα που υποστηρίζεται από όλα τα πολιτικά κόμματα, χωρίς βέβαια συγκεκριμένες προτάσεις, πέρα από τη γενική διατύπωση ότι η χώρα έχει ανάγκη από ένα φορολογικό σύστημα που θα είναι απλό, δίκαιο και αναπτυξιακό. Όμως ένα τέτοιο σύστημα δεν υπάρχει ούτε στη θεωρία ούτε και στην πράξη. Αυτό που θα μπορούσε να εξετάσει κανείς είναι τι είδους αλλαγές θα μπορούσαν να συμβάλουν στην ανάκαμψη της οικονομίας, με την προϋπόθεση ότι οι αλλαγές αυτές δεν θα υποσκάγουν την πορεία δημοσιονομικής εξυγίανσης. Ωστόσο, η σκοπιά από την οποία κρίνονται και συγκρίνονται τα διάφορα είδη φόρων, δηλαδή κατά πόσο λειτουργούν υποβοηθητικά ή περιοριστικά στην οικονομική ανάπτυξη, είναι αρκετά περιοριστική. Στην πράξη, τα φορολογικά εργαλεία αξιολογούνται στη βάση πολλών κριτηρίων, όπως η μη πρόκληση στρεβλώσεων στις αποφάσεις των καταναλωτών και επενδυτών, η οριζόντια και κάθετη ισότητα (δηλαδή κατά πόσο άτομα στην ίδια οικονομική θέση φορολογούνται το ίδιο και άτομα σε διαφορετική οικονομική θέση φορολογούνται με προοδευτικό τρόπο), η προώθηση της απασχόλησης, η ελαχιστοποίηση του διοικητικού κόστους και του κόστους συμμόρφωσης με τον φόρο, κ.λπ.

(Καραχρήστος, 2014). Για παράδειγμα, φορολογικές μεταβολές που βοηθούν στην αναπτυξιακή διαδικασία μπορεί να επιδεινώνουν τη διανομή του εισοδήματος, γεγονός που δημιουργεί προβλήματα κοινωνικής συνοχής και κατ' επέκταση προβλήματα στην ίδια την αναπτυξιακή διαδικασία.

4.2 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΟΥ 2009

4.2.1 Ν. 3746/2009

Σύμφωνα με τον Ν. 3746/2009 (ΦΕΚ Α 27/16-02-2009) «Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων (ΤΕΚΕ), ενσωμάτωση των Οδηγιών 2005/14/ΕΚ για την υποχρεωτική ασφάλιση οχημάτων και 2005/68/ΕΚ σχετικά με τις αντασφαλίσεις και λοιπές διατάξεις», καταγράφονται οι ακόλουθες τροποποιήσεις (Φορολογικό Ινστιτούτο - Elforin (Ν. 3746/2009), 2016):

a) Κεφάλαιο Α' «Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων (ΤΕΚΕ)

- a. Άρθρο 1 «Σκοπός»: Οι διατάξεις αυτού του κεφαλαίου αντικαθιστούν τα άρθρα 1 έως 17 του ν. 2832/2000 (ΦΕΚ 141 Α'), με τα οποία κωδικοποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν οι διατάξεις του ν. 2324/1995 (ΦΕΚ 146 Α') στα οποία είχε ενσωματωθεί η Οδηγία 94/19/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και Συμβουλίου της 30ής Μαΐου 1994 «περί των συστημάτων εγγύησης των καταθέσεων» και κωδικοποιούν τις ρυθμίσεις σχετικά με τα συστήματα αποζημίωσης καταθετών και επενδυτών-πελατών πιστωτικών ιδρυμάτων.
- b. Άρθρο 2 «Ίδρυση «Ταμείου Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων» (ΤΕΚΕ)».
- c. Άρθρο 3 «Υποχρέωση συμμετοχής των πιστωτικών ιδρυμάτων στο ΤΕΚΕ».
- d. Άρθρο 4 «Ενεργητικό του Σκέλους Κάλυψης Καταθέσεων του ΤΕΚΕ».
- e. Άρθρο 4^α «Αποχώρηση πιστωτικού ιδρύματος από το Σκέλος Κάλυψης Καταθέσεων του ΤΕΚΕ».
- f. Άρθρο 5 «Ενεργητικό του Σκέλους Κάλυψης Επενδύσεων του ΤΕΚΕ»
- g. Άρθρο 6 «Πόροι του Ενεργητικού του Σκέλους Κάλυψης Επενδύσεων του ΤΕΚΕ».
- h. Άρθρο 7 «Έκτακτες συμπληρωματικές εισφορές στο Σκέλος Κάλυψης Επενδύσεων».
- i. Άρθρο 8 «Αποχώρηση πιστωτικού ιδρύματος από το Σκέλος Κάλυψης Επενδύσεων του ΤΕΚΕ».

- j. Άρθρο 9 «Καλυπτόμενες καταθέσεις - Όριο κάλυψης».
- k. Άρθρο 10 «Καλυπτόμενες επενδυτικές υπηρεσίες Όριο κάλυψης».
- l. Άρθρο 11 «Εξαιρούμενες απαιτήσεις από τις καλυπτόμενες καταθέσεις».
- m. Άρθρο 12 «Εξαιρούμενες απαιτήσεις από καλυπτόμενες επενδυτικές υπηρεσίες».
- n. Άρθρο 13 «Ενεργοποίηση της διαδικασίας αποζημίωσης καταθετών και επενδυτών-πελατών».
- o. Άρθρο 14 «Προθεσμίες αποζημίωσης καταθετών και επενδυτών-πελατών Διαδικασία καταβολής αποζημίωσης καταθετών».
- p. Άρθρο 15 «Διαδικασία πρόσκλησης επενδυτών-πελατών προς υποβολή αιτήσεων αποζημίωσης».
- q. Άρθρο 16 «Διαδικασία καταγραφής και αξιολόγησης προβαλλόμενων απαιτήσεων αποζημίωσης επενδυτών-πελατών».
- r. Άρθρο 17 «Καθορισμός ύψους καταβλητέας αποζημίωσης σε επενδυτές-πελάτες».
- s. Άρθρο 18 «Ανακοίνωση της απόφασης του ΤΕΚΕ περί αποζημίωσης των επενδυτών-πελατών».
- t. Άρθρο 19 «Αναζήτηση αδικαιολογήτως καταβληθείσας αποζημίωσης σε καταθέτες και επενδυτές-πελάτες».
- u. Άρθρο 20 «Παραγραφή αξιώσεων - Αναστολή καταβολής αποζημιώσεων - Υποκατάσταση στα δικαιώματα των καταθετών και επενδυτών-πελατών».
- v. Άρθρο 21 «Πληροφόρηση καταθετών και επενδυτών-πελατών από τα συμμετέχοντα στο ΤΕΚΕ πιστωτικά ιδρύματα».
- w. Άρθρο 22 «Μη τήρηση υποχρεώσεων των πιστωτικών ιδρυμάτων έναντι του ΤΕΚΕ».
- x. Άρθρο 23 «Διοίκηση ΤΕΚΕ - Αρμοδιότητες Διοικητικού Συμβουλίου ΤΕΚΕ»
- y. Άρθρο 24 «Προσωπικό ΤΕΚΕ»
- z. Άρθρο 25 «Τακτικός έλεγχος - Ισολογισμός – Δημοσιεύσεις»
- aa. Άρθρο 26 «Κατευθυντήριες αρχές»
- bb. Άρθρο 27 «Μεταβατικές διατάξεις»

b) Κεφάλαιο Β' «Τροποποίηση διατάξεων του Π.Δ. 237/1986 (ΦΕΚ 110 α') για την ενσωμάτωση της πέμπτης κοινοτικής οδηγίας 2005/14/ΕΚ σχετικά με την υποχρεωτική ασφάλιση οχημάτων»

- a. Άρθρο 28 «Αντικαθίσταται το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης (ε) του άρθρου 1 του π.δ. 237/1986 (ΦΕΚ 110 Α')».
- b. Άρθρο 29 «Στο άρθρο 1 του π.δ. 237/1986 (ΦΕΚ 110 Α'), όπως ισχύει, προστίθεται περίπτωση».
- c. Άρθρο 30 «Προστίθεται δεύτερο εδάφιο στην παράγραφο 2 του άρθρου 2 του π.δ. 237/1986 (ΦΕΚ 110 Α')».
- d. Άρθρο 31 «Αντικαθίσταται το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 3 του π.δ. 237/1986 (ΦΕΚ 110 Α'). Στο άρθρο 3 του π.δ. 237/1986 (ΦΕΚ 110 Α') προστίθεται παράγραφος 2 ως εξής, και οι υφιστάμενες παράγραφοι 2, 3, 4 και 5 αναριθμούνται σε 3, 4, 5 και 6 αντίστοιχα. Η αναριθμηθείσα παράγραφος 5 του άρθρου 3 του π.δ. 237/1986 (ΦΕΚ 110 Α') αντικαθίσταται».
- e. Άρθρο 32 «Στην παράγραφο 3 του άρθρου 5 του π.δ. 237/1986 (ΦΕΚ 110 Α'), όπως ισχύει, διαγράφεται η φράση «ή το μη ευρωπαϊκό έδαφος κράτους - μέλους της ΕΟΚ», η δε φράση «το κατά το άρθρο 25 Γραφείο» αντικαθίσταται με τη φράση «το κατά το άρθρο 27 του παρόντος διατάγματος Γραφείο Διεθνούς Ασφάλισης».
- f. Άρθρο 33 «Το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης α) της παραγράφου 3 του άρθρου 6 του π.δ. 237/1986 (ΦΕΚ 110 Α'), όπως ισχύει, αντικαθίσταται, όπως και η παράγραφος 5 του άρθρου 6 του π.δ. 237/1986 (ΦΕΚ 110 Α'), όπως και η παράγραφος 6 του άρθρου 6 του π.δ. 237/1986 (ΦΕΚ 110 Α')».
- g. Άρθρο 34 «Προστίθεται δεύτερο εδάφιο στην παράγραφο 3 του άρθρου 6β του π.δ. 237/1986 (ΦΕΚ 110 Α')».
- h. Άρθρο 35 «Μετά το άρθρο 6β του π.δ. 237/1986 (ΦΕΚ 110 Α'), όπως ισχύει, προστίθεται νέο άρθρο 6γ».
- i. Άρθρο 36 «Αντικαθίσταται η παράγραφος 2 του άρθρου 8 του π.δ. 237/1986 (ΦΕΚ 110 Α')».
- j. Άρθρο 37 «Στο άρθρο 11 του π.δ. 237/1986 (ΦΕΚ 110 Α'), όπως ισχύει, προστίθεται νέα παράγραφος 4».
- k. Άρθρο 38 «Αντικαθίσταται το τελευταίο εδάφιο του άρθρου 12 του π.δ. 237/1986 (ΦΕΚ 110 Α')».
- l. Άρθρο 39 «Αντικαθίσταται η παράγραφος 2 του άρθρου 13 του π.δ. 237/1986 (ΦΕΚ 110 Α')».

- m. Άρθρο 40 «Η περίπτωση α) της παραγράφου 1 του άρθρου 19 του π.δ. 237/1986 (ΦΕΚ 110 Α'), όπως ισχύει, αντικαθίσταται».
  - n. Άρθρο 41 «Στο πρώτο εδάφιο της περίπτωσης (α) της παραγράφου 4 του άρθρου 27 του π.δ. 237/1986 (ΦΕΚ 110 Α'), όπως ισχύει, οι λέξεις «εδάφια βύ, γύ και δύ του κ.ν. 489/1976» αντικαθίστανται με τις λέξεις «εδάφια β', γ', δ' και ε' του παρόντος διατάγματος».
  - o. Άρθρο 42 «Η παράγραφος 2 του άρθρου 27β του π.δ. 237/1986 (ΦΕΚ 110 Α'), όπως ισχύει, αντικαθίσταται, όπως περίπτωση (α) της παραγράφου 3 του άρθρου 27β του π.δ. 237/1986 (ΦΕΚ 110 Α'), όπως ισχύει, διαγράφεται και τέλος Στο άρθρο 27β του π.δ. 237/1986 (ΦΕΚ 110 Α'), όπως ισχύει, προστίθεται παράγραφος 8».
  - p. Άρθρο 43 «Η παράγραφος 3 του άρθρου 31 του π.δ. 237/1986 (ΦΕΚ 110 Α'), όπως ισχύει, αντικαθίσταται».
- c) Κεφάλαιο Γ' «τροποποίηση των διατάξεων του Ν.Δ. 400/1970 (ΦΕΚ 10 α') για τη βελτίωση της εποπτείας και την ενσωμάτωση της οδηγίας 2005/68/ΕΚ σχετικά με τις αντασφαλίσεις»**
- d) Κεφάλαιο Δ' «Λοιπές διατάξεις»**
- a. Άρθρο 69 «Καλυμμένες ομολογίες».
  - b. Άρθρο 70 «Αρχεία δεδομένων οικονομικής συμπεριφοράς».
  - c. Άρθρο 71 «Τροποποιήσεις του ν. 3229/2004 (ΦΕΚ 38 Α') και λοιπών διατάξεων της ασφαλιστικής νομοθεσίας».
  - d. Άρθρο 73 «Μέτρα ενίσχυσης για πληγείσες επιχειρήσεις και πληγέντες επαγγελματίες κατά τη διάρκεια των επεισοδίων του Δεκεμβρίου 2008».
- e) Κεφάλαιο Ε' «Ρύθμιση ληξιπρόθεσμων οφειλών»**
- a. Άρθρο 82 «Τρόπος ρύθμισης ληξιπρόθεσμων οφειλών».
  - b. Άρθρο 83 «Υπαγόμενες οφειλές στη ρύθμιση ληξιπρόθεσμων οφειλών».
  - c. Άρθρο 84 «Αποτελέσματα ρύθμισης ληξιπρόθεσμων οφειλών».
  - d. Άρθρο 85 «Ειδικά θέματα ρύθμισης ληξιπρόθεσμων οφειλών».
  - e. Άρθρο 86 «Φορολογία τόκων από έντοκα γραμμάτια του Ελληνικού Δημοσίου».
  - f. Άρθρο 87 «Επιβολή εφάπαξ φόρου επί των αποθεμάτων πετρελαίου θέρμανσης».
  - g. Άρθρο 89 «Ρύθμιση εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων».
  - h. Άρθρο 90 «Έκτακτο Επίδομα Κοινωνικής Συνοχής».

4.2.2 Ν. 3756/2009

Σύμφωνα με τον Ν. 3756/2009 (ΦΕΚ Α 53/31-03-2009) «Σύστημα Άυλων Τίτλων, διατάξεις για την Κεφαλαιαγορά, φορολογικά θέματα και λοιπές διατάξεις» πραγματοποιήθηκαν τα εξής (Φορολογικό Ινστιτούτο - Elforin (Ν. 3756/2009), 2016):

a) Κεφάλαιο Α' «Σύστημα άυλων τίτλων και διατάξεις για την κεφαλαιαγορά»:

- a. Άρθρο 1 «Σύστημα Άυλων Τίτλων»: Ειδικώς ως προς τη μετατροπή ενσώματων τίτλων του Ελληνικού Δημοσίου σε άυλους τίτλους εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 10 του ν. 2198/1994 (ΦΕΚ 43 Α').
- b. Άρθρο 2 «Καταχώριση στο ΣΑΤ αλλοδαπών κινητών αξιών ύστερα από ακινητοποίηση».
- c. Άρθρο 3 «Καταχώριση στο ΣΑΤ αλλοδαπών κινητών αξιών ύστερα από απούλοποίηση».
- d. Άρθρο 4 «Πιστοποιητικά κατάθεσης - Καταχώριση στο ΣΤΑ».
- e. Άρθρο 5 «Παρακολούθηση στο ΣΑΤ των δικαιούχων κινητών αξιών αλλοδαπών εκδοτών».
- f. Άρθρο 6 «Σύνδεσμοι»: Ο διαχειριστής του ΣΑΤ μπορεί να συνάπτει συμφωνίες τήρησης κινητών αξιών σε λογιστική μορφή ή να δημιουργεί συνδέσμους με αλλοδαπά συστήματα ή μητρώα ή πιστωτικά ιδρύματα που ενεργούν ως θεματοφύλακες μετά από προηγούμενη γνωστοποίηση στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς.
- g. Άρθρο 7 «Κυρώσεις»: Σε περίπτωση σοβαρών ή επανειλημμένων παραβάσεων η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς μπορεί να απαγορεύει τη συμμετοχή Επιχείρησης Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών (ΕΠΕΥ) ή πιστωτικού ιδρύματος στο ΣΑΤ.
- h. Άρθρο 8 «Τροποποίηση διατάξεων του ν. 3371/2005»: Η παράγραφος 1 του άρθρου 7 του ν. 3371/2005 αντικαθίσταται. Η παράγραφος 2 του άρθρου 28 του ν. 3371/2005 αντικαθίσταται. Το άρθρο 29 του ν. 3371/2005 αντικαθίσταται.
- i. Άρθρο 9 «Τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων για την Κεφαλαιαγορά»: Το άρθρο 10 του ν. 3016/2002 (ΦΕΚ 110 Α') αντικαθίσταται. Μετά την παράγραφο 16 του άρθρου 3 του ν. 3283/2004 προστίθεται νέα παράγραφος 17. Η περίπτωση (γ) της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του ν. 3401/2005 (ΦΕΚ 257 Α') αντικαθίσταται. Στο άρθρο 6 του ν. 3401/2005, η υφιστάμενη παράγραφος 3 αναριθμείται σε 4 και προστίθεται νέα παράγραφος 3. Μετά το άρθρο 6 του ν.

3401/2005 προστίθεται νέο άρθρο 6α. Η περίπτωση 3 του άρθρου 2 του ν. 3340/2005 (ΦΕΚ 112 Α') αντικαθίσταται. Μετά την περίπτωση (β) της παραγράφου 1 του άρθρου 20 του ν. 3340/2005 προστίθεται νέα περίπτωση (γ). Μετά την παράγραφο 2 του άρθρου 20 του ν. 3556/2007 (ΦΕΚ 91 Α') προστίθεται νέα παράγραφος 2α. Το άρθρο 83 του ν. 3601/2007 (ΦΕΚ 178 Α') αντικαθίσταται. Μετά την παράγραφο 12 του άρθρου 12 του ν. 3606/ 2007 προστίθεται παράγραφος 13.

- j. Άρθρο 10: Οι παράγραφοι 1 έως 3, 7 και 9 του άρθρου 77 του ν. 1969/1991 αντικαθίστανται. Το τρίτο εδάφιο της παραγράφου 7 του άρθρου 30 του ν. 2324/1995, όπως ισχύει, αντικαθίσταται.
- k. Άρθρο 11: Το άρθρο 71 του ν. 2533/1997 αντικαθίσταται.
- l. Άρθρο 12: Η περίπτωση (ι) της παραγράφου 1 του άρθρου 85 του ν. 3606/2007 αντικαθίσταται.
- m. Άρθρο 13 «Τροποποίηση του άρθρου 22 του ν. 3606/2007»
- n. Άρθρο 14 «Προσθήκη άρθρου 48Α στο ν. 3606/2007»
- o. Άρθρο 15 «Καταργούμενες διατάξεις»: Από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού καταργούνται:
  - i. οι παράγραφοι 1 και 3 του άρθρου 46 του ν. 2396/1996 (ΦΕΚ 73 Α'),
  - ii. η παράγραφος 3 του άρθρου 105 του ν. 2533/1997 (ΦΕΚ 228 Α'),
  - iii. η παράγραφος 1 του άρθρου 3 του ν. 2651/1998 (ΦΕΚ 248 Α'),
  - iv. η παράγραφος 4 του άρθρου 2 του ν. 3016/2002 (ΦΕΚ 110 Α') και
  - v. η περίπτωση (ιζ) της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του ν. 3401/2005 (ΦΕΚ 257 Α').

b) Κεφάλαιο Β':

- a. Άρθρο 16 «Κύρωση κοινής υπουργικής απόφασης σχετικά με την υπαγωγή της επιχείρησης «NEXT SOLAR Εργοστάσιο παραγωγής φωτοβολταϊκών μηχανημάτων εξαρτημάτων παραγωγής και εκμετάλλευσης ενέργειας» στις διατάξεις του ν. 3299/2004»

c) Κεφάλαιο Γ' «Φορολογικά θέματα»:

- a. Άρθρο 17 «Θέματα είσπραξης δημοσίων εσόδων»
- b. Άρθρο 18 «Ρύθμιση του ΕΚΑΣ»: Στην παράγραφο 5 του άρθρου 6 του ν. 2238/1994 (ΦΕΚ 151 Α') «Κύρωση του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος - Κ.Φ.Ε.» προστίθεται περίπτωση ιγ'.

- c. Άρθρο 19 «Έκπτωση δαπανών από τα ακαθάριστα έσοδα»: Το δεύτερο μέχρι και το προτελευταίο εδάφιο της περίπτωσης ι' της παραγράφου 1 του άρθρου 31 του Κ.Φ.Ε. αντικαθίστανται.
- d. Άρθρο 20 «Μετασχηματισμοί επιχειρήσεων - Αναπροσαρμογή αξίας ακινήτων επιχειρήσεων».
- e. Άρθρο 21 «Ρυθμίσεις πρώην Συγκοινωνιακών Επιχειρήσεων (Σ.ΕΠ.)».
- f. Άρθρο 22: Στην περίπτωση Β' του άρθρου 11 του ν. 3634/2008 (ΦΕΚ 9 Α') προστίθενται εδάφια.

d) Κεφάλαιο Δ' «Λοιπές διατάξεις»:

- a. Άρθρο 23: Το τέλος διαμονής παρεπιδημούντων που προβλέπεται σε ποσοστό 2% στην παράγραφο 1 του άρθρου 1 του ν. 339/1976, όπως ισχύει, ορίζεται από 1.1.2009 σε ποσοστό 0,5%.
- b. Άρθρο 24 «Τροποποίηση του άρθρου 32 του ν. 3614/2007»
- c. Άρθρο 25 «Αντικατάσταση μέλους της Επιτροπής του ν. 3213/2003»
- d. Άρθρο 26 «Φύλαξη κτιρίων Γ.Λ.Κ.»
- e. Άρθρο 27 «Ρύθμιση χρεών προς τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α)».
- f. Άρθρο 28: Στην περίπτωση διανομής μερίσματος για τη χρήση 2008, στο πλαίσιο εφαρμογής των διατάξεων της παραγράφου 3 του άρθρου 1 του ν. 3723/2008 (ΦΕΚ 250 Α), η διανομή περιορίζεται αποκλειστικά στη διανομή μετοχών.
- g. Άρθρο 29: Στο τέλος του άρθρου 7 του ν. 3723/2008 (ΦΕΚ 250 Α') προστίθεται εδάφιο.
- h. Άρθρο 30: Στο άρθρο 43 Α παράγραφος 1 του κ.ν. 2190/1920 προστίθεται το στοιχείο.
- i. Άρθρο 31: Η παράγραφος 2 του άρθρου 43Α του κ.ν. 2190/1920 αντικαθίσταται.
- j. Άρθρο 32: Στο άρθρο 107 παράγραφος 1 του κ.ν. 2190/1920 προστίθεται.
- k. Άρθρο 33: Η προθεσμία της παραγράφου 8 του άρθρου 2 του ν. 3655/2008 (ΦΕΚ 58 Α') αναβιώνει από τότε που έληξε και παρατείνεται έως την 31^η Δεκεμβρίου 2009.
- l. Άρθρο 34 «Τροποποίηση διατάξεων του άρθρου 5Α του ν. 1790/1988».
- m. Άρθρο 35: Η ισχύς της παραγράφου 13 του άρθρου 18 του ν. 3708/2008 (ΦΕΚ 210 Α') παρατείνεται από 1.1.2009 μέχρι και την 31.12.2009.

- n. Άρθρο 36: Η κατά τα ως άνω αποστολή των διαγραμμάτων και αποφάσεων γίνεται σε κάθε περίπτωση με επιμέλεια και εντολή του κατά τόπον αρμόδιου Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας.
- o. Άρθρο 37 «Ρυθμίσεις για τα Όργανα Διοίκησης του Ε.Ο.Τ.».
- p. Άρθρο 38 «Ρυθμίσεις θεμάτων Εταιρείας Τουριστικής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Α.)».
- q. Άρθρο 39: Στο κοινωφελές ίδρυμα με την επωνυμία «Ίδρυμα Κωνσταντίνου Σημίτη» εφαρμόζονται, στο σύνολο τους, οι διατάξεις του άρθρου 12 του ν. 1610/1986 (ΦΕΚ 89 Α’).
- r. Άρθρο 40 «Έκτακτη ενίσχυση δανειοληπτών».
- s. Άρθρο 41 «Φορολογική κλίμακα».
- t. Άρθρο 42 «Κέρδη από την πώληση μετοχών εισηγμένων στο Χ.Α. ή σε αλλοδαπό χρηματιστήριο».
- u. Άρθρο 43 «Μέτρα ενίσχυσης για πληγείσες επιχειρήσεις και πληγέντες επαγγελματίες κατά τα επεισόδια Δεκεμβρίου 2008».
- v. Άρθρο 44 «Θέματα Οργανισμού Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (Ο.Δ.ΔΗ.Χ.)».
- w. Άρθρο 45: Κυρώνεται δια του παρόντος η από 5.3.2009 Σύμβαση μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και της εταιρείας με την επωνυμία Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών Ανώνυμη Εταιρεία (καλούμενης εφεξής: Η «Εταιρεία Αεροδρομίου»).
- x. Άρθρο 46: Για το οικονομικό έτος 2009, το ποσοστό των περιπτώσεων α’ και γ’ της παραγράφου 1 του άρθρου 8 του ν. 3274/2004 (ΦΕΚ 195 Α’) δεν κατατίθεται στον Ειδικό Λογαριασμό που τηρείται στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων με τον τίτλο «Πόροι του Προγράμματος ΘΗΣΕΑΣ».

4.2.3 Ν. 3758/2009

Οι αλλαγές που προήλθαν από τον Ν. 3758/2009 (ΦΕΚ Α 68/05-05-2009) Εταιρείες Ενημέρωσης οφειλετών για ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις και άλλες διατάξεις (Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας-Ν. 3758/2009, 2009), επιγραμματικά ήταν οι εξής: Αρχές που διέπουν την Ενημέρωση οφειλετών για ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις, Αθέμιτες και παραπλανητικές πρακτικές Εταιρειών προς οφειλέτες, Ειδικές υποχρεώσεις Εταιρειών, Μητρώο εγγραφής Εταιρειών, Προστασία απορρήτου, Σχέσεις Εταιρειών με δανειστές, Κυρώσεις, Υπηρεσία Τήρησης του Μητρώου, Εισοδηματική πολιτική και τέλος Έκτακτη Οικονομική Εισφορά.

4.2.4 Ν. 3763/2009

Με τον Ν. 3763/2009 (ΦΕΚ Α 80/27-05-2009) Ενσωμάτωση Οδηγιών 2006/98/ΕΚ, 2008/8/ΕΚ και 2007/ 74/ΕΚ, διατάξεων των Οδηγιών 2006/112/ΕΚ και 2006/ 69/ΕΚ, διατάξεις φορολογίας εισοδήματος, κεφαλαίου, ΦΠΑ και λοιπών φορολογιών και λοιπές διατάξεις, πραγματοποιήθηκαν τα εξής (Φορολογικό Ινστιτούτο - Elforin (Ν. 3763/2009), 2016):

f) Κεφάλαιο Α': Ρυθμίσεις στη φορολογία εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων και λοιπές διατάξεις:

- a. Άρθρο 1 «Δήλωση εισοδήματος ανηλίκων»: Στην παράγραφο 3 του άρθρου 5 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος (Κ.Φ.Ε.), που κυρώθηκε με το ν. 2238/1994 (ΦΕΚ151 Α'), προστίθεται τελευταίο εδάφιο ως εξής: «Τα προηγούμενα εδάφια έχουν εφαρμογή και στην περίπτωση που το εισόδημα των ανηλίκων τέκνων προέρχεται από ακίνητα που περιήλθαν σε αυτά από ανιόντες, στους οποίους είχαν μεταβιβασθεί από τους γονείς των ανηλίκων». Στην παράγραφο 4 του ίδιου άρθρου, όπως ισχύει, προστίθεται τελευταίο εδάφιο ως εξής: «Σε περίπτωση που για το ανήλικό τέκνο, συντρέχει μία ή περισσότερες από τις περιπτώσεις α' έως στ' της παραγράφου αυτής, τότε στην υποβαλλόμενη δήλωσή του περιλαμβάνεται και το εισόδημα που προέρχεται από περιουσιακά στοιχεία που περιήλθαν σε αυτό από χαριστικές παροχές από τους γονείς του, καθώς και το αντίστοιχο υποκατάστατό τους».
- b. Άρθρο 2 «Ρυθμίσεις στη φορολογία των εμπορικών και γεωργικών επιχειρήσεων»: Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 10 του ν. 2579/1998 (ΦΕΚ 31 Α') αντικαθίσταται ως εξής: «Τα οριζόμενα με την παράγραφο αυτή ποσά φόρου επιβάλλονται και για μεταβιβάσεις που πραγματοποιούνται από 1.1.2009 μέχρι την 31.12.2009». Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 10 του ν.2579/1998 αντικαθίσταται ως εξής: «Τα οριζόμενα με την παράγραφο αυτή ποσά φόρου επιβάλλονται και για μεταβιβάσεις που πραγματοποιούνται από 1.1.2009 μέχρι την 31.12.2009». Το τελευταίο εδάφιο της περίπτωσης β' της παρ.1 του άρθρου 43 του Κ.Φ.Ε. όπως ισχύει, εξακολουθεί να ισχύει και μετά την 1.9.2004. Το τρίτο εδάφιο της παρ.1 του άρθρου 44 του Κ.Φ.Ε. όπως ισχύει, εξακολουθεί να ισχύει και μετά την 1.9.2007. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 58 του Κ.Φ.Ε., όπως ισχύει, προστίθεται

νέο πέμπτο εδάφιο ως εξής: «Εξαιρούνται της παρακράτησης φόρου εισοδήματος όσοι αποκτούν εισόδημα από τη διανομή διαφημιστικών εντύπων το οποίο δεν υπερβαίνει το ποσό των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ ετησίως»

- c. Άρθρο 3 «Φορολογικό απόρρητο και λοιπές διατάξεις»: Η διάταξη της παραγράφου 4 του άρθρου 47 του Κ.Φ.Ε. καταργείται. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 70 του Κ.Φ.Ε., όπως ισχύει, αντικαθίσταται. Στην παράγραφο 5 του άρθρου 85 του Κ.Φ.Ε., όπως ισχύει, προστίθεται περίπτωση θ «.....». Το δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης ζ' της παραγράφου 2 του άρθρου 19 του Κ.Φ.Ε. αντικαθίσταται και προστίθεται νέο τρίτο εδάφιο «.....». Ο συντελεστής παρακράτησης φόρου της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 55 του Κώδικα Φορολογίας Εισοδήματος μειώνεται μέχρι 31.12.2010 στο ένα τοις εκατό (1%). Το τρίτο εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 62 του Κ.Φ.Ε. καταργείται από 1^{ης} Ιανουαρίου 2009
- d. Άρθρο 4 «Υποκαταστήματα αλλοδαπών προσωπικών εταιρειών». Στο τέλος της παραγράφου 1 του άρθρου 109 του Κ.Φ.Ε. προστίθενται τα εδάφια «.....». Η περίπτωση ε' της παραγράφου 3 του άρθρου 28 του Κ.Φ.Ε., όπως ισχύει, αντικαθίσταται ως εξής: «Η επιχειρηματική αμοιβή του ομόρρυθμου εταίρου και του κοινωνού, η οποία προβλέπεται από τις διατάξεις των άρθρων 10 και 109».
- e. Άρθρο 5. Έκπτωση δαπανών από τα ακαθάριστα έσοδα: Το τελευταίο εδάφιο της περίπτωσης ιγ' της παραγράφου 1 του άρθρου 31 του Κ.Φ.Ε. αντικαθίσταται.

g) Κεφάλαιο Β' «Φορολογία κεφαλαίου»:

- a. Άρθρο 6 «Ενιαίο Τέλος Ακινήτων»: Η περίπτωση ια' του άρθρου 8 του ν. 3634/2008 (ΦΕΚ 9 Α'), όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 13 του ν. 3670/2008 (ΦΕΚ 117 Α'), αντικαθίσταται. Οι δύο πρώτες παράγραφοι του άρθρου 9 του ν. 3634/2008 αντικαθίστανται. Η τελευταία παράγραφος του άρθρου 9 του ν. 3634/2008 καταργείται. Το πρώτο εδάφιο της περίπτωσης α' «Φυσικά Πρόσωπα» του άρθρου 11 του ν. 3634/2008 αντικαθίσταται. Το τρίτο από το τέλος εδάφιο του άρθρου 11 του ν. 3634/2008, όπως ισχύει, αντικαθίσταται. Οι παράγραφοι 2 και 3 του άρθρου 16 του ν. 3634/2008 αντικαθίστανται. Η παράγραφος 4 του άρθρου 16 του ν. 3634/2008 αντικαθίσταται. Οι διατάξεις των παραγράφων 1 και 6 ισχύουν από 1^{ης} Ιανουαρίου 2008 και των παραγράφων 2, 3, 4, 5 και 7 από 1^{ης} Ιανουαρίου 2009. Η περίπτωση ιβ' του άρθρου 8 του ν. 3634/2008 (ΦΕΚ 9 Α'), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, αντικαθίσταται.

- b. Άρθρο 7 «Δήλωση στοιχείων ακινήτων»: Η παράγραφος 3 του άρθρου 23 του ν. 3427/2005 (ΦΕΚ 312 Α'), όπως ισχύει, αντικαθίσταται.

h) Κεφάλαιο Γ' «Τροποποιήσεις διατάξεων του Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας»:

- a. Άρθρο 8: Το δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 27 του Κώδικα Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (ν. 2859/2000, ΦΕΚ 248 Α') αντικαθίσταται. Το τέταρτο εδάφιο της περίπτωσης δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 27 του ίδιου Κώδικα, αντικαθίσταται. Στην περίπτωση γ' της παραγράφου 4 του άρθρου 36 του Κώδικα ΦΠΑ προστίθεται νέα υποπερίπτωση. Η περίπτωση β' της παραγράφου 3 του άρθρου 37 του Κώδικα ΦΠΑ αναριθμείται σε γ' και προστίθεται νέα περίπτωση β'. Η παράγραφος 4 του άρθρου 37 του Κώδικα ΦΠΑ αντικαθίσταται. Στο τέλος της παραγράφου 2 του άρθρου 38 του Κώδικα ΦΠΑ προστίθενται νέα εδάφια. Η παράγραφος 2 του άρθρου 49 του Κώδικα ΦΠΑ αναριθμείται σε περίπτωση α' της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού και προστίθεται νέα περίπτωση β'. Το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 50 του Κώδικα ΦΠΑ καταργείται. Στο τέλος της παραγράφου 2 του άρθρου 52 του Κώδικα ΦΠΑ προστίθεται νέο εδάφιο.

i) Κεφάλαιο Δ' «Θέματα φορολογικών ελέγχων και Κ.Β.Σ.»:

- a. Άρθρο 9 «Περαίωση υποβαλλόμενων φορολογικών δηλώσεων χωρίς έλεγχο, διοικητική επίλυση της διαφοράς»: Η παράγραφος 4 του άρθρου 14 του ν. 3296/2004 (ΦΕΚ 253 Α') αντικαθίσταται. Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου εφαρμόζονται για τις δηλώσεις που αφορούν διαχειριστικές περιόδους που λήγουν από 31.12.2008 και μετά. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 10 του άρθρου 70 του Κ.Φ.Ε. αντικαθίσταται.
- b. Άρθρο 10 «Ρύθμιση εκκρεμών φορολογικών υποθέσεων»
- c. Άρθρο 11: Στο άρθρο 53 του ν. 3691/2008 (ΦΕΚ 166 Α') προστίθενται νέες παράγραφοι 3 και 4. Στην παράγραφο 4 του άρθρου 28 του ν. 3016/2002 (ΦΕΚ 110 Α') προστίθεται νέα περίπτωση στ'.
- d. Άρθρο 12 «Σύσταση Ειδικής Επιτελικής Ομάδας Εργασίας στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών για τη μελέτη και δημιουργία σχεδίου εφαρμογής ηλεκτρονικών διασταυρώσεων».
- e. Άρθρο 13 «Αξιοποίηση αποτελεσμάτων διασταυρώσεων»

- f. Άρθρο 14 «Πρόστιμο ΦΠΑ και άλλες διατάξεις περί κυρώσεων»: Στην παράγραφο 1 του άρθρου 6 του ν. 2523/1997 (ΦΕΚ 179 Α'/11.9.1997) προστίθεται νέο εδάφιο. Στο τέλος της παραγράφου 1 του άρθρου 2 του ν. 2523/1997 προστίθεται νέο εδάφιο. Τα δύο πρώτα εδάφια της παραγράφου 2 και η παράγραφος 4 του άρθρου 4 του ν. 3610/2007 αντικαθίστανται. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 14 του ν.2523/1997, όπως ισχύει, αντικαθίσταται.
- g. Άρθρο 15 «Τροποποίηση του άρθρου 8 του π.δ. 249/1998».
- h. Άρθρο 16 «Τροποποίηση του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων»: Στην παράγραφο 5 του άρθρου 2 του Κ.Β.Σ. (π.δ. 186/1992, ΦΕΚ 84 Α') προστίθεται τελευταίο εδάφιο.

j) Κεφάλαιο Ε' «Θέματα είσπραξης»:

- a. Άρθρο 17 «Ρύθμιση ληξιπρόθεσμων χρεών»: Η παράγραφος 2 του άρθρου 82 του ν. 3746/2009 (ΦΕΚ 27 Α) αντικαθίσταται.
- b. Άρθρο 18 «Ακατάσχετα»: Στο άρθρο 11 του ν. 2362/1995 (ΦΕΚ 247 Α') προστίθεται παράγραφος 3

k) Κεφάλαιο ΣΤ' «Ενσωμάτωση οδηγιών»:

- a. Άρθρο 19 «Ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο της Οδηγίας 2006/98/EK για την προσαρμογή ορισμένων οδηγιών στον τομέα της φορολογίας, λόγω της προσχώρησης της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας»: Στο Παράρτημα Β' του ν. 2578/1998 (ΦΕΚ 30 Α), όπως ισχύει, προστίθενται περιπτώσεις ιζ' και ιη'. Στο Παράρτημα Α' του ν. 2578/1998, όπως ισχύει, προστίθενται περιπτώσεις κζ' και κη'.
- b. Άρθρο 20 «Ενσωμάτωση στο εθνικό δίκαιο της Οδηγίας 2007/74/EK του Συμβουλίου για την απαλλαγή από το φόρο προστιθέμενης αξίας; και τον ειδικό φόρο κατανάλωσης των εμπορευμάτων που εισάγονται από πρόσωπα που ταξιδεύουν από τρίτες χώρες»
- c. Άρθρο 21 «Ενσωμάτωση διατάξεων της Οδηγίας 2006/112/EK και της Οδηγίας 2006/69/EK»: Η περίπτωση α' της παραγράφου 4 του άρθρου 11 του Κώδικα ΦΠΑ (ν. 2859/2000), όπως ισχύει, αντικαθίσταται. Το δεύτερο εδάφιο της περίπτωσης γ' της παραγράφου 2 του άρθρου 19 του Κώδικα ΦΠΑ αντικαθίσταται.

- d. Άρθρο 22 «Ενσωμάτωση του άρθρου 2 της Οδηγίας 2008/8/ΕΚ, σχετικά με τον προσδιορισμό του τύπου φορολόγησης της παροχής υπηρεσιών»: Το άρθρο 14 του Κώδικα ΦΠΑ, όπως ισχύει, αντικαθίσταται. Το τρίτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 21 του Κώδικα Φ.Π.Α. αντικαθίσταται. Οι παράγραφοι 2 έως 7 του άρθρου 34 του Κώδικα Φ.Π.Α. αντικαθίστανται και προστίθενται παράγραφοι 8 έως 11.

1) Κεφάλαιο Ζ' «Λοιπές διατάξεις»:

- a. Άρθρο 23 «Μείωση τέλους χαρτοσήμου επί των εγγραφών στα βιβλία κοινοπραξιών».
- b. Άρθρο 24 «Ρυθμίσεις στον φόρο συγκέντρωσης κεφαλαίου»: Καταργούνται οι διατάξεις των περιπτώσεων γ' και δ' της παραγράφου 2 του άρθρου 18 του ν. 1676/1986 (ΦΕΚ 204 Α). Καταργούνται οι διατάξεις της περίπτωσης δ' της παραγράφου 4 του άρθρου 18 του ν. 1676/1986 και οι περιπτώσεις ε' και στ' αναριθμούνται σε δ' και ε' αντίστοιχα. Καταργούνται οι διατάξεις της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 22 του ν. 1676/1986.
- c. Άρθρο 25 «Μείωση συντελεστών τέλους ταξινόμησης και άλλες διατάξεις»: Καταργείται το τέλος μεταβίβασης αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσυκλετών τα οποία έχουν ταξινομηθεί έως και την ημερομηνία κατάθεσης του παρόντος στη Βουλή και το οποίο επιβάλλεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 27 του ν. 2873/2000 (ΦΕΚ 285 Α), όπως οι διατάξεις αυτές ισχύουν, για τη μεταβίβαση, από επαχθή αιτία, της κυριότητας αυτοκινήτου οχήματος και μοτοσυκλέτας, με αίρεση ή χωρίς αίρεση.
- d. Άρθρο 26 «Τροποποίηση τελωνειακών διατάξεων»: Στο άρθρο 122 του Εθνικού Τελωνειακού Κώδικα (ν. 2960/2001, ΦΕΚ 265 Α) προστίθεται παράγραφος 6. Στο τέλος της παραγράφου 8 του άρθρου 123 του ίδιου Κώδικα, προστίθεται νέο εδάφιο. Τα εδάφια δεύτερο και τρίτο της παραγράφου 4 του άρθρου 126 αντικαθίστανται. Η παράγραφος 2 του άρθρου 4 του ν. 1573/1985 αντικαθίσταται. Η παράγραφος 2 του άρθρου 5 του ν. 1573/1985 αντικαθίσταται.
- e. Άρθρο 27: Μετά το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 9 του ν. 3697/2008 προστίθεται νέο εδάφιο. Στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 78 Α', που προστέθηκε στο ν. 1969/1991 με την παράγραφο 4 του άρθρου 10 του ν. 3756/2009 (ΦΕΚ 53 Α), οι πέντε τελευταίες λέξεις αντικαθίστανται με τις λέξεις: «τον Σύνδεσμο Επενδυτών και Διαδικτύου (ΣΕΔ)».

- f. Άρθρο 28 «Μείωση μετοχικού κεφαλαίου Α.Ε. Παροχής Επενδυτικών Υπηρεσιών»: Οι παράγραφοι 1 έως 3 του άρθρου 10 του ν. 3606/ 2007 αντικαθίστανται.
- g. Άρθρο 29 «Καταστροφή αρχειακού υλικού του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών (τ.ΥΠ.ΕΘ.Ο.)».
- h. Άρθρο 30 «Τροποποίηση Οργανισμού του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού»: Στην παράγραφο 1 του άρθρου 2 του Οργανισμού του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού, ο οποίος κυρώθηκε με το άρθρο 54 του ν. 2169/1993 (ΦΕΚ 149 Α) προστίθενται εδάφια (ζ) και (η). Η παράγραφος 2 του άρθρου 15 του πιο πάνω Οργανισμού του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού αντικαθίσταται.
- i. Άρθρο 31 «Θέματα προσωπικού Ελληνικής Αστυνομίας».
- j. Άρθρο 32: Προστίθεται παράγραφος 4α μετά από την παράγραφο 4 του άρθρου 4 του κ.ν. 2190/1920.
- k. Άρθρο 33 «Τροποποίηση του ν.δ. 400/1970»: Στο τέλος της παρ. 6 του άρθρου 6 του ν.δ. 400/1970 (ΦΕΚ 10 Α), όπως ισχύει, προστίθενται εδάφια. Το πρώτο εδάφιο του άρθρου 11 του π.δ. 23/2005, όπως ισχύει, αντικαθίσταται. Η περίπτωση (α) της παρ. 4 του άρθρου 111 του ν.δ. 400/1970, όπως ισχύει, αντικαθίσταται. Στο άρθρο 120 του ν.δ. 400/1970, όπως ισχύει, προστίθεται παράγραφος 5.
- l. Άρθρο 34 «Τροποποίηση του ν. 3229/2004»: Στην παράγραφο 1 του άρθρου 6 του ν. 3229/2004 (ΦΕΚ 38 Α), όπως ισχύει, προστίθεται εδάφιο ι'. Η περ. β' της παραγράφου 1 του άρθρου 9 του ν. 3229/2004, όπως ισχύει αντικαθίσταται. Στην παράγραφο 2 του άρθρου 10 του ν. 3229/2004, όπως ισχύει, προστίθενται δεύτερο και τρίτο εδάφια. Η παράγραφος 6 του άρθρου 10 του ν. 3229/2004, όπως ισχύει, αντικαθίσταται. Η παράγραφος 7 του άρθρου 71 του ν. 3746/2009 (ΦΕΚ 27 Α') καταργείται.
- m. Άρθρο 35 «Σύσταση Γενικής Διεύθυνσης Μισθών».
- n. Άρθρο 36, για προμήθειες των νοσοκομείων του Εθνικού Συστήματος Υγείας.
- o. Άρθρο 37: Στην παράγραφο 2 του άρθρου 1 του π.δ. 151/1998 (ΦΕΚ 116 Α'), μετά το τέταρτο εδάφιο, προστίθενται εδάφια. Η παράγραφος 5β του άρθρου 1 του ν. 3752/2009 (ΦΕΚ 40 Α) αντικαθίσταται.

- p. Άρθρο 38: για κατάσχονται χερσαία ή εναέρια και πλωτά μεταφορικά μέσα, μηχανήματα έργου και εμπορευματοκιβώτια που έχουν κατασχεθεί ή κατάσχονται λόγω διάπραξης οποιουδήποτε ποινικού αδικήματος.
- q. Άρθρο 39: Το άρθρο 35 του ν. 814/1978 (ΦΕΚ 144 Α) αντικαθίσταται.
- r. Άρθρο 40: Σύσταση Α.Ε. «Αναπτυξιακός Οργανισμός της Εκκλησίας της Ελλάδος».
- s. Άρθρο 41: ρυθμίσεις των διατάξεων του άρθρου 27 παράγραφος 1 εδάφιο α του π.δ. 60/2006 (ΦΕΚ 65 Α), όπως ισχύει.
- t. Άρθρο 42 «Σύσταση Διεύθυνσης Εφαρμογών Μισθοδοσίας και Συντάξεων του Δημόσιου Τομέα στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων (Γ.Γ.Π.Σ.) του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών και άλλες διατάξεις»
- u. Άρθρο 43: Στο άρθρο 3 του σχεδίου νόμου «Ενσωμάτωση Οδηγιών 2006/98/ΕΚ, 2008/8/ΕΚ και 2007/74/ΕΚ, διατάξεων των Οδηγιών 2006/112/ΕΚ και 2006/69/ΕΚ, διατάξεις φορολογίας εισοδήματος, κεφαλαίου, ΦΠΑ και λοιπών φορολογιών και λοιπές διατάξεις» προστίθεται παράγραφος 7.
- v. Άρθρο 44 «Τροποποιήσεις στη φορολογία μεταβίβασης ακινήτων»
- w. Άρθρο 45 «Περαίωση εκκρεμών υποθέσεων φορολογίας κεφαλαίου»
- x. Άρθρο 46 «Περαίωση εκκρεμών υποθέσεων Φόρου Μεγάλης Ακίνητης Περιουσίας»

4.2.5 Ν. 3808/2009

Σύμφωνα με τον νόμο Υπ' Αριθ. 3808, ΦΕΚ Α 227/10-12-2009 «Έκτακτη οικονομική ενίσχυση κοινωνικής αλληλεγγύης, έκτακτη εισφορά κοινωνικής ευθύνης των μεγάλων επιχειρήσεων και της μεγάλης ακίνητης περιουσίας και άλλες διατάξεις» πραγματοποιήθηκαν τα εξής (Φορολογικό Ινστιτούτο - Elforin (Ν. 3808/2009), 2016):

a) Κεφάλαιο Α' «Έκτακτη οικονομική ενίσχυση κοινωνικής αλληλεγγύης και έκτακτη εισφορά κοινωνικής ευθύνης»:

- a. Άρθρο 1 «Έκτακτη οικονομική ενίσχυση κοινωνικής αλληλεγγύης»: Καταβάλλεται έκτακτη οικονομική ενίσχυση κοινωνικής αλληλεγγύης, για τη στήριξη των οικογενειών των μισθωτών, συνταξιούχων και αγροτών με πολύ χαμηλό εισόδημα και των ευπαθών κοινωνικών ομάδων, ύψους από τριακόσια (300) ευρώ έως και χίλια τριακόσια (1.300) ευρώ.

- b. Άρθρο 2 «Έκτακτη εισφορά κοινωνικής ευθύνης στα μεγάλα κέρδη των επιχειρήσεων».
- c. Άρθρο 3 «Έκτακτη εισφορά στη μεγάλη ακίνητη περιουσία φυσικών προσώπων και αύξηση του Ενιαίου Τέλους Ακινήτων (Ε.Τ.ΑΚ.) των νομικών προσώπων μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα».

b) Κεφάλαιο Β' «Ρυθμίσεις θεμάτων των Υπουργείων Οικονομικών, Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης»:

- a. Άρθρο 4 «Ρυθμίσεις θεμάτων Υπουργείου Οικονομικών»: Η ισχύς των διατάξεων του άρθρου 35 του ν. 3775/2009 (ΦΕΚ 122 Α') αναστέλλεται από την έναρξή της και μέχρι 30.4.2010. Φόρος που τυχόν καταβλήθηκε κατ' εφαρμογή των διατάξεων αυτών, δεν επιστρέφεται. Οι διατάξεις του άρθρου 3 του ν. 3790/2009 (ΦΕΚ 143 Α') καταργούνται από τότε που ίσχυσαν, κατά το μέρος που προβλέπουν την επιβολή έκτακτης εισφοράς στα επαγγελματικά πλοία αναψυχής. Η παράγραφος 1 του άρθρου 42 του ν. 3756/2009 (ΦΕΚ 53 Α) αντικαθίσταται.
- b. Άρθρο 5 «Δωρεάν παραχώρηση κατοικίας από τον Ο.Ε.Κ. σε συνδικαλιστές, θύματα βίας».
- c. Άρθρο 6 «Ρυθμίσεις θεμάτων ιατρών Ε.Σ.Υ.»: Το δεύτερο εδάφιο της παρ. 9 του άρθρου 45 του ν.3205/2003 (ΦΕΚ 297 Α') αντικαθίσταται. Η ισχύς του δευτέρου εδαφίου της παρ. 9 του άρθρου 45 του ν. 3205/2003, όπως αντικαταστάθηκε.

5 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ 2010»

5.1 Ν. 3842/2010 «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ, ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΔΙΑΦΥΓΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ»

Με την ψήφιση του ν. 3842/2010 με τίτλο «Αποκατάσταση φορολογικής δικαιοσύνης, αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής και άλλες διατάξεις», άλλαξε το φορολογικό σύστημα. Και άλλοι νόμοι που ψηφίστηκαν έλαβαν μέρος στη φορολογική κατάσταση της Ελλάδας. Πράγματι, σε όλα τα αντικείμενα (φορολογία εισοδήματος, Φ.Π.Α. Κ.Β.Σ. κ.λπ.) ήταν πολλές και σημαντικές οι αλλαγές που επήλθαν, ώστε οι επαγγελματίες του χώρου (λογιστές, φοροτεχνικούς, οικονομολόγους, εφοριακούς, νομικούς κ.λπ.) δεν ήξεραν τι ακριβώς ισχύει και από πότε (Κοντογεώργος, 2014). Στη συνέχεια ακολουθεί μια μικρή κωδικοποίηση των σημαντικότερων αλλαγών που ισχύουν από 1/1/2011 ή αυτών που θα εφαρμοστούν μέσα στο έτος 2011 – οι οποίες αφορούν επιχειρήσεις ή επιτηδευματίες – έτσι ώστε να υπάρχει μια πλήρης εικόνα. Η ανάλυση ξεκινάει με τις αλλαγές στον ν. 2238/1994, στη συνέχεια στο Π.Δ. 186/1992 (Κ.Β.Σ.) και έπειτα στον ν. 2859/2000 (Φ.Π.Α.) (Γραβιάς, 2011).

5.2 ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟΝ Ν. 2238/1994

5.2.1 Αλλαγή στο άρθρο 31 του ν. 2238/1994

Μια αλλαγή που επήλθε αφορά στο άρθρο 31 του ν. 2238/1994 και συγκεκριμένα στην υποπερίπτωση αα' της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 31, που έχει σχέση με την έκπτωση των δαπανών μισθοδοσίας.

Η συγκεκριμένη υποπερίπτωση αα' όπως ισχύει σήμερα, έχει ως εξής (Γραβιάς, 2011):

Στις επιχειρήσεις με επαρκή και ακριβή βιβλία και στοιχεία δεύτερης και τρίτης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων, το καθαρό εισόδημα βρίσκεται λογιστικά κάνοντας έκπτωση από τα ακαθάριστα έσοδα, όπως αυτά ορίζονται στο προηγούμενο άρθρο, των ακόλουθων εξόδων, με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 51Α και 51Β του παρόντος, των γενικών εξόδων διαχείρισης, στα οποία περιλαμβάνονται με την επιφύλαξη

της παραγράφου 18 του παρόντος άρθρου: «Τα έξοδα μισθοδοσίας και αμοιβής του προσωπικού, εφόσον έχουν καταβληθεί ή βεβαιωθεί οι ασφαλιστικές εισφορές υπέρ του Ι.Κ.Α. ή άλλου ασφαλιστικού οργανισμού, εκτός αν από την κείμενη νομοθεσία προβλέπεται μερική ή ολική απαλλαγή από την υποχρέωση για την καταβολή εισφορών» (Κοντογεώργος, 2014).

Αμέσως μετά την ολοκλήρωση του φορολογικού έλεγχου, τακτικού ή προσωρινού, η υπηρεσία που τον διενεργεί πρέπει να ενημερώσει τον αρμόδιο ασφαλιστικό οργανισμό ως προς την απόδοση ή μη των ασφαλιστικών εισφορών. Ως πειθαρχικό αδίκημα τιμωρείται η παραβίαση της υποχρέωσης του προηγούμενου εδαφίου. Αν δεν έχουν εξοφληθεί μέσω επαγγελματικών τραπεζικών λογαριασμών ή επιταγών οι δαπάνες μισθοδοσίας δεν αναγνωρίζονται προς έκπτωση. Η σταδιακή εφαρμογή των διατάξεων των προηγούμενων εδαφίων καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των διατάξεων του τελευταίου εδαφίου της προηγούμενης παραγράφου¹⁰ (Γραβιάς, 2011).

5.2.1.1 Εν κατακλείδι

Με βάση τις ισχύουσες διατάξεις της υποπερ. αα' της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 31 του ν. 2238/1994, τα έξοδα μισθοδοσίας και οι αμοιβές του προσωπικού για να αναγνωρισθούν (φορολογικά) ως δαπάνη, πρέπει να καταβάλλονται ή να βεβαιώνονται οι ασφαλιστικές εισφορές υπέρ του ΙΚΑ ή άλλου ασφαλιστικού φορέα. Για να γίνει έκπτωση στις παραπάνω δαπάνες, πρέπει να έχουν βεβαιωθεί ή καταλογιστεί οι ασφαλιστικές εισφορές από τους δικαιούχους ασφαλιστικούς οργανισμούς, πριν αρχίσει ο φορολογικός έλεγχος (Γραβιάς, 2011).

Οι πιο πάνω διατάξεις τροποποιήθηκαν με την παράγραφο 2 του άρθρου 11 του ν. 3842/2010 και ο έλεγχος πλέον δεν περιορίζεται στη μη αναγνώριση της δαπάνης μισθοδοσίας όταν διαπιστώσει ότι οι ασφαλιστικές εισφορές δεν έχουν καταβληθεί, αλλά η υπηρεσία ελέγχου (Δ.Ο.Υ, ΔΕΚ, ΠΕΚ, κλπ.) έχει την υποχρέωση να ενημερώσει τον αρμόδιο κατά περίπτωση ασφαλιστικό φορέα (ΙΚΑ, κλπ.), μετά την ολοκλήρωση του

---

¹⁰ Τα τέσσερα εδάφια μετά το πρώτο εδάφιο της υποπερίπτωσης αα' της περίπτωσης α' της παραγράφου 1 του άρθρου 31, τέθηκαν όπως προστέθηκαν με την παράγραφο 2 του άρθρου 11 του ν. 3842/2010 και ισχύουν από τη δημοσίευση του νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (23-4-2010), σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 92 του ίδιου νόμου

ελέγχου, τακτικού ή προσωρινού, εάν η εταιρία που ελέγχθηκε έχει αποδώσει ή όχι τις ασφαλιστικές εισφορές (Νανόπουλος, 2011).

Στην πράξη, υπάλληλοι που διενήργησαν τον έλεγχο θα πραγματοποιούν τη σύνταξη του εγγράφου την οποία ο προϊστάμενος της υπηρεσίας θα την υπογράψει. Για την εξασφάλιση των συμφερόντων του ασφαλιστικού φορέα, η ενημέρωση αυτή μπορεί να γίνεται και ηλεκτρονικά. Ως πειθαρχικό αδίκημα τόσο για τους ελεγκτές, όσο και για τον Προϊστάμενο, λαμβάνεται η μη ενημέρωση του ασφαλιστικού φορέα, χωρίς να εξετάζεται αν η ελεγχθείσα επιχείρηση έχει καταβάλλει ή όχι τις εισφορές.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να διευκρινιστεί, ότι οι υπεύθυνοι ελεγκτές και ελεγκτικά γραφεία των υποχρεωτικών ελέγχων σε ανώνυμες εταιρίες και εταιρίες περιορισμένης ευθύνης, υποχρεούνται στο πιστοποιητικό που εκδίδουν σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 82 του ν.2238/1994 να αναφέρουν αν οι οφειλόμενες εισφορές έχουν αποδοθεί ή όχι, όπως πρέπει να ενημερώνουν και τον ασφαλιστικό φορέα.

Επίσης, οι λογιστές φοροτεχνικοί υποχρεούνται να αναφέρουν το ύψος των μισθών για το οποίο δεν έχουν καταβληθεί οι ασφαλιστικές εισφορές, στην κατάσταση των λογιστικών διαφορών που είναι υποχρεωμένοι, βάσει των διατάξεων της παρ.3 του άρθρου 38 του ν.2873/2000, όπως ισχύουν μετά την αντικατάστασή τους με την παρ. 9 του άρθρου 17 του ν. 3842/2010, να συνυποβάλλουν με τη δήλωση φορολογίας εισοδήματος της επιχείρησης.

Επιπλέον, οι νέες διατάξεις προβλέπουν ότι θα αναγνωρίζονται οι δαπάνες μισθοδοσίας μόνο αν έχουν εξοφληθεί μέσω επαγγελματικού τραπεζικού λογαριασμού της επιχείρησης ή επιταγής. Πιο συγκεκριμένα, οι ασφαλιστικές εισφορές υπέρ του ΙΚΑ ή άλλου ασφαλιστικού φορέα που καταβάλλει η επιχείρηση δεν περιλαμβάνονται στην έννοια των δαπανών μισθοδοσίας, αλλά μόνο οι καταβαλλόμενοι μισθοί – αμοιβές.

Τέλος, η σταδιακή εφαρμογή των διατάξεων του προηγούμενου εδαφίου, ο τρόπος εξόφλησης των δαπανών μισθοδοσίας και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια θα καθοριστεί ύστερα από απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. Συνεπώς, αν και όσα αναφέρθηκαν για τη διαδικασία εξόφλησης της δαπάνης μισθοδοσίας εφαρμόζονται από 23.04.2010 και μετά, ωστόσο θα τεθούν σε ισχύ από το χρόνο έκδοσης της καθεμιάς απόφασης (Γραβιάς, 2011).

5.2.2 Αλλαγές στο Άρθρο 40 «Συναλλαγές μέσω τραπεζικού συστήματος»

Με το άρθρο 40 του ν. 3863/2010 με τίτλο «Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις» και ειδικότερα με την παράγραφο 2 του άρθρου αυτού, ορίστηκαν τα παρακάτω: «Άρθρο 40. Συναλλαγές μέσω τραπεζικού συστήματος: Από 1.7.2011 οι εργαζόμενοι του ιδιωτικού τομέα λαμβάνουν τις αποδοχές τους από τους εργοδότες, οι οποίοι ταυτόχρονα καταβάλλουν τις ασφαλιστικές εισφορές και το φόρο μισθωτών υπηρεσιών σε τράπεζα όπου μεταφέρονται και αποδίδονται από αυτή στους λογαριασμούς των δικαιούχων μισθωτών, στους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης και το Δημόσιο, αντίστοιχα. Έτσι, κάθε υπόχρεη επιχείρηση υπογράφει σχετική σύμβαση με τράπεζα της επιλογής της. Δεν πρόκειται, βέβαια για δημόσιους υπόλογους και έχουν ευθύνη μόνο για τυχόν δικά τους λάθη» (Γραβιάς, 2011).

5.2.2.1 Εν κατακλείδι

Οι εργοδότες του ιδιωτικού τομέα που απασχολούν προσωπικό, από 1.7.2011 και εξής, οφείλουν την καταβολή των αποδοχών μαζί με τις ασφαλιστικές εισφορές και το φόρο μισθωτών υπηρεσιών σε τράπεζα. Η τράπεζα κατόπιν θα κάνει τη μεταφορά των σχετικών ποσών στους δικαιούχους μισθωτούς, στους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης και το Δημόσιο, αντίστοιχα.

Ακολουθεί η αιτιολογική έκθεση του νόμου αυτού: «Με την παρ. 2 προτείνεται από 1.7.2011 οι αποδοχές όσων εργάζονται στον ιδιωτικό τομέα να κατατίθενται ταυτόχρονα και συνολικά με τις ασφαλιστικές εισφορές και το φόρο μισθωτών υπηρεσιών (Φ.Μ.Υ.) σε τράπεζα της επιλογής τους, η οποία θα μεταφέρει και θα αποδίδει τις αποδοχές στους λογαριασμούς των δικαιούχων μισθωτών, στους Φ.Κ.Α. και το δημόσιο αντίστοιχα. Με την τακτική αυτή γίνεται προσπάθεια κατά της αποφυγής της ασφάλισης, γεγονός που συνεχώς διογκώνεται, με σκοπό τη μείωση των πιθανοτήτων ανασφάλιστης εργασίας» (Γραβιάς, 2011).

5.2.3 Αλλαγή στο άρθρο 55 του ν. 2238/1994

Πρόκειται για την αλλαγή στο άρθρο 55 του ν. 2238/1994 και ειδικότερα σε ό, τι αφορά στην παρακράτηση φόρου στα εισοδήματα εργοληπτών κατασκευής τεχνικών έργων και την επαναφορά του συντελεστή στο 3%. Η περίπτωση β' της παραγράφου 1 του

ισχύοντος άρθρου 55, έχει ως εξής: «Άρθρο 55 Παρακράτηση φόρου στο εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις».

Η παρακράτηση του φόρου στο εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις γίνεται ως εξής: Στην αξία του κατασκευαζόμενου έργου ή του μισθώματος υπολογίζεται η παρακράτηση του φόρου στα εισοδήματα εργοληπτών κατασκευής κάθε είδους τεχνικών έργων και ενοικιαστών δημόσιων, δημοτικών, κοινοτικών ή λιμενικών προσόδων με συντελεστή τρία τοις εκατό (3%). Στις περιπτώσεις αυτές ορίζεται υπόχρεος σε παρακράτηση το Δημόσιο και κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που ενεργεί εκκαθάριση ή καταβολή. Αν δεν έγινε παρακράτηση του φόρου, τότε αυτός αποδίδεται με δήλωση του δικαιούχου της αμοιβής κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 60¹¹ (Γραβιάς, 2011).

5.2.3.1 Εν κατακλείδι

Προσοχή χρειάζεται στις παρακρατήσεις που διενεργούνται από 1/1/2011 και μετά, καθώς ο συντελεστής παρακράτησης επανήλθε στο ποσοστό 3% και δεν ισχύει ο συντελεστής 1% (Γραβιάς, 2011).

5.2.4 Αλλαγή στην παράγραφο 7 του άρθρου 48 του ν. 2238/1994

Η παράγραφος 7 του άρθρου 48 του ν. 2238/1994 προσδιορίζεται με τον χρόνο απόκτησης εισοδήματος από ελευθέρια επαγγέλματα. Η παράγραφος 7 του άρθρου 48 του ν. 2238/1994 όπως ισχύει σήμερα, έχει ως εξής: «Άρθρο 48. Εισόδημα και απόκτησή του.» Ο χρόνος κατά τον οποίο παρασχέθηκαν οι υπηρεσίες από τον ελεύθερο επαγγελματία θεωρείται ως χρόνος κτήσης του εισοδήματος από υπηρεσίες ελευθέρου επαγγέλματος. Χρόνος κτήσης του εισοδήματος, όταν πρόκειται για παροχή υπηρεσιών διαρκείας, θεωρείται ο χρόνος που χρειάζεται κάθε επί μέρους τμήμα της αμοιβής για το μέρος αυτό και την υπηρεσία που παρασχέθηκε. Εξαιρούνται οι ελεύθεροι επαγγελματίες που έχουν εισόδημα από παροχή υπηρεσιών στο Δημόσιο και τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου, και ο χρόνος είσπραξης του θεωρείται χρόνος κτήσης του εισοδήματός τους (Γραβιάς, 2011).

Ειδική κατηγορία αποτελούν, οι συγγραφείς, μουσουργοί και γενικά οι καλλιτέχνες, των οποίων το ετήσιο εισόδημα κατανέμεται σε ισομερώς για να φορολογηθεί

---

¹¹ Ο συντελεστής παρακράτησης φόρου της περίπτωσης β' της παραγράφου 1 του άρθρου 55 τέθηκε όπως αυτός μειώθηκε μέχρι 31-12-2010 σε ένα τοις εκατό (1%), σύμφωνα με την παράγραφο 5 του άρθρου 3 του ν. 3763/2009, και ισχύει από τη δημοσίευση του νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (27-5-2009), σύμφωνα με το άρθρο 49 του ίδιου νόμου. Προηγουμένως ο συντελεστής παρακράτησης ήταν τρία τοις εκατό (3%).

στο έτος της κτήσης του και στα τρία επόμενα έτη. Το ίδιο εφαρμόζεται και σε περίπτωση ζημίας¹².

5.2.4.1 Εν κατακλείδι

Ο χρόνος απόκτησης και φορολογίας του εισοδήματος από ελεύθεριο επάγγελμα μεταβλήθηκε με τη νέα διάταξη. Ως τέτοιος ορίζεται πλέον ο χρόνος παροχής των υπηρεσιών από τον ελεύθερο επαγγελματία και όχι ο χρόνος είσπραξης της αμοιβής. Στην περίπτωση παροχής υπηρεσίας διάρκειας, ως χρόνος απόκτησης του εισοδήματος είναι ο χρόνος για κάθε επί μέρους τμήμα της αμοιβής και την υπηρεσία που παρασχέθηκε.

Η παρακράτηση του φόρου στο εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα εξακολουθεί να υφίσταται κατά την καταβολή (μετρητά, επιταγή, συναλλαγματική) της αμοιβής και συμψηφίζεται κατά τη χρήση αυτή, ανεξάρτητα από τη χρήση φορολόγησης του εισοδήματος. Οι ελεύθεροι επαγγελματίες που παρέχουν υπηρεσίες προς το Δημόσιο και τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ) εξαιρούνται, καθώς χρόνος κτήσης του εισοδήματος για τις υπηρεσίες προς τα πρόσωπα αυτά, είναι ο χρόνος είσπραξης της αμοιβής.

Σύμφωνα με την περίπτωση γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 92, οι διατάξεις αυτές ισχύουν για συναλλαγές που πραγματοποιούνται από χρήσεις που αρχίζουν από 1/1/2011 και μετά.

Λόγω των ειδικών περιπτώσεων του εισοδήματος που αποκτούν (συμβουλευτική δικηγορία, διεκδικητική κ.λπ.) οι δικηγόροι, εκδόθηκε νέα εγκύκλιος ΠΟΛ.1208/29.12.2010 (μετά την ΠΟΛ.1135/4.10.2010) με τις σχετικές διευκρινίσεις για τις ειδικές αυτές περιπτώσεις εισοδήματος (Γραβιάς, 2011).

5.2.5 Αλλαγή στην παράγραφο 1 του άρθρου 58 του ν. 2238/1994

Στην παράγραφο 1 του άρθρου 58 του ν. 2238/1994 καταγράφεται η παρακράτηση φόρου εισοδήματος από αμοιβές ελευθερίων επαγγελμάτων όταν οι αμοιβές αυτές ξεπερνούν το όριο των 300,00 €. Η παράγραφος 1 του ισχύοντος άρθρου 58 του ν.

---

¹² Τα τέσσερα πρώτα εδάφια της παραγράφου 7 του άρθρου 48 έτσι όπως αυτή αναριθμήθηκε με την παράγραφο 4 του άρθρου 9 του ν.3842/2010 (προηγουμένως αποτελούσε την παράγραφο 6), τέθηκαν όπως αντικαταστάθηκαν με την παράγραφο 9 του άρθρου 6 του ν. 3842/2010 και ισχύουν για συναλλαγές που πραγματοποιούνται από διαχειριστικές χρήσεις που αρχίζουν από 1^{ης} Ιανουαρίου 2011 και μετά, σύμφωνα με την περίπτωση γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 92 του ίδιου νόμου.

2238/1994, έχει ως εξής: «Άρθρο 58. Παρακράτηση φόρου στο εισόδημα από αμοιβές ελευθερίων επαγγελμάτων».

Εφόσον η συναλλαγή υπερβαίνει τα τριακόσια (300) ευρώ, η παρακράτηση φόρου με συντελεστή είκοσι τοις εκατό (20%) στο ακαθάριστο ποσό των αμοιβών αυτών, ενεργείται στο εισόδημα από αμοιβές ελευθέριου επαγγέλματος. Η παρακράτηση του φόρου γίνεται κατά την καταβολή των αμοιβών από τις δημόσιες υπηρεσίες, οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, κοινωφελή ιδρύματα, τράπεζες, συνεταιρισμούς, συλλόγους γενικά, καθώς και από επιχειρήσεις και ελεύθερους επαγγελματίες που τηρούν βιβλία δεύτερης ή τρίτης κατηγορίας του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων.

Ο παραπάνω συντελεστής περιορίζεται σε ποσοστό δέκα τοις εκατό (10%) για τις παροχές μη έμμισθης υπηρεσίας που καταβάλλονται από τους εκμεταλλευτές επιβατικών αυτοκινήτων δημόσιας χρήσης. Εξαιρούνται όσοι αποκτούν εισόδημα από τη διανομή διαφημιστικών εντύπων το οποίο δεν υπερβαίνει το ποσό των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ ετησίως.

Επίσης, οι προμήθειες που καταβάλλονται από ασφαλιστικές εταιρίες στους νόμιμους αντιπροσώπους ή εξουσιοδοτημένους γενικούς ή απλούς πράκτορες τους, εξαιρούνται από την παρακράτηση.

Οι διατάξεις του τελευταίου εδαφίου της περίπτωσης ε' της παραγράφου 1 του άρθρου 55 εφαρμόζονται ανάλογα¹³ (Γραβιάς, 2011).

5.2.5.1 Εν κατακλείδι

Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 58 του Κ.Φ.Ε, τροποποιήθηκε με την παράγραφο 11 του άρθρου 6 του ν. 3842/2010. Η παρακράτηση του φόρου με συντελεστή είκοσι τοις εκατό (20%) στο ακαθάριστο εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα ύστερα από την τροποποίηση αυτή, θα γίνεται από τις δημόσιες υπηρεσίες, τους ΟΤΑ, τα ΝΠΔΔ, κοινωφελή ιδρύματα, τράπεζες, συλλόγους και γενικά όταν η συναλλαγή υπερβαίνει τα τριακόσια ευρώ (300). Η αξία του εισοδήματος κατά συναλλαγή λαμβάνεται υπόψη για το

---

¹³Οι λέξεις «εφόσον η συναλλαγή υπερβαίνει τα τριακόσια (300) ευρώ» στο τέλος του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του άρθρου 58, τέθηκαν όπως προστέθηκαν με την παράγραφο 11 του άρθρου 6 του ν. 3842/2010 και ισχύει από 1^{ης} Ιανουαρίου 2011, σύμφωνα με την περίπτωση η' της παραγράφου 1 του άρθρου 92 του ίδιου νόμου.

όριο των τριακοσίων ευρώ (300), βάσει του προβλεπόμενου στοιχείου που εκδίδεται σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Β.Σ., χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο ΦΠΑ.

Οι παραπάνω διατάξεις ισχύουν σύμφωνα με την περίπτωση η' της παραγράφου 1 του άρθρου 92 του νόμου αυτού, για συναλλαγές που γίνονται από 1/1/2011 και μετά.

5.2.6 Αλλαγή στην παράγραφο 3 του άρθρου 59 του ν. 2238/1994

Οι οριστικές δηλώσεις φόρου για εισοδήματα από ελευθέρια επαγγέλματα και εισοδήματα από εμπορικές επιχειρήσεις καθώς και για χορήγηση βεβαιώσεων αποδοχών πραγματοποιούνται στην παράγραφο 3 του άρθρου 59 του ν. 2238/1994 .

Η παράγραφος 3 του ισχύοντος άρθρου 59 του ν. 2238/1994 έχει ως εξής: «Άρθρο 59. Απόδοση του φόρου με διμηνιαίες δηλώσεις».

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 57, εκείνοι που έχουν υποχρέωση να παρακρατούν φόρο, εκτός από τις προσωρινές δηλώσεις, υποχρεούνται να επιδίδουν στον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας της έδρας τους μέχρι την τελευταία εργάσιμη ημέρα του Μαρτίου κάθε έτους, οριστική δήλωση με το ονοματεπώνυμο και τη διεύθυνση κατοικίας κάθε δικαιούχου, τον ΑΦΜ του, το ποσό των αμοιβών, το ποσό του φόρου, το ποσό του φόρου μετά την έκπτωση, το φόρο που παρακρατήθηκε για κάθε μισθωτό ή ημερομίσθιο ή συνταξιούχο κατά περίπτωση, καθώς και το υπόλοιπο για καταβολή ποσό φόρου, το οποίο καταβάλλεται εφάπαξ με την υποβολή της δήλωσης.

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 58, εκείνοι που έχουν υποχρέωση να παρακρατούν φόρο, εκτός από τις προσωρινές δηλώσεις, υποχρεούνται να επιδίδουν στον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας της έδρας τους μέχρι την τελευταία εργάσιμη ημέρα του Απριλίου κάθε έτους, οριστική δήλωση με το ονοματεπώνυμο και τη διεύθυνση κατοικίας κάθε δικαιούχου, τον ΑΦΜ του, το ποσό των αμοιβών από ελευθέρια επαγγέλματα και το ποσό του φόρου που παρακρατήθηκε για κάθε δικαιούχο.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 55, εκείνοι που υποχρεούνται να παρακρατούν φόρο, εκτός από τις προσωρινές δηλώσεις, πρέπει να επιδίδουν στον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας της έδρας τους μέχρι την τελευταία εργάσιμη ημέρα του Μαΐου κάθε έτους, οριστική δήλωση με το ονοματεπώνυμο και τη διεύθυνση κατοικίας κάθε δικαιούχου, τον ΑΦΜ του, το ποσό του εισοδήματος από εμπορικές επιχειρήσεις και το ποσό του φόρου που παρακρατήθηκε για κάθε δικαιούχο.

Ο τύπος και το περιεχόμενο των πιο πάνω οριστικών δηλώσεων, ο τρόπος υποβολής τους και κάθε άλλο σχετικό θέμα¹⁴ καθορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών (Γραβιάς, 2011).

5.2.6.1 Εν κατακλείδι

Σύμφωνα με τις νέες διατάξεις η υποχρέωση υποβολής οριστικής δήλωσης απόδοσης φόρου μισθωτών υπηρεσιών από τους υπόχρεους σε παρακράτηση φόρου επί του εισοδήματος από μισθωτές υπηρεσίες που πραγματοποιείται βάσει των διατάξεων της παραγράφου 1 του άρθρου 57, επεκτείνεται και στους υπόχρεους σε παρακράτηση φόρου επί των αμοιβών από ελευθέρια επαγγέλματα και επί του εισοδήματος από εμπορικές επιχειρήσεις που πραγματοποιείται βάσει των διατάξεων των άρθρων 58 και 55 του Κ.Φ.Ε., αντίστοιχα. Ειδικότερα (Γραβιάς, 2011):

- Με τις διατάξεις του πρώτου εδαφίου αυτής της παραγράφου ορίζεται η υποχρέωση υποβολής οριστικής δήλωσης απόδοσης φόρου μισθωτών υπηρεσιών για εκείνους που έχουν την υποχρέωση να παρακρατούν φόρο κατά τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 57, χωρίς να επέρχεται καμία μεταβολή στα ήδη ισχύοντα.
- Με τις διατάξεις του δεύτερου εδαφίου της ίδιας παραγράφου ορίζεται ότι, όσοι υποχρεούνται σε παρακράτηση φόρου με βάση τις διατάξεις του άρθρου 58, δηλαδή οι δημόσιες υπηρεσίες, οι ΟΤΑ και τα λοιπά ΝΠΔΔ, τα κοινωφελή ιδρύματα, οι τράπεζες, οι συνεταιρισμοί, καθώς και οι επιχειρήσεις και οι ελεύθεροι επαγγελματίες που τηρούν βιβλία δεύτερης ή τρίτης κατηγορίας του Κώδικα βιβλίων και Στοιχείων, πρέπει να επιδίδουν στον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας της έδρας τους μέχρι την τελευταία εργάσιμη ημέρα του Απριλίου κάθε έτους, οριστική δήλωση με το ονοματεπώνυμο και τη διεύθυνση της έδρας ή της κατοικίας κάθε δικαιούχου, τον ΑΦΜ του, το ποσό των αμοιβών από ελευθέρια επαγγέλματα και το ποσό του φόρου που παρακρατήθηκε.
- Με τις διατάξεις του τρίτου εδαφίου της αυτής παραγράφου ορίζεται ότι, όσοι υποχρεούνται σε παρακράτηση φόρου βάσει των διατάξεων του άρθρου 55, δηλαδή οι δημόσιες υπηρεσίες, οι ΟΤΑ και τα λοιπά ΝΠΔΔ, τα κοινωφελή ιδρύματα, οι τράπεζες, οι συνεταιρισμοί, καθώς και οι επιχειρήσεις και οι ελεύθεροι επαγγελματίες που τηρούν

---

¹⁴Η παράγραφος 3 του άρθρου 59 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 5 του άρθρου 7 του ν. 3842/2010 και ισχύει για τις οριστικές δηλώσεις που υποβάλλονται από το οικονομικό έτος 2011 και επόμενα, σύμφωνα με την περίπτωση δ' της παραγράφου 1 του άρθρου 92 του ίδιου άρθρου και νόμου.

βιβλία δεύτερης ή τρίτης κατηγορίας του Κώδικα βιβλίων και Στοιχείων, πρέπει να επιδίδουν στον προϊστάμενο της δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας της έδρας τους μέχρι την τελευταία εργάσιμη ημέρα του Μαΐου κάθε έτους, οριστική δήλωση μετονοματεπώνυμο και τη διεύθυνση της έδρας κάθε δικαιούχου, τον ΑΦΜ του, το ποσό του εισοδήματος από εμπορικές επιχειρήσεις και το ποσό του φόρου που παρακρατήθηκε για κάθε δικαιούχο.

- Με τις διατάξεις του τέταρτου εδαφίου αυτής της παραγράφου ορίζεται ότι ο τύπος και το περιεχόμενο των πιο πάνω οριστικών δηλώσεων, ο τρόπος υποβολής τους και κάθε άλλο καθορίζεται με σχετικό θέμα με αποφάσεις του Υπουργού Οικονομικών. Η υποβολή των πιο πάνω οριστικών δηλώσεων, θα γίνεται ηλεκτρονικά μέσω διαδικτύου στον δικτυακό τόπο της Γ.Γ.Π.Σ., οι οποίες ήδη από το οικονομικό έτος 2006 (χρήση 2005) υποβάλλονται ηλεκτρονικά.
- Ό, τι αναφέρθηκε πιο πάνω εφαρμόζεται σε συνδυασμό με όσα αναφέρονται στην παράγραφο 6 του άρθρου 17 του κοινοποιούμενου νόμου, τα οποία έχουν ως εξής: «Αν πρόκειται για εισόδημα από ελευθέρια επαγγέλματα, ο υπόχρεος χορηγεί μία βεβαίωση με το σύνολο των αμοιβών. Αν πρόκειται για εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις, ο υπόχρεος χορηγεί μία βεβαίωση με το σύνολο του εισοδήματος από εμπορικές επιχειρήσεις. Το Υπουργείο Οικονομικών καθορίζει κατηγορίες υπόχρεων, για τους οποίους οι πιο πάνω πληροφορίες υποβάλλονται στον προϊστάμενο της αρμόδιας δημόσιας οικονομικής υπηρεσίας ηλεκτρονικά».

5.3 ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟ Π.Δ. 186/1992 (Κ.Β.Σ.)

5.3.1 Αλλαγή στην παράγραφο 3 του άρθρου 13 του Π.Δ. 186/1992

Η παράγραφος 3 του ισχύοντος άρθρου 13 του Π.Δ. 186/1992, έχει σχέση με το χρόνο έκδοσης αποδείξεων παροχής υπηρεσιών από ελεύθερο επαγγελματία και έχει ως εξής: «Άρθρο 13. Αποδείξεις λιανικής πώλησης αγαθών. Αποδείξεις παροχής υπηρεσιών».

Η έκδοση της απόδειξης γίνεται με την παράδοση ή την έναρξη της αποστολής του αγαθού. Όταν για τη διακίνηση έχει εκδοθεί δελτίο αποστολής γίνεται εξαίρεση και έτσι η απόδειξη εκδίδεται το αργότερο μέχρι τη δέκατη πέμπτη (15^η) ημέρα του επόμενου μήνα.

Όταν πρόκειται για παροχή υπηρεσιών, η απόδειξη εκδίδεται στον οριζόμενο χρόνο, με εξαίρεση την περίπτωση παροχής υπηρεσιών από εκείνους που ασκούν ελευθέριο επάγγελμα προς το Δημόσιο και τα ΝΠΔΔ.

Για την εκτέλεση οποιουδήποτε τεχνικού έργου ή εγκατάστασης σε ιδιώτη, η απόδειξη εκδίδεται κατά την παράδοση του έργου ή της εγκατάστασης και πριν το τέλος της διαχειριστικής περιόδου για το έργο που έχει εκτελεστεί. Στην απόδειξη πρέπει να αναγράφονται τα στοιχεία του πελάτη και το είδος του έργου ή της εγκατάστασης¹⁵ (Γραβιάς, 2011).

5.3.1.1 Εν κατακλείδι

Ο χρόνος έκδοσης των αποδείξεων παροχής υπηρεσιών όσων ασκούν ελευθέριο επάγγελμα που αναφέρεται στην παράγραφο 1 του άρθρου 48 του ν. 2238/1994 στην παράγραφο 22 του άρθρου 19 του ν. 3842/2010, εναρμονίστηκε με τον χρόνο έκδοσης των αποδείξεων και των λοιπών περιπτώσεων παροχής υπηρεσιών όλων των επιτηδευματιών, πλην της περίπτωσης είσπραξης των σχετικών αμοιβών τους από το Δημόσιο και τα Ν.Π.Δ.Δ., όπου η απόδειξη εξακολουθεί να εκδίδεται με κάθε επαγγελματική τους είσπραξη.

Επίσης, όταν η παροχή υπηρεσίας διαρκεί, κατά το χρόνο που καθίσταται απαιτητό μέρος της αμοιβής εκδίδεται η απόδειξη παροχής υπηρεσίας, για το μέρος αυτό και την υπηρεσία που παρασχέθηκε. Πάντως, πέραν της διαχειριστικής περιόδου που παρασχέθηκε η υπηρεσία δεν μπορεί να εκδοθεί η απόδειξη παροχής υπηρεσίας, χωρίς να αποκλείεται και η προγενέστερη έκδοσή της, εντός της ίδιας διαχειριστικής περιόδου, για υπηρεσία βεβαία και εκκαθαρισμένη.

Πλέον ο χρόνος έκδοσης των Α.Π.Υ. των εν λόγω επιτηδευματιών με την είσπραξη των αμοιβών τους δεν έχει σχέση με τις νέες διατάξεις, συνεπώς υποχρεούνται να εκδώσουν, τις σχετικές Α.Π.Υ. στους οριζόμενους χρόνους, ανεξαρτήτως εάν εισπράξουν ή όχι τη συμφωνηθείσα αμοιβή (Γραβιάς, 2011).

---

¹⁵Το τέταρτο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 13 τέθηκε όπως αντικαταστάθηκε με την παράγραφο 22 του άρθρου 19 του νόμου 3842/2010 και ισχύει από τη διαχειριστική περίοδο που αρχίζει από 1^η Ιανουαρίου 2011 και για υπηρεσίες που είχαν παρασχεθεί μέχρι τη λήξη της προηγούμενης αυτής διαχειριστικής περιόδου και δεν έχουν εισπραχθεί οι αμοιβές, τα στοιχεία αυτά επιτρέπεται να εκδοθούν με την είσπραξη, σύμφωνα με την παράγραφο ιβ του άρθρου 92 του ίδιου νόμου.

5.3.2 Αλλαγή με το άρθρο 20 του ν. 3842/2010

Στο άρθρο 20 του ν. 3842/2010 θέμα είναι η διασφάλιση ελέγχου συναλλαγών. Συναλλαγές ιδιωτών για ποσά άνω των 1.500,00 € και επιτηδευματιών για ποσά άνω των 3.000,00 €. Με το άρθρο 20 του ν. 3842/2010 ορίστηκαν τα εξής: «Άρθρο 20. Διασφάλιση και έλεγχος συναλλαγών».

Σε βάση δεδομένων της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών διαβιβάζονται ηλεκτρονικά τα δεδομένα των φορολογικών στοιχείων, που αφορούν στις συναλλαγές επιτηδευματιών με άλλους επιτηδευματίες και πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 2 του Κ.Β.Σ. Ο χρόνος και η διαδικασία σταδιακής εφαρμογής των διατάξεων του προηγούμενου εδαφίου με βάση την αξία της συναλλαγής ή τον κύκλο εργασιών και οι τεχνικές προδιαγραφές διαβίβασης των δεδομένων ορίζεται με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών.

Τα φορολογικά στοιχεία ή λοιπά έγγραφα, συνολικής αξίας μεγαλύτερης των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ, εξοφλούνται μέσω επαγγελματικών τραπεζικών λογαριασμών του εκδότη - πωλητή αγαθών ή υπηρεσιών και του λήπτη των αντίστοιχων στοιχείων ή επιταγών, οι κινήσεις των οποίων διαβιβάζονται σε ηλεκτρονική βάση δεδομένων της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών, χωρίς τραπεζικό απόρρητο. Για τη λειτουργία των επαγγελματικών λογαριασμών οι Τράπεζες δεν επιτρέπεται να χρεώνουν αμοιβές.

Τα φορολογικά στοιχεία συνολικής αξίας χιλίων πεντακοσίων (1.500) ευρώ και πάνω, για πώληση αγαθών ή παροχή υπηρεσιών σε ιδιώτες, εξοφλούνται από τους λήπτες τους, μέσω τράπεζας, με χρεωστικές ή πιστωτικές κάρτες ή μέσω τραπεζικού λογαριασμού και με επιταγές. Οι Τράπεζες δεν επιτρέπεται να χρεώνουν αμοιβές για την κατάθεση των ποσών αυτών σε τραπεζικούς λογαριασμούς (Γραβιάς, 2011).

Ο λήπτης του φορολογικού στοιχείου ευθύνεται και για την απόδειξη της συναλλαγής, και οφείλει να επιβεβαιώνει την ακρίβεια των στοιχείων, καθώς και τη φορολογική συνέπεια του αντισυμβαλλόμενου εκδότη, για φορολογικά στοιχεία συνολικής αξίας άνω των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ.

5.3.2.1 Εν κατακλείδι

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού προβλέπονται (Γραβιάς, 2011):

- a) Υποχρεωτική διαβίβαση των φορολογικών στοιχείων συναλλαγών άνω των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ μεταξύ επιτηδευματιών και προσώπων Δημοσίου, ΝΠΔΔ ηλεκτρονικά σε υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών. Κρίνονται απαραίτητες οι διατάξεις αυτές για να εξασφαλιστεί η γνησιότητα και ακρίβεια αυτών των συναλλαγών, αλλά και για να διενεργηθούν άμεσες ηλεκτρονικές διασταυρώσεις και ελεγκτικές επαληθεύσεις με την δυνατότητα άμεσης πρόσβασης στα ηλεκτρονικά αρχεία καταγραφής τους.
- b) Θέσπιση εξουσιοδοτικών διατάξεων με τις οποίες ο Υπουργός Οικονομικών μπορεί να ορίζει θέματα για την υλοποίηση του εν λόγω μέτρου και ειδικότερα να ορίζει το χρόνο και τη διαδικασία σταδιακής εφαρμογής των παραπάνω διατάξεων, βάσει της αξίας της συναλλαγής ή τον κύκλο εργασιών, καθώς και τις τεχνικές προδιαγραφές διαβίβασης των δεδομένων¹⁶.

Επίσης, κατά τις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου αυτού ορίστηκαν τα εξής¹⁷:

- Καθιέρωση της εξόφλησης όλων των φορολογικών στοιχείων και των λοιπών εγγράφων αξίας άνω των 3.000 ευρώ, μέσω επαγγελματικών τραπεζικών λογαριασμών ή επιταγών που εξοφλούνται μέσω των ιδίων λογαριασμών.
- Οι παραπάνω τραπεζικές κινήσεις, που σχετίζονται με την εξόφληση συναλλαγών μεταξύ επιτηδευματιών, αξίας άνω των 3.000 ευρώ, διαβιβάζονται ηλεκτρονικά σε βάση δεδομένων της Γενικής Γραμματείας Πληροφορικών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών, ώστε να διενεργηθούν άμεσες διασταυρώσεις των σχετικών συναλλαγών.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου αυτού ορίστηκαν τα εξής: Εξόφληση των φορολογικών στοιχείων, αξίας άνω των 1.500 ευρώ, για την πώληση αγαθών

---

¹⁶Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του ν. 3842/2010 οι διατάξεις αυτές κρίθηκαν απαραίτητες για την εξασφάλιση της γνησιότητας των σχετικών συναλλαγών και παραστατικών και για τη διενέργεια άμεσων ηλεκτρονικών διασταυρώσεων των σχετικών συναλλαγών με την δυνατότητα άμεσης πρόσβασης στα ηλεκτρονικά αρχεία των συναλλαγών αυτών.

¹⁷Σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του ν. 3842/2010 οι διατάξεις αυτές κρίθηκαν απαραίτητες για την εξασφάλιση της γνησιότητας των σχετικών συναλλαγών και παραστατικών και για τη διενέργεια άμεσων διασταυρώσεων των σχετικών συναλλαγών.

ή παροχή υπηρεσιών σε ιδιώτες, μόνο μέσω τραπεζών, με χρεωστικές ή πιστωτικές κάρτες και με επιταγές.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου αυτού ορίστηκαν τα εξής: Καθιέρωση της ευθύνης και της διαδικασίας επαλήθευσης των στοιχείων των εκδοτών φορολογικών στοιχείων και από τους λήπτες αυτών. Έτσι ο λήπτης του φορολογικού στοιχείου, κατά τις διατάξεις της παραγράφου 9 του άρθρου 18 του Κ.Β.Σ., οφείλει να επιβεβαιώνει τα στοιχεία των εκδοτών και την ακρίβεια των φορολογικών στοιχείων μέσω βάσης δεδομένων της Γενικής Γραμματείας Πληροφορικών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών, ώστε να διασφαλιστούν οι συναλλαγές και ο περιορισμός της έκδοσης πλαστών και εικονικών στοιχείων από φορολογικά ανύπαρκτα πρόσωπα.

Τέλος, με τις διατάξεις της παραγράφου 5 του άρθρου αυτού ορίστηκαν τα εξής: Θέσπιση εξουσιοδοτικών διατάξεων και παροχή αρμοδιοτήτων στον Υπουργό Οικονομικών, για τη ρύθμιση των αναγκαίων λεπτομερειών για την εφαρμογή των διατάξεων των παραπάνω παραγράφων (1,2,3 και 4) του παρόντος άρθρου.

6 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ 2011»

6.1 ΠΟΛ.1027/9.2.2011

Σύμφωνα με την ΠΟΛ.1027/9.2.2011, δόθηκαν οδηγίες για την εφαρμογή της παρ. 3 του άρθρου 20 του ν.3842/2010.

Πιο συγκεκριμένα η απόφαση έχει ως εξής: ΠΟΛ.1027/9.2.2011 «Τρόπος εξόφλησης ορισμένων συναλλαγών με ιδιώτες, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παρ.3 του άρθρου 20 του ν.3842/2010 (ΦΕΚ.Α'58/23.4.2010)» (Γραβιάς, 2011).

6.1.1 Άρθρο 1: «Πεδίο εφαρμογής – Όριο συναλλαγής»

Πλέον μόνο από Τράπεζες, με την χρήση χρεωστικών ή πιστωτικών καρτών του αγοραστή/ λήπτη των υπηρεσιών/αγαθών ή διαμέσου τραπεζικού λογαριασμού ή και ακόμη με επιταγές, χωρίς της εξόφλησης με μετρητά, θα εξοφλούνται και θα εμφανίζονται τα φορολογικά στοιχεία, τα οποία θα εκδίδονται από επιτηδευματίες, για πώληση/παροχή αγαθών/υπηρεσιών σε ιδιώτες από τους λήπτες των παραπάνω.

Ως κατώτερο όριο συναλλαγής για την εφαρμογή των διατάξεων της προηγούμενης παραγράφου, ορίζεται, το ποσόν των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ για το έτος 2011 και το ποσόν των χιλίων πεντακοσίων (1.500) ευρώ από 1.1.2012 και εξής. Ως αξία συναλλαγής, για την εφαρμογή των ως άνω διατάξεων, νοείται το συνολικό ποσό της αξίας της συναλλαγής, συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α..

Προκαταβολές που εισπράττονται ή τμηματικές καταβολές, που αφορούν συναλλαγές ύψους άνω του ισχύοντος του εκάστοτε ορίου (Ελληνική Δημοκρατία - Υπουργείο Οικονομικών - Γενική Γραμματεία Φορολογικών & Τελωνειακών Θεμάτων- Γενική Διεύθυνση Φορολογίας (ΠΟΛ.1027/9.2.2011), 2011).

Όταν υπάρχει πώληση αγαθών (όπως οχήματα, κ.λπ.) σε ιδιώτη «με ανταλλαγή», εξοφλείται από τον ιδιώτη - αγοραστή, με τον τρόπο που αναφέρεται στην παρούσα, η διαφορά της αξίας που προκύπτει από το συμψηφισμό των αμοιβαίων ανταπαιτήσεων, εφόσον αυτή υπερβαίνει το ισχύον, κάθε φορά, όριο. Όταν πρόκειται να αλλαχθούν λιανικώς πωληθέντα αγαθά, η αξία των οποίων προηγουμένως έχει εξοφληθεί, για τη νέα απόδειξη λιανικής πώλησης που εκδίδεται, εφαρμόζονται αναλόγως τα οριζόμενα στο προηγούμενο

εδάφιο. Ομοίως τα προαναφερόμενα ισχύουν και στην περίπτωση επιστροφής αγαθών, εφόσον μεταγενέστερα η απαίτηση του ιδιώτη συμψηφισθεί με επόμενη αγορά αγαθών.

Όταν υπάρχει συναλλαγή που εξοφλείται, μερικώς ή ολικώς, με εκχώρηση από τον ιδιώτη προϊόντος δανείου που βαρύνει αυτόν, με κατάθεση του σχετικού ποσού στο λογαριασμό του πωλητή – επιτηδευματία, οι υποχρεώσεις της παρούσας αφορούν το τυχόν υπολειπόμενο ποσό, ανεξαρτήτως αξίας, εφόσον η τιμολογούμενη αξία της συναλλαγής υπερβαίνει το ισχύον, κάθε φορά, όριο της παρούσας (Γραβιάς, 2011).

6.1.2 Άρθρο 2: «Συναλλαγές εκτός πεδίου εφαρμογής»

Στις υποχρεώσεις της απόφασης αυτής δεν εμπίπτουν οι εξής περιπτώσεις συναλλαγών, (Ελληνική Δημοκρατία - Υπουργείο Οικονομικών - Γενική Γραμματεία Φορολογικών & Τελωνειακών Θεμάτων-Γενική Διεύθυνση Φορολογίας (ΠΟΛ.1027/9.2.2011), 2011), (Γραβιάς, 2011):

- a) Συναλλαγές για τις οποίες τυγχάνουν εφαρμογής οι διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 4 του άρθρου 13 του Κ.Β.Σ..
- b) Αγορές αγαθών ή υπηρεσιών, που το αντίτιμο της αξίας καλύπτεται με επί μέρους διαδοχικές καταβολές (προκαταβολές), διαφορετικών προσώπων από τον τελικό καταναλωτή. Το τυχόν επιπλέον, μη καλυπτόμενο κατά τα ως άνω ποσό, εξοφλείται με βάση τις διατάξεις της παρούσας, εφόσον η συνολική αξία της συναλλαγής υπερβαίνει το ισχύον όριο (π.χ. αγορά αγαθών από ιδιώτη μέσω «λίστας γάμου» κ.λπ.).

6.1.3 Άρθρο 3: «Ρυθμίσεις επί ειδικών περιπτώσεων»

Κατά ειδικών περιπτώσεων συναλλαγών, που θα πραγματοποιούνται σε ημέρες και ώρες που δεν λειτουργούν οι Τράπεζες ή για ιδιώτες που για συγκεκριμένους λόγους δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί η εξόφληση, με τις συγκεκριμένες διαδικασίες που αναφέρθηκαν στην παράγραφο 1 του προηγούμενου άρθρου 1 της παρούσας απόφασης και η εξόφληση γίνει με μετρητά ή δοθούν συναλλαγματικές, οι οποίες και εξοφλούνται έξω από το τραπεζικό σύστημα, θα υπάρχει σύννομη διαδικασία που θα έχει ως εξής:

Εκδίδεται λογιστικό παραστατικό «απόδειξη είσπραξης μετρητών ή παραλαβής αξιόγραφων», από τον συγκεκριμένο επιτηδευματία/πωλητή, με την πραγματοποίηση της

είσπραξης των μετρητών ή όταν πραγματοποιήθηκε η παραλαβή των συναλλαγματικών¹⁸ από τον συγκεκριμένο πελάτη/ιδιώτη. Η παραπάνω απόδειξη, θα έχει τα εξής χαρακτηριστικά: θα εκδίδεται αθεώρητη από διπλότυπο στέλεχος και όταν είναι μηχανογραφική δεν θα χρειάζεται η πιστοποίηση αυτής μέσω Ε.Α.Φ.Δ.Σ.Σ.. Βέβαια το ποσό, η διαδικασία της εξόφλησης, αλλά και ο λόγος της είσπραξης και τέλος ο αύξοντας αριθμός του εν λόγω παραστατικού, γράφονται στο περιεχόμενο της. Κατά την διαδικασία των προκαταβολών, και πριν εκδοθεί το φορολογικό στοιχείο, γράφονται τα συνολικά στοιχεία του οποιοδήποτε ταμειακού παραστατικού, εάν εκδοθεί από την επιχείρηση (Ελληνική Δημοκρατία - Υπουργείο Οικονομικών - Γενική Γραμματεία Φορολογικών & Τελωνειακών Θεμάτων-Γενική Διεύθυνση Φορολογίας (ΠΟΛ.1027/9.2.2011), 2011).

Όλοι οι επιτηδευματίες/πωλητές είναι υποχρεωμένοι να καταθέσουν μέσα σε δύο εργάσιμες ημέρες, σε τραπεζικό λογαριασμό, όλο το χρηματικό ποσό, που εισπράττουν κατά την έκδοση της απόδειξης ή κατά την εξόφληση των συναλλαγματικών. Όλα τα τραπεζικά παραστατικά που εκδίδονται, έχουν άμεση σχέση με τον επιτηδευματία.

Οι αποδείξεις είσπραξης μετρητών ή παραλαβής αξιόγραφων που εκδίδονται αλλά και όλα τα τραπεζικά παραστατικά από όπου απορρέουν τα δεδομένα της εν λόγω κατάθεσης, παραμένουν -με ευθύνη του υπόχρεου-, για όσο χρόνο χρειάζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 21 του Κ.Β.Σ. (Γραβιάς, 2011).

6.1.4 Άρθρο 4: «Κυρώσεις»

Οι κυρώσεις για δόλο/παραλείψεις ή και άλλη νοθεία επισύρει μεγάλο πρόστιμο, ανά φορολογικό έλεγχο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 του ν. 2523/1997 (Γραβιάς, 2011).

6.2 ΑΛΛΑΓΕΣ

6.2.1 Αλλαγές στους συντελεστές του άρθρου 21 του ν. 2859/2010 (Φ.Π.Α.)

Οι Αλλαγές στους συντελεστές του άρθρου 21 του ν. 2859/2010 (Φ.Π.Α.) έγκειται στο 2^ο εδάφιο της §1 του άρθρου 21 του ν. 2859/2010 και το οποίο αντικαταστάθηκε σύμφωνα με το άρθρο 4 του ν. 3899/2010 και προστέθηκε νέο 3^ο εδάφιο. Το άρθρο 21 του ν.

---

¹⁸ Εκτός τραπεζικού συστήματος.

2859/2010 όπως ισχύει, συμπεριλαμβάνει τα εξής: « Άρθρο 21. Συντελεστές. Υπολογισμός του φόρου».

Σε είκοσι τρία τοις εκατό (23%) στη φορολογητέα αξία ορίζεται ο συντελεστής του φόρου προστιθέμενης αξίας. Το παραπάνω ποσοστό δεν ισχύει για τα αγαθά/υπηρεσίες όπου αποτυπώνονται στο Παράρτημα ΙΙΙ του νόμου αυτού, και ο συντελεστής του φόρου είναι 13%. Βέβαια για αυτά τα αγαθά/υπηρεσίες που βρίσκονται στο Παράρτημα ΙΙΙ του παρόντος νόμου, σε πιο ειδικές περιπτώσεις, ο συντελεστής φόρου μειώνεται και πλέον κατά 50%. Τέλος αυτός ο συντελεστής Φ.Π.Α. που αντιστοιχεί στα αγαθά/υπηρεσίες που αναφέρθηκαν, δεν εφαρμόζεται στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες της § 13 του άρθρου 14 (Γραβιάς, 2011).

Για την απόφαση ΠΟΛ.1003/3-1-2011 συμβαίνουν τα παρακάτω: Με τα γραφόμενα των § 1 – 4 του άρθρου 4, τα οποία έχουν νομική εγκυρότητα με βάση το άρθρο 19 από την 1^η Ιανουαρίου 2011, ο μειωμένος συντελεστής για τα αγαθά/υπηρεσίες του Παραρτήματος ΙΙΙ αυξάνεται από 11% σε 13%. Παράλληλα, μερικά αγαθά /υπηρεσίες, που ανήκουν σε ειδική κατηγορία, ο μειωμένος συντελεστής μειώνεται περισσότερο κατά 50%, που από 1/1/2011 αυξάνεται από 5,5% σε 6,5%. Έτσι μεγαλώνει από 1/1/2011 η εφαρμογή του υπερμειωμένου συντελεστή, ο οποίος πλέον γίνεται 6,5%, στα αγαθά/υπηρεσίες που είναι παρακάτω (Ελληνική Δημοκρατία - Υπουργείο Οικονομικών - Γενική Γραμματεία Φορολογικών & Τελωνειακών Θεμάτων-Γενική Διεύθυνση Φορολογίας (ΠΟΛ.1027/9.2.2011), 2011):

- φάρμακα¹⁹,
- βιβλία²⁰,
- υπηρεσίες διαμονής²¹.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, από 01/01/2011 ο συντελεστής Φ.Π.Α. παραμένει 23%, και ο μειωμένος συντελεστής για τα αγαθά/υπηρεσίες του ειδικού Παραρτήματος ΙΙΙ

---

¹⁹ Για την ιατρική του ανθρώπου των δασμολογικών κλάσεων 3003 και 3004 και τα εμβόλια για την ιατρική του ανθρώπου της δασμολογικής κλάσης 3002.

²⁰ Με εικόνες για παιδιά της δασμολογικής κλάσης 4903.

²¹ Σε ξενοδοχεία και παρόμοιους χώρους, συμπεριλαμβανομένης και της παροχής καταλύματος διακοπών και της μίσθωσης χώρου σε κατασκήνωση ή κάμπινγκ για τροχόσπιτα.

του Κώδικα Φ.Π.Α. αυξάνεται από 11% σε 13% και ο υπερμειωμένος κατά 50% συντελεστής ο οποίος υφίσταται για περιορισμένα αγαθά/υπηρεσίες του Παραρτήματος ΙΙΙ, και έχουμε αύξηση από 5,5%, σε 6,5%. Τέλος, όλοι οι μειωμένοι συντελεστές της τάξης του 30% που ήταν για ειδικές νησιωτικές περιοχές, σύμφωνα με την §4 του άρθρου 21 του Κώδικα ΦΠΑ, διαμορφώνονται σε 16%, 9% και 5%, από 16%, 8% και 4% αντίστοιχα.

6.3 ΠΟΛ.1009/21.1.2011

Με την ΠΟΛ.1009/21.1.2011 ορίστηκαν τα ακόλουθα: ΠΟΛ.1009/21.1.2011 (Γραβιάς, 2011):

6.3.1 Παραδείγματα σχετικά με τιμολόγια λόγω κύκλου εργασιών

Με την εγκύκλιο ΠΟΛ.1003/3.1.2011, η οποία εκδόθηκε για να δοθούν οδηγίες λόγω της από 01.01.2011 αύξησης των συντελεστών Φ.Π.Α. (ν.3899/2010), αποσαφηνίζεται πως στα διάφορα στοιχεία φορολογίας που θα εκδοθούν από την παραπάνω ημερομηνία και έπειτα, ο Φ.Π.Α. θα λογαριάζεται με τους νέους συντελεστές (Ελληνική Δημοκρατία - Υπουργείο Οικονομικών - Γενική Γραμματεία Φορολογικών & Τελωνειακών Θεμάτων- Γενική Διεύθυνση Φορολογίας (ΠΟΛ.1009/21.1.2011), 2011).

Όσα πιστωτικά τιμολόγια θα εκδίδονται λόγω εκπτώσεων επί του κύκλου εργασιών τονίζεται ότι, εάν ανήκουν σε πωλήσεις που έγιναν πριν αλλά και μετά από την μεταβολή συντελεστών, θα εκτελούνται πιστωτικά τιμολόγια με περισσότερους του ενός συντελεστές Φ.Π.Α. Οι συντελεστές που θα χρησιμοποιούνται, εκτός των άλλων, θα λογίζονται και στις εκπτώσεις που θα γίνονται σε πελάτες για τυχόν αγορές, αλλά και θα φορολογούνται και με τους συντελεστές αυτούς. Διαφορετικά, θα τυπώνονται περισσότερα πιστωτικά τιμολόγια για κάθε αντισυμβαλλόμενο, για να λογίζονται όλοι οι συντελεστές.

Από τα παραπάνω εξάγεται το συμπέρασμα ότι τα πιστωτικά τιμολόγια λόγω κύκλου εργασιών, δεδομένου ότι απευθύνονται σε υποκείμενους στο φόρο κατά κανόνα με δικαίωμα έκπτωσης, μπορούν να εκδίδονται είτε με τη χρήση των συντελεστών που ισχύουν κατά το χρόνο έκδοσής τους, είτε με τη χρήση των συντελεστών με τους οποίους φορολογήθηκαν οι πραγματοποιηθείσες πωλήσεις, χωρίς να ασκείται επίδραση στο αποτέλεσμα για το Δημόσιο (Γραβιάς, 2011).

7 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «ΑΛΛΑΓΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ 2012-2015»

7.1 ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΓΙΑ ΤΟ 2012

Στη συνέχεια ακολουθούν οι σημαντικότερες αλλαγές που ισχύουν από 1.1.2012 ή που εφαρμόστηκαν κατά τη διάρκεια του έτους 2012, δηλαδή τι αλλάζει από 1.1.2012 στο φορολογικό τοπίο για επιχειρήσεις, επιτηδευματίες και ιδιώτες..

Παρακάτω θα επιχειρηθεί μια μικρή κωδικοποίηση των σημαντικότερων αλλαγών που ισχύουν από 1.1.2012 ή αυτών που εφαρμόστηκαν μέσα στο έτος 2012 για επιχειρήσεις, επιτηδευματίες ή ιδιώτες (Κουλογιάννης & Γραβιάς, 2012).

7.1.1 Εξόφληση συναλλαγών με ιδιώτες

Παρακάτω παρατίθεται ο νέος τρόπος εξόφλησης ορισμένων συναλλαγών με ιδιώτες όταν η συναλλαγή είναι μεγαλύτερη του ποσού των 1.500,00 ευρώ.

Αρχής γενομένης από 1/1/2012 και μετά, τα εκδοθείσα φορολογικά στοιχεία των επιτηδευματιών για την πώληση αγαθών/παροχή υπηρεσιών σε ιδιώτες, θα γίνεται εξόφληση από τους λήπτες των αντίτιμων, μόνο διαμέσω τράπεζας, με χρεωστικές ή πιστωτικές κάρτες του αγοραστή/λήπτη των αγαθών/υπηρεσιών, χωρίς της εξόφλησης με μετρητά.

Το συνολικό ποσό της αξίας της συναλλαγής, μαζί με το Φ.Π.Α. είναι η αξία συναλλαγής, για την εφαρμογή των άνω διατάξεων.

Οι προκαταβολές που εισπράττονται ή τμηματικές καταβολές που αφορούν συναλλαγές ύψους άνω του ισχύοντος κάθε φορά ορίου, εμπίπτουν στις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις διατάξεις, ανεξάρτητα από το ποσό έκαστης τμηματικής καταβολής ή προκαταβολής.

Όταν πρόκειται για πώληση αγαθών (όπως οχήματα, κ.λπ.) σε ιδιώτη «με ανταλλαγή», εξοφλείται από τον ιδιώτη - αγοραστή, με τον τρόπο που έχει οριστεί, η διαφορά της αξίας που προκύπτει από το συμψηφισμό των αμοιβαίων ανταπαιτήσεων, εφόσον αυτή υπερβαίνει το ισχύον, κάθε φορά, όριο.

Όταν ,όμως, πρόκειται για αλλαγή λιανικώς πωληθέντων αγαθών, η αξία των οποίων προηγουμένως έχει εξοφληθεί για τη νέα απόδειξη λιανικής πώλησης που εκδίδεται,

εφαρμόζονται αναλόγως τα οριζόμενα. Κατά τον ίδιο τρόπο τα προαναφερόμενα ισχύουν και στην περίπτωση που επιστρέφονται τα αγαθά, εφόσον μεταγενέστερα η απαίτηση του ιδιώτη συμψηφισθεί με επόμενη αγορά αγαθών. Σε περίπτωση συναλλαγής που εξοφλείται μερικώς ή ολικώς, με εκχώρηση από τον ιδιώτη προϊόντος δανείου που βαρύνει αυτόν, με κατάθεση του σχετικού ποσού στο λογαριασμό του πωλητή – επιτηδευματία, οι υποχρεώσεις έχουν σχέση με το τυχόν υπολειπόμενο ποσό ανεξαρτήτως αξίας, εφόσον η τιμολογούμενη αξία της συναλλαγής υπερβαίνει το ισχύον, κάθε φορά, όριο της παρούσας (Κουλογιάννης & Γραβιάς, 2012).

Εξαιρέσεις, που δεν ανήκουν σε κριτήρια της απόφασης αυτής, είναι οι εξής περιπτώσεις συναλλαγών:

- a) Όλες οι συναλλαγές για τις οποίες εφαρμόζονται οι διατάξεις του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 4 του άρθρου 13 του Κ.Β.Σ..
- b) Όλες οι αγορές αγαθών ή υπηρεσιών, που το αντίτιμο της αξίας καλύπτεται με επί μέρους διαδοχικές καταβολές (προκαταβολές), διαφορετικών προσώπων από τον τελικό καταναλωτή. Το τυχόν επιπλέον, μη καλυπτόμενο ποσό, εξοφλείται βάσει των διατάξεων της παρούσας, εφόσον η συνολική αξία της συναλλαγής υπερβαίνει το ισχύον όριο (π.χ. αγορά αγαθών από ιδιώτη μέσω «λίστας γάμου» κ.λπ.).

Ειδικές περιπτώσεις αποτελούν οι εξαιρετικές περιπτώσεις συναλλαγών που διενεργούνται σε ημέρες και ώρες κατά τις οποίες οι τράπεζες δε λειτουργούν, ή με πρόσωπα – ιδιώτες που για αντικειμενικούς λόγους δεν δύναται να εξοφλήσουν, με τους τρόπους που αναφέρονται ανωτέρω. Για το λόγο αυτό δίνονται μετρητά ή συναλλαγματικές, που η εξόφληση τους πραγματοποιείται εκτός τραπεζικού συστήματος, με διαδικασία που έχει τα εξής χαρακτηριστικά/βήματα:

Το λογιστικό παραστατικό, όπως: απόδειξη είσπραξης μετρητών ή παραλαβής αξιόγραφων δίνεται από τον επιτηδευματία/πωλητή, όταν εισπράττει μετρητά ή παραλάβει συναλλαγματική από τον πελάτη/ιδιώτη, για την παροχή υπηρεσιών/προϊόντων.

Η υποχρέωση του επιτηδευματία είναι το αντίτιμο των μετρητών, που λαμβάνει όταν εκδίδει την απόδειξη, να το καταθέσει -εντός 2 εργάσιμων ημερών από την δημιουργία του-, σε τραπεζικό λογαριασμό. Τα τραπεζικά παραστατικά που εκδίδονται, συσχετίζονται από τον επιτηδευματία με τις αποδείξεις είσπραξης μετρητών ή παραλαβής αξιόγραφων.

Οι αποδείξεις εισπραξης μετρητών ή παραλαβής αξιόγραφων που εκδίδονται, αλλά και όλα τα τραπεζικά παραστατικά που εξάγονται δεδομένα για την τραπεζική κατάθεση, φυλάσσονται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 21 του Κ.Β.Σ..

Κυρώσεις επιβάλλονται για πράξεις ή παραλείψεις εφαρμογής της ανωτέρω διαδικασίας εξόφλησης, που διαπιστώνονται σε διαφορετικό χρόνο εντός της ίδιας διαχειριστικής περιόδου με ιδιαίτερο πρόστιμο ανά φορολογικό έλεγχο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 4 του ν. 2523/1997.

7.1.2 Παρακράτηση φόρου και ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης

Στη συνέχεια παρατίθεται ο νέος τρόπος παρακράτηση φόρου και ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης στα εισοδήματα από μισθούς κλπ, που θα καταβληθούν από 1-1-2012 (Κουλογιάννης & Γραβιάς, 2012).

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 38 του ν.4024/2011 (ΦΕΚ Α'226) «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο-βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015» αντικαταστάθηκε το άρθρο 9 του ν.2238/1994 (Κ.Φ.Ε.). Οι διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 9 του ΚΦΕ όπως ισχύουν ορίζουν ότι το δηλωθέν εισόδημα πραγματικό ή αυτό που προκύπτει με βάση τις αντικειμενικές δαπάνες και υπηρεσίες και δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων του φορολογουμένου υποβάλλεται σε φόρο με βάση την ακόλουθη κλίμακα:

Πίνακας 7.1: Παρακράτηση φόρου και ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης.

Κλιμάκιο Εισοδήματος (ευρώ)	Φορολογικός Συντελεστής %	Φόρος Κλιμακίου (ευρώ)	Σύνολο Εισοδήματος (ευρώ)	Σύνολο Φόρου (ευρώ)
5.000	0	0	5.000	0
7.000	10	700	12.000	700
4.000	18	720	16.000	1.420
10.000	25	2.500	26.000	3.920
14.000	35	4.900	40.000	8.820
20.000	38	7.600	60.000	16.420
40.000	40	16.000	100.000	32.420
Άνω των 100.000	45			

Πηγή: (Κουλογιάννης & Γραβιάς, 2012).

Για την παρακράτηση φόρου εισοδήματος η ανωτέρω κλίμακα εφαρμόζεται στα εισοδήματα που αποκτώνται από 1.1.2012 και μετά.

Με βάση τα παραπάνω, ο υπολογισμός του φόρου που πρέπει να παρακρατείται από 1^{ης} Ιανουαρίου 2012, κατά την καταβολή μισθών, ημερομισθίων, συντάξεων και λοιπών παροχών θα γίνεται σύμφωνα με όσα ορίζουν οι διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 57 και η ανωτέρω φορολογική κλίμακα του άρθρου 9 του ν.2238/1994.

Όμως εκτός από την παρακράτηση του φόρου μισθωτών υπηρεσιών, οι εκκαθαριστές μισθοδοσίας από 1^{ης} Ιανουαρίου 2012 και κατά την καταβολή του μισθού ή της σύνταξης ή του ημερομισθίου ή της αμοιβής που ορίζεται με άλλη βάση θα διενεργούν παρακράτηση από τους εργοδότες ή από τους φορείς που καταβάλλουν κύριες συντάξεις έναντι της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης του άρθρου 29 του ν.3986/2011 η οποία υπολογίζεται με συντελεστή μετά από προηγούμενη αναγωγή σε ετήσιο καθαρό εισόδημα ως εξής (Κουλογιάννης & Γραβιάς, 2012):

- a) Με συντελεστή ένα τοις εκατό (1%) για ετήσιο καθαρό εισόδημα από δώδεκα χιλιάδες ένα (12.001) ευρώ έως είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ.
- b) Με συντελεστή δύο τοις εκατό (2%) για ετήσιο καθαρό εισόδημα από είκοσι χιλιάδες ένα (20.001) ευρώ έως και πενήντα χιλιάδες (50.000) ευρώ.
- c) Με συντελεστή τρία τοις εκατό (3%) για ετήσιο καθαρό εισόδημα από πενήντα χιλιάδες ένα (50.001) ευρώ έως και εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ.
- d) Με συντελεστή τέσσερα τοις εκατό (4%) για ετήσιο καθαρό εισόδημα από εκατό χιλιάδες ένα (100.001) ευρώ και άνω.

7.1.3 Έναρξη ισχύος του εργόσημου για την αμοιβή και παρακράτηση ασφαλιστικών εισφορών

Στη συνέχεια ακολουθεί ο νέος τρόπος έναρξης ισχύος του εργόσημου για την αμοιβή και παρακράτηση ασφαλιστικών εισφορών περιστασιακά απασχολούμενων.

Για την αμοιβή και παρακράτηση εισφορών των προσώπων που ορίζονται στον ν.3863/2010 (ΦΕΚ 115/Α/15-07-2010 Κεφ.4, άρθρο 20), όπως ισχύει, τηρείται υποχρεωτικά διαδικασία έκδοσης και εξαργύρωσης ειδικής επιταγής, «εργόσημο». Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που δέχεται ή χρησιμοποιεί τις εργασίες ή υπηρεσίες των ανωτέρω προσώπων είναι

ο υπόχρεος έκδοσης του εργοσήμου. Δικαίωμα εξαργύρωσης έχει αποκλειστικά εκείνος που αποδέχεται το εργόσημο (Κουλογιάννης & Γραβιάς, 2012).

Στις ρυθμίσεις του ανωτέρω άρθρου 20 υπάγονται υποχρεωτικά:

- a) Το απασχολούμενο προσωπικό κατ' οίκον που παρέχει εξαρτημένη εργασία ή υπηρεσίες, και αμείβεται με την ώρα ή την ημέρα, σε τακτά ή μη χρονικά διαστήματα, είτε προς έναν είτε προς περισσότερους του ενός εργοδότες, για την ίδια μισθολογική περίοδο, που καλύπτεται από την ασφάλιση του ΙΚΑ - ΕΤΑΜ²².
- b) Οι απασχολούμενοι ως εργάτες γης σε εργασίες που καλύπτονται από την ασφάλιση του ΟΓΑ κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 27 του ν. 2639/1998 (ΦΕΚ 205 Α).

Ο νέος τρόπος που θα καταβάλλεται η αμοιβή και ασφάλιση των προσώπων που απασχολούνται ή θα απασχοληθούν στις εργασίες – υπηρεσίες που αναφέρθηκαν, έχει έναρξη εφαρμογής ως ακολούθως: Για τους απασχολούμενους σε έναν εργοδότη κατ' οίκον (οι οποίοι έως 31.12.2011 ασφαλιζόνταν βάσει των διατάξεων του άρθρου 26 του ν.2639/1998, δηλαδή με υποβολή Α.Π.Δ. Γ' και Δ' τριμήνου του 2011), η εφαρμογή των διατάξεων για το εργόσημο θα αρχίσει από 1-1-2012.

Για τις παρακάτω περιπτώσεις έχει ήδη ξεκινήσει η εφαρμογή του εργοσήμου (Κουλογιάννης & Γραβιάς, 2012):

- a) Για τους απασχολούμενους κατ' οίκον σε περισσότερους του ενός εργοδότες, οι οποίοι ασφαλιζονται με βάση το δελτίο παροχής υπηρεσιών (μπλοκ), η ασφάλιση με τις νέες διατάξεις έχει ξεκινήσει από 1.11.2011.
- b) Για τα λοιπά υπαγόμενα πρόσωπα ο νέος τρόπος αμοιβής και παρακράτησης εισφορών εφαρμόζεται ήδη υποχρεωτικά από 12.9.2011. Οι διατάξεις του άρθρου 39 του

---

²²Ενδεικτικά υπάγονται οι εξής εργασίες ή υπηρεσίες: Οι υπηρεσίες οικογενειακής βοηθητικής φροντίδας (οικιακή καθαριότητα, γενικό νοικοκυριό), οι κηπουρικές εργασίες, οι μεμονωμένες μικροεπισκευαστικές εργασίες που δεν συνιστούν οικοδομικές εργασίες, η παράδοση ιδιαίτερων μαθημάτων, η φύλαξη και μεταφορά παιδιών νηπίων και βρεφών, η υποστήριξη με τη παροχή κάθε μορφής βοήθειας και φροντίδας σε ηλικιωμένα άτομα, καθώς και σε άτομα με ειδικές ανάγκες συμπεριλαμβανομένης και της διευκόλυνσης για συμμετοχή σε πολιτιστικές, θρησκευτικές, ψυχαγωγικές και κοινωνικές δραστηριότητες ή και σε συμμετέχοντες σε προγράμματα αποκατάστασης ατόμων σε ιδρύματα μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ή σε Στέγες Υποστηριζόμενης Διαβίωσης Ατόμων με Αναπηρία, που χαρακτηρίζονται από νοητική στέρωση (Σ.Υ.Δ.), οι αισθητικές φροντίδες (κομμωτική, περιποίηση προσώπου και σώματος), η περιποίηση ή νοσηλευτική φροντίδα αρρώστων ή κατάκοιτων ατόμων και η βοήθεια σε άτομα με προβλήματα κινητικότητας (φυσικοθεραπεία, κινησιοθεραπεία, συνοδεία εκτός οικίας).

N.2084/1992 (περί νέων ασφαλισμένων), δεν έχουν εφαρμογή για τους υπαγόμενους στο ανωτέρω καθεστώς²³.

7.1.4 Φορολογική Αναμόρφωση

Στη συνέχεια ακολουθεί ο νέος τρόπος φορολογικής αναμόρφωσης, δηλαδή η διαδικασία λογιστικοποίησης των δαπανών που δεν αναγνωρίζονται.

Σε συνέχεια της παρ. 5 του άρθρου 82 του ν. 2238/1994, της ΠΟΛ.1159/22.7.2011, το Υ.Ο. με νεότερη απόφασή του καθόρισε ότι τα ποσά των δαπανών που δεν αναγνωρίζονται για λόγους παραγωγικότητας, πρέπει να καταχωρούνται από 1.1.2012 και μετά, αναλυτικά σε λογαριασμούς τάξεως είτε άμεσα από τους καταχωρητές των εγγραφών ή το αργότερο μέχρι την οριστικοποίηση των λογιστικών εγγραφών κάθε μήνα (Κουλογιάννης & Γραβιάς, 2012).

7.1.5 Πιστοποιητικό ενεργειακής απόδοσης (ΠΕΑ) κτιρίων

Ο νέος τρόπος πιστοποίησης ενεργειακής απόδοσης (ΠΕΑ) κτιρίων ακολουθεί παρακάτω.

Το πιστοποιητικό ενεργειακής απόδοσης (ΠΕΑ), όπως αυτός ισχύει σήμερα, καθιερώθηκε σύμφωνα με τον ν. 3661/2008 με τίτλο «Μέτρα για τη μείωση της ενεργειακής κατανάλωσης των κτιρίων και άλλες διατάξεις».

Ο κανονισμός ενεργειακής απόδοσης κτιρίων εγκρίθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 3 του ν. 3661/2008, με κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

---

²³ Στην ενότητα Ζ της εγκυκλίου του Ι.Κ.Α. υπ' αριθμ. 68/9.9.2011, αναφέρεται το ακόλουθο: «Οι ετήσιες καταβληθείσες εισφορές εκπίπτουν κατά τα 2/3 από το φορολογητέο εισόδημα του εργοδότη και κατά το 1/3 από το φορολογητέο εισόδημα του εργαζόμενου». Ως δικαιολογητικό για την προαναφερθείσα έκπτωση του φόρου εισοδήματος συνυποβάλλεται με την φορολογική δήλωση η ετήσια απολογιστική κατάσταση του Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης που έχει σταλεί στον εργοδότη. Αυτό προέκυπτε από την παρ. 5 του άρθρου 20 του ν.3863/2010 που είχε ως εξής: (Στην παράγραφο 1 του άρθρου 8 του Κ.Φ.Ε. (Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος) όπως ισχύει, μετά την τροποποίηση από το άρθρο 2, παρ.1 του ν. 3842/2010 (ΦΕΚ 58 Α) προστίθεται περίπτωση υπό στοιχείο ια' ως εξής: «ια. Οι ετήσιες καταβληθείσες εισφορές εκπίπτουν κατά τα 2/3 από το φορολογητέο εισόδημα του εργοδότη και κατά το 1/3 από το φορολογητέο εισόδημα του εργαζόμενου. Ως δικαιολογητικό για την εφαρμογή του παρόντος συνυποβάλλεται με την φορολογική δήλωση η ετήσια απολογιστική κατάσταση του Φ.Κ.Α. που έχει σταλεί στον εργοδότη»). Η παράγραφος 1 του άρθρου 8 του ν. 2238/1994 στην οποία προστέθηκε η περίπτωση ια' με την παράγραφο 5 καταργήθηκε με την παράγραφο 1 του άρθρου 27 του ν. 3986/2011 και η κατάργησή της ισχύει για εισοδήματα και δαπάνες που πραγματοποιούνται από 1.1.2011. Στη συνέχεια, οι υπόλοιπες διατάξεις του άρθρου 8 καταργήθηκαν για τα εισοδήματα που αποκτώνται και τις δαπάνες που πραγματοποιούνται κατά περίπτωση, από 1.1.2011 και μετά, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 38 του ν. 4024/2011.

Σύμφωνα με το άρθρο 14 του ανωτέρω κανονισμού, ορίζονται τα εξής: «Άρθρο 14. Πιστοποιητικό Ενεργειακής Απόδοσης (ΠΕΑ) κτιρίων. Για την δημιουργία πράξης αγοραπωλησίας ακινήτου - ο συμβολαιογράφος - πρέπει να γράψει στο συμβόλαιο τον αριθμό πρωτοκόλλου του ΠΕΑ και να επισυνάψει σε αυτό επίσημο αντίγραφο του ΠΕΑ. Όταν μισθώνεται ένα ακίνητο, ο αριθμός πρωτοκόλλου του ΠΕΑ υπάρχει στο ιδιωτικό ή συμβολαιογραφικό μισθωτήριο έγγραφο (Κουλογιάννης & Γραβιάς, 2012).

Εξαιρέσεις στο πεδίο εφαρμογής του ΚΕΝΑΚ εμπίπτουν οι χρήσεις, που αναφέρονται στο άρθρο 3 του ν. 3661/2008 (ΦΕΚ 89 Α') όπως εξειδικεύονται στον Κτιριοδομικό Κανονισμό και αναφέρονται στον Πίνακα 1.5 της Τ.Ο.Τ.Ε.Ε. 20701-1/2010, εξαιρουμένων των παρακάτω:

- ✓ βιομηχανία - βιοτεχνία - εργαστήρια,
- ✓ αποθήκευση,
- ✓ στάθμευση αυτοκινήτων και πρατήρια υγρών καυσίμων.

Επίσης και τα κτίρια κατοικίας που προορίζονται για χρήση, η οποία δεν υπερβαίνει τους τέσσερις (4) μήνες κάθε έτους (παραθεριστικές κατοικίες) εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ΚΕΝΑΚ, περίπτωση που αρχικά συμπεριλαμβανόταν στις εξαιρέσεις του άρθρου 11 του ν. 3661/2008, η οποία στη συνέχεια διαγράφηκε με το άρθρο 28 του νόμου 3889/2010 (ΦΕΚ 182 Α').

Για τις λοιπές περιπτώσεις που αποτελούν εξαιρέσεις του άρθρου 11 του ν. 3661/2008 διευκρινίζονται τα παρακάτω: Τα διατηρητέα κτίρια νοούνται ως κτίρια και μνημεία που προστατεύονται από το νόμο ως μέρος συγκεκριμένου περιβάλλοντος ή λόγω της ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής ή ιστορικής τους αξίας (σημείο α, του άρθρου 11 του ν. 3661/2008). Οι παρεμβάσεις ενεργειακής αναβάθμισης των ως άνω κτιρίων, γίνονται κατόπιν έγκρισης του αρμόδιου φορέα προστασίας τους και εφαρμόζονται οι διατάξεις του ΚΕΝΑΚ στο βαθμό που δεν παραβιάζονται οι ειδικοί όροι και μορφολογικοί περιορισμοί που επιβάλλουν οι διοικητικές πράξεις προστασίας που διέπουν το προστατευόμενο κτίριο ή περιοχή. Αυτοτελή κτίρια με συνολική επιφάνεια κάτω των πενήντα (50) τ.μ. (περίπτωση ε' του άρθρου 11 του ν. 3661/2008) θεωρούνται εκείνα τα κτίρια των οποίων η συνολική επιφάνεια, αφορά στα συνολικά τετραγωνικά μέτρα του κτιρίου (Κουλογιάννης & Γραβιάς, 2012).

Συμπερασματικά, οι εξαιρέσεις αφορούν τις παρακάτω περιπτώσεις μισθώσεων:

- Νέες μισθώσεις κτισμάτων (κατοικιών, γραφείων, καταστημάτων κλπ.) με συνολική επιφάνεια μικρότερη από τα 50 τ.μ.
- Παρατάσεις ή ανανεώσεις υφισταμένων μισθώσεων. Επίσης εξαιρούνται οι τροποποιήσεις των όρων υφισταμένων μισθώσεων.
- Μισθώσεις οικοπέδων ή αγροτεμαχίων χωρίς κτίσματα.
- Μισθώσεις κτιρίων ή τμημάτων κτιρίων που στεγάζουν βιομηχανίες, βιοτεχνίες, εργαστήρια κ.λπ..
- Μισθώσεις κτιρίων ή τμημάτων κτιρίων για στάθμευση αυτοκινήτων ή πρατήρια υγρών καυσίμων.
- Μισθώσεις κτιρίων ή τμημάτων κτιρίων που χρησιμοποιούνται για αποθήκευση ή φύλαξη αντικειμένων κ.λπ..

Οι εξαιρέσεις που αφορούν τις μεταβιβάσεις ακινήτων είναι:

- ❖ Μεταβιβάσεις (αγοραπωλησίες) ακινήτων ή τμημάτων τους με συνολική επιφάνεια μικρότερη από 50 τ.μ.
- ❖ Μεταβιβάσεις (αγοραπωλησίες) οικοπέδων ή αγροτεμαχίων χωρίς κτίσματα
- ❖ Μεταβιβάσεις (αγοραπωλησίες) ιστορικών ή διατηρητέων κτιρίων
- ❖ Γονικές παροχές, δωρεές, κληρονομίες ακινήτων
- ❖ Μεταβιβάσεις (αγοραπωλησίες) κτιρίων ή τμημάτων κτιρίων που στεγάζουν βιομηχανίες, βιοτεχνίες, εργαστήρια κ.λπ..
- ❖ Μεταβιβάσεις (αγοραπωλησίες) κτιρίων ή τμημάτων κτιρίων για στάθμευση αυτοκινήτων ή πρατήρια υγρών καυσίμων.
- ❖ Μεταβιβάσεις (αγοραπωλησίες) κτιρίων ή τμημάτων κτιρίων που χρησιμοποιούνται για αποθήκευση ή φύλαξη αντικειμένων κ.λπ..

Στις 5/7/2011 κοινοποιήθηκε δελτίο τύπου από το γραφείο τύπου του Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής (Υ.Π.Ε.Κ.Α.), κατά το οποίο κρίνεται απαραίτητη η υποχρέωση έκδοσης Πιστοποιητικού Ενεργειακής Απόδοσης (Π.Ε.Α.) για τις περιπτώσεις νέων μισθωτηρίων συμβολαίων τμημάτων κτιρίου, άνω των 50 τ.μ., και ισχύει από 9 Ιανουαρίου 2012 (αρχικά η υποχρέωση είχε καθοριστεί από 9/1/2011).

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος, εξετάζει το θέμα της περαιτέρω παράτασης μη εφαρμογής του πιστοποιητικού ενεργειακής απόδοσης σε μισθώσεις, όχι μόνον από πλευράς οικονομικής συγκυρίας, αλλά και από πλευράς των κοινοτικών υποχρεώσεων για ενεργειακή αναβάθμιση της κτιριακής υποδομής της Ελλάδας. Επίσης, την ίδια ημερομηνία (12/1/2012),

εκδόθηκε διευκρινιστική εγκύκλιος από το Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής η οποία έχει ως εξής: «Διευκρινίσεις για την από 09/01/2012 υποχρέωση έκδοσης Πιστοποιητικού Ενεργειακής Απόδοσης (ΠΕΑ) για όλες τις περιπτώσεις νέων συμβάσεων μίσθωσης κτιρίων ή τμημάτων αυτών».

Επίσης, για το ίδιο θέμα, δόθηκε στη δημοσιότητα διευκρινιστική εγκύκλιος από το Υ.Ο. με αριθμό ΠΟΛ. 1018/13.1.2012 και θέμα «Υποχρέωση προσκόμισης του Πιστοποιητικού Ενεργειακής Απόδοσης (Π.Ε.Α.) κατά τη θεώρηση των μισθωτηρίων από τις Δ.Ο.Υ.».

Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη απόφαση ορίστηκαν τα ακόλουθα:

1. Με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του ν. 3661/2008 (ΦΕΚ Α' 89), της Δ6/Β/οικ. 5825/30.3.2010 (ΦΕΚ Β' 407) κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομικών και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, καθώς και των οικ. 2279/22.12.2010 και οικ. 382/12.1.2012 ερμηνευτικών εγκυκλίων των διατάξεων αυτών ορίζεται υποχρέωση προσκόμισης του Πιστοποιητικού Ενεργειακής Απόδοσης (Π.Ε.Α.) κατά τη θεώρηση των μισθωτηρίων στις Δ.Ο.Υ..
2. Η υποχρέωση αυτή αφορά αποκλειστικά νέες μισθώσεις, μόνο εάν η επιφάνεια των ακινήτων υπερβαίνει τα 50 τ.μ. και αρχίζει από 9 Ιανουαρίου 2011 για τις μισθώσεις ενιαίων κτιρίων ανεξαρτήτου κατηγορίας αλλά και χρήσεις που ανήκουν στο ν. 3661/2008 και από 9 Ιανουαρίου 2012 (μετά από παράταση της αρχικής ημερομηνίας εφαρμογής που ήταν 9 Ιουλίου 2011 που δόθηκε από το ΥΠΕΚΑ), για τις μισθώσεις τμημάτων των κτιρίων, που αποτελούν αυτοτελείς οριζόντιες ιδιοκτησίες με αποκλειστική χρήση κατοικίας και επαγγελματικής στέγης.
3. Άρα, σύμφωνα με τα παραπάνω, η υποχρέωση προσκόμισης του Πιστοποιητικού Ενεργειακής Απόδοσης κατά τη θεώρηση των μισθωτηρίων που συντάχθηκαν για τις μισθώσεις ενιαίων κτιρίων άρχισε από 9-1-2011 και ήδη από τότε αρχίζει η υποχρέωση προσκόμισης του Πιστοποιητικού Ενεργειακής Απόδοσης κατά τη θεώρηση αντίστοιχα των μισθωτηρίων που συντάχθηκαν για τις μισθώσεις τμημάτων των κτιρίων που αποτελούν αυτοτελείς οριζόντιες ιδιοκτησίες.
4. Για ενημέρωση και ενιαία εφαρμογή των οικείων διατάξεων, κοινοποιούνται οι διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του ν. 3661/2008, την Δ6/Β/οικ. 5825/30.3.2010 κοινής απόφασης των Υπουργών Οικονομικών, Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, και τις οικ. 2279/22.12.2010 και οικ. 382/12.1.2012 ερμηνευτικές εγκυκλίους.

7.1.6 Υποχρεώσεις των συμβολαιογράφων κατά τη σύνταξη συμβολαιογραφικών εγγράφων

Στη συνέχεια ακολουθούν οι νέες υποχρεώσεις που έχουν οι συμβολαιογράφοι κατά τη σύνταξη συμβολαιογραφικών εγγράφων για τη μεταβίβαση ακινήτων με αντάλλαγμα ή με χαριστική αιτία ή τη δημιουργία εμπραγμάτων δικαιωμάτων σε ακίνητα που ανήκουν σε νομικά πρόσωπα.

Οι συμβολαιογράφοι, από την 1^η Ιανουαρίου 2012, κατά την κατάρτιση συμβολαιογραφικού εγγράφου, με το οποίο νομικό πρόσωπο μεταβιβάζει με αντάλλαγμα ή με χαριστική αιτία την κυριότητα ενός ακινήτου ή μεταβιβάζει ή δημιουργεί εμπράγματα δικαιώματα σε αυτό, είναι υποχρεωμένοι να επισυνάψουν σε αυτό πιστοποιητικό του προϊσταμένου της αρμόδιας Δ.Ο.Υ. με το οποίο πιστοποιείται ότι το ακίνητο έχει δηλωθεί στη δήλωση Φόρου Ακίνητης Περιουσίας (ΦΑΠ) και έχει καταβληθεί ο φόρος που αναλογεί στην αξία του ακινήτου για τα δύο προηγούμενα της μεταβίβασης έτη (Κουλογιάννης & Γραβιάς, 2012).

7.1.7 Τρόπος υποβολής περιοδικής δήλωσης Φ.Π.Α. και καταβολής του φόρου

Ο νέος τρόπος υποβολής περιοδικής δήλωσης Φ.Π.Α. και καταβολής του φόρου παρατίθεται παρακάτω.

Σύμφωνα με την απόφαση ΠΟΛ.1267/30.12.2011, καθορίστηκε νέα διαδικασία σχετικά με το χρόνο και τον τρόπο υποβολής των περιοδικών δηλώσεων Φ.Π.Α. Δηλαδή (Κουλογιάννης & Γραβιάς, 2012):

1. Για τις φορολογικές περιόδους από 1.1.2012 και μετά, οι εμπρόθεσμες περιοδικές δηλώσεις υποβάλλονται αποκλειστικά και μόνο με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου μέσω του ειδικού δικτύου TAXISnet.
2. Για φορολογικές τις περιόδους από 1.1.2011 και μετά, οι εκπρόθεσμες και τροποποιητικές περιοδικές δηλώσεις υποβάλλονται στην αρμόδια ΔΟΥ σε έντυπη μορφή ή μέσω του ειδικού δικτύου TAXISnet, ενώ οι δηλώσεις αυτές από 1.4.2012 υποβάλλονται αποκλειστικά και μόνο με τη χρήση ηλεκτρονικής μεθόδου μέσω του ειδικού δικτύου TAXISnet.

3. Για τις φορολογικές περιόδους μέχρι 31.12.2010, οι εκπρόθεσμες και τροποποιητικές περιοδικές δηλώσεις υποβάλλονται σε έντυπη μορφή αποκλειστικά και μόνο στην αρμόδια ΔΟΥ.
4. Με την υποβολή της δήλωσης καταβάλλεται στο δημόσιο το σύνολο του χρεωστικού υπολοίπου και των ενδεχόμενων φορολογικών προσαυξήσεων, ή τουλάχιστον το 40% του χρεωστικού υπολοίπου σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 38 του Κώδικα ΦΠΑ στην περίπτωση εμπρόθεσμης περιοδικής δήλωσης. Αντιθέτως η περιοδική δήλωση θεωρείται ως μη υποβληθείσα και δεν παράγει έννομα αποτελέσματα.
5. Ο ΦΠΑ που οφείλεται για ενδοκοινοτικές αποκτήσεις ή λήψη αγαθών ή υπηρεσιών που φορολογούνται στο εσωτερικό της χώρας, σύμφωνα με τα άρθρα 13 και 14 του Κώδικα ΦΠΑ, από υποκείμενους στο φόρο οι οποίοι δεν είναι εγκατεστημένοι στο εσωτερικό της χώρας, καταβάλλεται από τον εγκατεστημένο στο εσωτερικό της χώρας υπόχρεο στο φόρο με την περιοδική δήλωση που υποβάλλεται για τη φορολογική περίοδο κατά την οποία ο φόρος καθίσταται απαιτητός, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 16 και 18 του Κώδικα ΦΠΑ. Με την ίδια περιοδική δήλωση ασκείται το δικαίωμα έκπτωσης του φόρου, εφόσον και στο βαθμό που παρέχεται τέτοιο δικαίωμα.
6. Προκειμένου να αναγνωριστεί επιφύλαξη που τίθεται σε περιοδική δήλωση που υποβάλλεται ηλεκτρονικά, απαιτείται η αποστολή στην αρμόδια Δ.Ο.Υ. εγγράφου με συστημένη επιστολή μέχρι την καταληκτική ημερομηνία υποβολής, στο οποίο αναφέρονται οι λόγοι της επιφύλαξης.

7.1.8 Επιβολή προστίμου για την μη αναγγελία ή την εκπρόθεσμη αναγγελία αποχώρησης μισθωτού

Στη συνέχεια ακολουθεί ο νέος τρόπος επιβολής προστίμου για την μη αναγγελία ή την εκπρόθεσμη αναγγελία αποχώρησης μισθωτού.

Το Υπ. Εργασίας και Κοινωνικής ασφάλισης, καθόρισε τα πρόστιμα για τις περιπτώσεις μη αναγγελίας ή εκπρόθεσμης αναγγελίας αποχώρησης μισθωτού από τους εργοδότες.

Εάν ο εργοδότης παραβεί την υποχρέωσή του για αναγγελία στον ΟΑΕΔ της οικειοθελούς αποχώρησης του μισθωτού εντός (8) οκτώ ημερών και εφόσον η αποχώρηση αυτή δεν αποδεικνύεται από κανένα έγγραφο στοιχείο, πληρώνει πρόστιμο, το ύψος του οποίου διαμορφώνεται στο ποσό των 400,00 ευρώ, εφόσον η οικειοθελής αποχώρηση

δηλώνεται πέραν των οκτώ ημερών και έως την τελευταία εργάσιμη για το Δημόσιο ημέρα του επομένου μήνα από αυτόν που έληξε η οκταήμερη προθεσμία (Κουλογιάννης & Γραβιάς, 2012).

Το ύψος του προστίμου διαμορφώνεται στα 800,00 ευρώ, εάν η δήλωση οικειοθελούς αποχώρησης υποβληθεί μετά την τελευταία εργάσιμη για το Δημόσιο ημέρα του επόμενου μήνα από αυτόν που έληξε η οκταήμερη προθεσμία ή δεν υποβληθεί.

Σε περίπτωση που εξοφληθεί το πρόστιμο εντός δέκα πέντε ημερολογιακών ημερών από την ημερομηνία επίδοσης της πράξης, τότε παρέχεται έκπτωση 20%, ανεξάρτητα από τη χρονολογική σειρά ταμειακής βεβαίωσης.

Το συγκεκριμένο πρόστιμο επιβάλλεται σε όλες τις περιπτώσεις που διαπιστώνεται από 5.8.2011 και εφεξής παράβαση της υποχρέωσης αναγγελίας της οικειοθελούς αποχώρησης του μισθωτού εντός της οκταήμερου προθεσμίας.

Για το ίδιο θέμα το Ι.Κ.Α. έχει κοινοποιήσει την εγκύκλιο με αριθμό 83/14.11.2011: Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 65 του Ν.3996/2011 (ΦΕΚ 170/τ.Α' /5-8-2011) «Αναμόρφωση του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας, ρυθμίσεις θεμάτων Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις», που αφορούν την υποχρέωση των εργοδοτών, σε περιπτώσεις οικειοθελούς αποχώρησης μισθωτών τους να υποβάλλουν, εντός οκταήμερης προθεσμίας, σχετική δήλωση στις αρμόδιες υπηρεσίες του Ο.Α.Ε.Δ. και αναφέρονται τα εξής:

Προϊσχύον καθεστώς (έως 4/8/2011): Σύμφωνα με τις διατάξεις της δ' περίπτωσης της παρ. 1 του άρθρου 6 του Ν.2972/2001 (ΦΕΚ 291 Α') εάν ο εργοδότης δεν είχε αναγγείλει στον Ο.Α.Ε.Δ. την καθ' οιονδήποτε λόγο αποχώρηση μισθωτού του, εντός της προθεσμίας των οκτώ ημερών ή η αποχώρηση του μισθωτού δεν αποδεικνυόταν από κανένα επίσημο έγγραφο στοιχείο, τότε τα όργανα του Ι.Κ.Α. – Ε.Τ.Α.Μ. προέβαιναν σε ασφαλιστική του τακτοποίηση για περίοδο ενός εξαμήνου από την αποχώρησή του ή σε περίπτωση που ο έλεγχος είχε διενεργηθεί πριν την πάροδο του εξαμήνου, μέχρι την ημερομηνία του ελέγχου. Τα παραπάνω ίσχυαν για ελέγχους που διενεργήθηκαν μέχρι και 4/8/2011.

Ισχύον καθεστώς (από 5/8/2011): Οι διατάξεις του άρθρου 65 του Ν.3996/2011, που τέθηκαν σε ισχύ στις 5/8/2011, προβλέπουν ότι, εάν ο εργοδότης δεν αναγγείλει στον Ο.Α.Ε.Δ. κάθε περίπτωση αποχώρησης μισθωτού του, εντός της προθεσμίας των οκτώ

ημερών και η αποχώρηση αυτή δεν αποδεικνύεται από κανένα επίσημο έγγραφο στοιχείο, τότε επιβάλλεται πρόστιμο από τα αρμόδια όργανα του Ι.Κ.Α. – Ε.Τ.Α.Μ..

Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης θα καθοριστούν τα κριτήρια επιβολής και το ύψος του προστίμου. Τα προαναφερόμενα ισχύουν για ελέγχους που διενεργήθηκαν από 5/8/2011 μέχρι σήμερα ή θα διενεργηθούν στο μέλλον ανεξάρτητα από τις μισθολογικές περιόδους που αφορούν.

Οι σχετικές παραβάσεις των εργοδοτών, οι οποίες εντοπίστηκαν ή θα εντοπιστούν σε ελέγχους των αρμοδίων υπηρεσιών από 5/8/2011 και μετά δεν θα επισύρουν τις κυρώσεις που προέβλεπαν οι ισχύουσες μέχρι 4/8/2011 διατάξεις της δ' περίπτωσης της παρ. 1 του άρθρου 6 του Ν.2972/2001 (ασφάλιση του εργαζόμενου μέχρι έξι μήνες, καταλογισμός των αναλογούντων ασφαλιστικών εισφορών και πρόσθετη επιβάρυνση επ' αυτών με τη σύνταξη Π.Ε.Ε. και Π.Ε.Π.Ε.Ε. αντίστοιχα), αλλά τα πρόστιμα που θα ορίσει η υπό έκδοση Υπουργική Απόφαση (Υ.Α.).

Άρα, μέχρι την έκδοση της Υ.Α. και των σχετικών οδηγιών, οι υπηρεσίες, όταν εντοπίζουν παραβάσεις από τους εργοδότες (ανεξάρτητα από το χρόνο που αυτές έλαβαν χώρα), ως προς την υποχρέωσή τους να υποβάλλουν εμπρόθεσμα δηλώσεις οικειοθελούς αποχώρησης των εργαζομένων τους, δεν θα τους επιβάλουν (προσωρινά) κυρώσεις. Όμως, με ευθύνη των Προϊσταμένων των υπηρεσιών εσόδων θα πρέπει να καταγράφονται αυτές οι περιπτώσεις, ώστε η επιβολή των κυρώσεων να πραγματοποιηθεί αμέσως μετά τη λήψη της σχετικής Εγκυκλίου διαταγής, η οποία θα ακολουθήσει τη δημοσίευση της προαναφερόμενης Υ.Α..

Σε περιπτώσεις ελέγχων, που διενεργήθηκαν από 5/8/2011 και μετά και επιβλήθηκαν κυρώσεις με βάση τις προϊσχύουσες διατάξεις (άρθρο 6 του Ν.2972/2001), οι αντίστοιχες Πράξεις Επιβολής (Π.Ε.Ε. & Π.Ε.Π.Ε.Ε) πρέπει να ακυρωθούν οίκοθεν (χωρίς αίτηση του εργοδότη) με απόφαση Διευθυντή Υποκαταστήματος. Σχετικές εκκρεμείς ενστάσεις των εργοδοτών να τεθούν στο αρχείο μετά την οίκοθεν ακύρωση των προσβαλλόμενων Πράξεων Επιβολής (Κουλογιάννης & Γραβιάς, 2012).

7.1.9 Χρόνος πρώτης εγκατάστασης σε νεόδμητα ακίνητα.

Στη συνέχεια παρατίθεται ο νέος χρόνος πρώτης εγκατάστασης σε νεόδμητα ακίνητα.

Με τις διατάξεις της παραγράφου 1, του άρθρου 27 του ν. 3943/2011, τροποποιήθηκε η περίπτωση β' της παραγράφου 1 του άρθρου 6 του Κώδικα ΦΠΑ (κυρ.ν.2859/2000) και πλέον θεωρείται ότι πραγματοποιείται η πρώτη εγκατάσταση στα ακίνητα (στις παραδόσεις των οποίων έχουν εφαρμογή οι διατάξεις του Κώδικα ΦΠΑ) κατά τη διάρκεια του χρόνου που συμπληρώνεται τριετία από την αποπεράτωση της οικοδομής, αντί πενταετίας από την έκδοση της οικοδομικής αδείας, όπως ίσχυε. Πλέον, το ακίνητο θεωρείται νεόδμητο μέχρι την συμπλήρωση τριετίας από την αποπεράτωση της οικοδομής. Στο χρονικό αυτό σημείο της συμπλήρωσης τριετίας από την αποπεράτωση, όταν τα ακίνητα τα οποία δεν έχουν μεταβιβασθεί ή δεν έχουν χρησιμοποιηθεί και παραμένουν στην κατασκευαστική επιχείρηση προς πώληση, τότε θεωρείται ότι επήλθε για αυτά η πρώτη χρησιμοποίηση. Συνεπώς, κατά την εν λόγω ημερομηνία θεωρείται ότι επέρχεται η παράδοση του ακινήτου (άρθ. 7§2γ του Κώδικα ΦΠΑ) και για το λόγο αυτό είναι υποχρεωμένες οι κατασκευαστικές επιχειρήσεις, μέχρι την εν λόγω ημερομηνία, να υποβάλουν ειδική δήλωση ΦΠΑ, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην ΑΥΟ ΠΟΛ.1053/27.3.2006 καθώς και να καταβάλλουν το φόρο που αναλογεί επί του συνολικού κόστους κάθε αδιάθετης ιδιοκτησίας, με την περιοδική δήλωση που υποβάλλεται για την φορολογική περίοδο εντός της οποίας υποβάλλεται η ειδική δήλωση. Η μεταβίβαση των ακινήτων μετά τη συμπλήρωση της εν λόγω τριετίας, δεν συνιστά πράξη υπαγόμενη στο ΦΠΑ, αλλά υπαγόμενη σε ΦΜΑ (Κουλογιάννης & Γραβιάς, 2012).

7.2 ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΓΙΑ ΤΟ 2013

Στη συνέχεια ακολουθούν οι αλλαγές που φέρνει ο νέος Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος που πρόκειται να αντικαταστήσει τον νόμο 2238/1994 από 1.1.2014.

Μερικές από τις αλλαγές που φέρνει ο νέος ΚΦΕ είναι (Κουλογιάννης, Φορολογική και λογιστική πύλη ενημέρωσης Taxheaven.gr, 2013):

7.2.1 Αλλαγή των διατάξεων περί φορολογικής κατοικίας

Οι διατάξεις περί φορολογικής κατοικίας στην Ελλάδα αλλάζουν. Το άρθρο 4 που προβλέπει τη φορολογική κατοικία των νομικών προσώπων αναφέρει ρητά σε ποιες περιπτώσεις μία νομική οντότητα θεωρείται φορολογικός κάτοικος Ελλάδας και με βάση αυτές ακριβώς τις διατάξεις θα φορολογείται ή όχι.

Πιο αναλυτικά:

1. Φορολογικός κάτοικος Ελλάδας για οποιοδήποτε φορολογικό έτος, θεωρείται ένα νομικό πρόσωπο ή μία νομική οντότητα, αφού:
  - a) «συστάθηκε ή ιδρύθηκε σύμφωνα με το ελληνικό δίκαιο»,
  - b) «έχει την καταστατική έδρα του στην Ελλάδα», ή
  - c) «ο τόπος άσκησης πραγματικής διοίκησης είναι στην Ελλάδα οποιαδήποτε περίοδο στη διάρκεια του φορολογικού έτους».
2. Ο «τόπος άσκησης πραγματικής διοίκησης» είναι στην Ελλάδα με οδηγό τα χαρακτηριστικά και τα πεδία, υπολογίζοντας τα εξή:
  - a) «τον τόπο άσκησης καθημερινής διοίκησης»,
  - b) «τον τόπο λήψης στρατηγικών αποφάσεων»,
  - c) «την κατοικία της πλειοψηφίας των μετόχων ή εταίρων»,
  - d) «τον τόπο ετήσιας γενικής συνέλευσης των μετόχων ή εταίρων»,
  - e) «τον τόπο τήρησης βιβλίων και στοιχείων»,
  - f) «τον τόπο συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου ή όποιου άλλου εκτελεστικού οργάνου διοίκησης»,
  - g) «την κατοικία των μελών του διοικητικού συμβουλίου ή όποιου άλλου εκτελεστικού οργάνου διοίκησης».

7.2.2 Μείωση των πηγών εισοδήματος

Σε 4 μειώνονται οι πηγές εισοδήματος από έξι (άρθρο 7) (Κουλογιάννης, Φορολογική και λογιστική πύλη ενημέρωσης Taxheaven.gr, 2013):

- a) «εισόδημα από μισθωτή εργασία και συντάξεις»,
- b) «εισόδημα από επιχειρηματική δραστηριότητα»,
- c) «εισόδημα από κεφάλαιο», και
- d) «εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου».

Οι πηγές που θα αντικατασταθούν στον παλαιό ΚΦΕ είναι οι ακόλουθες:

- a) Εισόδημα από ακίνητα.
- b) Εισόδημα από κινητές αξίες.
- c) Εισόδημα από εμπορικές επιχειρήσεις.
- d) Εισόδημα από γεωργικές επιχειρήσεις.
- e) Εισόδημα από μισθωτές υπηρεσίες.
- f) Εισόδημα από υπηρεσίες ελευθέρων επαγγελματιών και από κάθε άλλη πηγή.

7.2.3 Διεύρυνση προϋποθέσεων για τον χαρακτηρισμό εργαζόμενων ως μισθωτών

Οι προϋποθέσεις για να χαρακτηριστεί κάποιος εργαζόμενος ως μισθωτός διευρύνονται, καθώς πλέον θα αναγνωρίζονται και οι προφορικές συμβάσεις, ενώ αποκλείεται η φορολόγηση με την κλίμακα των μισθωτών σε εργαζόμενους με «μπλοκάκι» που οι ετήσιες επαγγελματικές δαπάνες τους ξεπερνούν τις 9.250 ευρώ (Κουλογιάννης & Γραβιάς, Φορολογική και λογιστική πύλη ενημέρωσης Taxheaven.gr, 2012).

7.2.4 Κατάργηση του μέτρου της συλλογής αποδείξεων

Ο νέος ΚΦΕ φέρνει επιπλέον αλλαγές όπως:

- Κατάργηση του μέτρου της συλλογής αποδείξεων (άρθρο 15- 20).
- Αύξηση στο 25% από 20% του συντελεστή φορολογίας των αποζημιώσεων λόγω απόλυσης στο κλιμάκιο της αποζημίωσης από 100.000 ευρώ έως 150.000 ευρώ. Οι υπόλοιποι συντελεστές παραμένουν ως έχουν (άρθρο 15).
- Αλλαγή (απλοποίηση) των διατάξεων περί εκπιπτόμενων και μη δαπανών από επιχειρηματική δραστηριότητα (άρθρα 23 – 25).
- Επίσης, στις μη εκπιπτόμενες δαπάνες προστίθεται και κάθε είδους δαπάνη που έχει σχέση με αγορά αγαθών ή λήψη υπηρεσιών αξίας άνω των πεντακοσίων (500) ευρώ, εφόσον η τμηματική ή ολική εξόφληση δεν έγινε μέσω τραπεζικού λογαριασμού ή με χρήση επιταγών (Άρθρο 23).
- Αλλαγή των διατάξεων για την απόσβεση των επισφαλών απαιτήσεων από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων (άρθρο 26).
- Διατήρηση των τεκμηρίων (άρθρα 31-34).
- Αύξηση από το 10% στο 11% του συντελεστή φόρου για τα εισοδήματα από ακίνητα έως 12.000 ευρώ (πρώτο κλιμάκιο) (άρθρο 40).
- Αλλαγή της υπεραξίας μεταβίβασης μετοχών - μεριδίων . Το εισόδημα από την υπεραξία θα υπόκειται σε φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων εφόσον δεν συνιστά επιχειρηματική δραστηριότητα. Σε αυτή την περίπτωση θα φορολογείται με 15%. (άρθρο 42).
- Απλοποίηση των διατάξεων περί ενδοομιλικών συναλλαγών και πλέον εναρμόνιση σύμφωνα με τι γενικές αρχές και τις Κατευθυντήριες Γραμμές του ΟΟΣΑ. (άρθρο 50)

- Αύξηση από 55% στο 80% της προκαταβολής φόρου για τις ομόρρυθμες και ετερόρρυθμες εταιρίες (άρθρο 69)²⁴.
- Κατάργηση της έκπτωσης 1,5% από την παρακράτηση φόρου
- Κατάργηση του συμπληρωματικού φόρου 1,5% και 3% στο εισόδημα από ενοίκια.

7.3 ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΓΙΑ ΤΟ 2014

Οι βασικές αλλαγές για το 2014 και οι εκπτώσεις που καταργήθηκαν καταγράφονται παρακάτω.

Τις επιπτώσεις των αλλαγών στη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων που θέτει σε εφαρμογή των υπουργεί Οικονομικών με τις φορολογικές δηλώσεις καλούνται να πληρώσουν περίπου 1.000.000 μισθωτοί και συνταξιούχοι με προστατευόμενα τέκνα καθώς και άλλοι 700.000 μικρομεσαίοι επιτηδευματίες και ελεύθεροι επαγγελματίες.

Το βασικό έντυπο της φορολογικής δήλωσης άλλαξε σε 30 σημεία, το οποίο θα κληθούν να υποβάλουν ηλεκτρονικά περίπου 5,7 εκατομμύρια νοικοκυριά την περίοδο από τις 20 Μαρτίου μέχρι τις 30 Ιουνίου 2014 για να δηλώσουν τα εισοδήματα που απέκτησαν και τα περιουσιακά στοιχεία που κατείχαν το 2013.

Το πλήθος των αλλαγών οφείλεται στη ριζική αναμόρφωση της νομοθεσίας για τη φορολογία εισοδήματος την οποία πραγματοποίησε η κυβέρνηση κατά την διάρκεια του προηγούμενου έτους με σκοπό να αυξήσει σημαντικά τις φορολογικές επιβαρύνσεις εκατομμυρίων μισθωτών, συνταξιούχων, μικρομεσαίων επιτηδευματιών και ελευθέρων επαγγελματιών (Καραχρήστος, 2014).

1. Κατάργηση εκπτώσεων και φοροαλλαγών

---

²⁴ Προκαταβολή του φόρου εισοδήματος νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων «Με βάση την οριστική δήλωση του νομικού προσώπου ή της νομικής οντότητας ή τον οριστικό τίτλο, η Φορολογική Διοίκηση βεβαιώνει ποσό ίσο με το ογδόντα τοις εκατό (80%) του φόρου που αναλογεί στα εισοδήματα του φορολογικού έτους που έληξε. Το εν λόγω ποσοστό αυξάνεται σε εκατό τοις εκατό (100%) ειδικά για τις τραπεζικές ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες και τα υποκαταστήματα αλλοδαπών τραπεζών που λειτουργούν νόμιμα στην Ελλάδα.

Κατά την εκκαθάριση των δηλώσεων φορολογίας εισοδήματος φυσικών προσώπων τίθενται σε εφαρμογή τουλάχιστον 8 νέες σημαντικές φορολογικές ρυθμίσεις με τις οποίες προβλέπεται (Καραχρήστος, 2014):

- a) Κατάργηση του βασικού αφορολογήτου ορίου εισοδήματος των 5.000 ευρώ και των πρόσθετων αφορολογήτων ορίων για τα προστατευόμενα τέκνα.
- b) Κατάργηση του πρόσθετου αφορολογήτου ορίου των 2.000 ευρώ για κάθε ανάπηρο φορολογούμενο και αντικατάστασή του με έκπτωση φόρου 200 ευρώ.
- c) Κατάργηση όλων των μειώσεων του φόρου εισοδήματος, που υπολογίζονταν με ποσοστά έως και 10% επί των ετησίων δαπανών κάθε φορολογούμενου για ενοίκια, δίδακτρα φροντιστηρίων, ασφάλιστρα ζωής, τόκους στεγαστικών δανείων πρώτης κατοικίας και έξοδα ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης.
- d) Κατάργηση των πρόσθετων μειώσεων φόρου για τα προστατευόμενα τέκνα των μισθωτών και των συνταξιούχων που κατοικούν σε παραμεθόριες περιοχές.
- e) Αυτοτελή φορολόγηση των εισοδημάτων από μισθούς και συντάξεις με κλίμακα τριών συντελεστών φόρου (22%, 32% και 42%) και με έκπτωση φόρου χωρίς δικαιολογητικά, η οποία ανέρχεται σε 2.100 ευρώ για εισοδήματα μέχρι 21.000 ευρώ και μειώνεται κατά 100 ευρώ για κάθε 1.000 ευρώ εισοδήματος πάνω από τα 21.000 ευρώ μέχρι πλήρους μηδενισμού για εισοδήματα άνω των 42.000 ευρώ.
- f) Φορολόγηση των εισοδημάτων των αγροτών με την κλίμακα φόρου των μισθωτών.
- g) Αυτοτελή φορολόγηση των εισοδημάτων από ατομικές εμπορικές επιχειρήσεις και ελευθέρια επαγγέλματα με συντελεστή 26% από το πρώτο ευρώ και μέχρι τα 50.000 ευρώ και με 33% για το τμήμα πάνω από τις 50.000 ευρώ. Σε νέους αυτοαπασχολούμενους που ξεκίνησαν τις δραστηριότητές τους μέσα στο 2013 τα πρώτα 10.000 ευρώ του εισοδήματος θα φορολογηθούν με 13%.
- h) Φορολόγηση των εργαζομένων με «μπλοκάκια» με βάση τη νέα κλίμακα φόρου των μισθωτών, αντί της επαχθέστερης κλίμακας των ελευθέρων επαγγελματιών.

Στο έντυπο της φορολογικής δήλωσης αποτυπώνονται κάποιες αλλαγές που επήλθαν κατά κύριο λόγο από τις παραπάνω νέες φορολογικές ρυθμίσεις και είναι αναλυτικά, οι ακόλουθες (Καραχρήστος, 2014):

2. Τα μπλοκάκια

Στη συνέχεια ακολουθούν οι νέες φορολογικές ρυθμίσεις που αφορούν στα μπλοκάκια. Δηλαδή (Καραχρήστος, 2014):

- a) Στην παράγραφο 8, πλέον διατυπώνεται η ερώτηση: «Έχετε κάνει έναρξη επιτηδεύματος για πρώτη φορά από 1.1.2013 και μετά;». Όποιοι φορολογούμενοι έχουν κάνει έναρξη επιτηδεύματος εντός του 2013 πρέπει να διαγραμμίσουν την ένδειξη «ΝΑΙ» δίπλα από τους κωδικούς 017-018, προκειμένου να φορολογηθούν με συντελεστή μειωμένο από 26% σε 13% για τα πρώτα 10.000 ευρώ το ετήσιου καθαρού εισοδήματός τους.
- b) Στην παράγραφο 9, πλέον διατυπώνεται η ερώτηση: «Είστε επιτηδευματίας που φορολογείται με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 45 του ΚΦΕ;» Η ερώτηση αυτή αφορά κάθε φορολογούμενο ο οποίος κατά τη διάρκεια του 2013 εργάστηκε ως μισθωτός με «μπλοκάκι». Πιο συγκεκριμένα, η ερώτηση αφορά κάθε φυσικό πρόσωπο που το 2013 παρείχε υπηρεσίες, με έγγραφες συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας, έως και σε τρεις εργοδότες (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) ή σε περισσότερους από τρεις, εφόσον τουλάχιστον το 75% των ακαθαρίστων εσόδων ή αμοιβών του προήλθε από έναν μόνο εκ των εργοδοτών. Όσοι φορολογούμενοι υπάγονται σε αυτές τις περιπτώσεις πρέπει να διαγραμμίσουν την ένδειξη «ΝΑΙ» δίπλα από τους κωδικούς 019-020, προκειμένου να φορολογηθούν ως μισθωτοί κι όχι ως ελεύθεροι επαγγελματίες, για τις αμοιβές που εισέπραξαν από τους συγκεκριμένους εργοδότες. Εφόσον δηλαδή διαγραμμίσουν τη λέξη «ΝΑΙ» δίπλα από τους κωδικούς 019-020, θα φορολογηθούν με την κλίμακα φόρου που ισχύει για τους μισθωτούς, στην οποία υπάρχει ετήσιο αφορολόγητο όριο 9.550 ευρώ, και θα γλιτώσουν από το επαχθές καθεστώς φορολόγησης των ελευθέρων επαγγελματιών σύμφωνα με το οποίο το συνολικό ετήσιο καθαρό εισόδημα φορολογείται με 26% από το πρώτο ευρώ.

3. Στεγαστικό επίδομα

Παρακάτω αναφέρονται οι φορολογικές αλλαγές που αφορούν στο στεγαστικό επίδομα. Δηλαδή (Καραχρήστος, 2014):

- a) Από την παράγραφο 7 του πίνακα 2 απαλείφθηκε το ερώτημα: «Είστε μισθωτός και πήρατε στεγαστικό επίδομα ...;» Αυτό συνέβη διότι έπαψε πλέον να ισχύει η διάταξη με την οποία προβλεπόταν έκπτωση από το φόρο εισοδήματος ποσοστού μέχρι 10% από τη συνολική ετήσια δαπάνη για ενοίκια κύριας κατοικίας και με την οποία εξαιρούνταν από το δικαίωμα έκπτωσης ο μισθωτός που έλαβε στεγαστικό επίδομα. Από τη στιγμή, δηλαδή, που καταργήθηκε η διάταξη για την έκπτωση των ενοικίων κύριας κατοικίας, δεν υπάρχει λόγος να δηλώνεται η λήψη στεγαστικού επιδόματος όπως γινόταν για να μην αναγνωριστεί η έκπτωση του ενοικίου.

- b) Από την παράγραφο 9 του πίνακα 2 απαλείφθηκε το ερώτημα: «Είστε μισθωτός ή συνταξιούχος σε παραμεθόρια περιοχή;» Αυτό συνέβη διότι καταργήθηκε η διάταξη με την οποία προβλεπόταν πρόσθετη έκπτωση φόρου 60 ευρώ ανά προστατευόμενο τέκνο για κάθε μισθωτό ή συνταξιούχο που κατοικεί σε παραμεθόριο περιοχή.
- c) Από την παράγραφο 10 του πίνακα 2 απαλείφθηκε το ερώτημα: «Γεννηθήκατε από 01/01/1982 και μετά»; Η ερώτηση αυτή υπήρχε στο έντυπο της φορολογικής δήλωσης, για να συμπληρωθεί με την απάντηση «ΝΑΙ» από όσους φορολογούμενους είχαν ηλικία μέχρι 30 ετών, προκειμένου τα εισοδήματά τους να μην φορολογηθούν εφόσον ήταν χαμηλότερα των 9.000 ευρώ. Κι αυτό διότι για τους φορολογούμενους ηλικίας μέχρι 30 ετών και με ετήσιο εισόδημα μέχρι 9.000 ευρώ προβλεπόταν αφορολόγητο όριο εισοδήματος αυξημένο από τα 5.000 στα 9.000 ευρώ. Η διάταξη αυτή καταργήθηκε για τα εισοδήματα του έτους 2013.
- d) Από την παράγραφο 13 του πίνακα 2 απαλείφθηκε το ερώτημα: «Έχετε υποπέσει σε παραβάσεις των περ. α' & η' παρ. 8 & περ. α' και β' παρ. 10 αρθρ. 5 ν. 2523/97;» Στο συγκεκριμένο ερώτημα έπρεπε να απαντήσουν καταφατικά (να συμπληρώσουν την απάντηση «ΝΑΙ») όσοι φορολογούμενοι άσκησαν ατομική επιχείρηση ή ελευθέρια επάγγελμα και υπέπεσαν σε φορολογικές παραβάσεις που αφορούσαν στη μη έκδοση φορολογικών στοιχείων (αποδείξεων, τιμολογίων κ.λπ.) ή την έκδοση ανακριβών φορολογικών στοιχείων ή την έκδοση ή τη λήψη εικονικών φορολογικών στοιχείων. Κι αυτό διότι, αυτοί οι φορολογούμενοι έχαναν το αφορολόγητο όριο των 5.000 ευρώ. Όμως, επειδή καταργήθηκε το αφορολόγητο όριο των 5.000 ευρώ για όλα τα φυσικά πρόσωπα, η «ποιινή» της μη εφαρμογής του αφορολόγητου για όσους επιτηδευματίες έχουν διαπράξει τις συγκεκριμένες παραβάσεις έχει καταστεί πλέον αυτόματα ανενεργός. Συνεπώς, το παραπάνω ερώτημα καταργήθηκε καθώς η διάταξη στην οποία βασιζόταν έπαψε πλέον να ισχύει.
- e) Καταργήθηκε η παράγραφος του πίνακα 2 στην οποία υπήρχε η φράση: «Σημειώστε X αν δεν επιθυμείτε να ενταχθείτε στην τηλεφωνική και ηλεκτρονική πληροφόρηση».

4. Αλλαγές στον πίνακα 3 για την έκπτωση φόρου σε άτομα με αναπηρία

Στον πίνακα 3 αναφέρονται οι αλλαγές για την έκπτωση φόρου σε άτομα με αναπηρία. Δηλαδή (Καραχρήστος, 2014):

- a) Η επικεφαλίδα άλλαξε από «Αφαίρεση Ποσού λόγω Αναπηρίας κτλ, και Μείωση Φόρου» σε «Μείωση Φόρου λόγω Αναπηρίας». Ο λόγος για την αλλαγή αυτή είναι ότι ίσχυαν για όλα τα φυσικά πρόσωπα πρόσθετα αφορολόγητα όρια λόγω τέκνων και

αναπηρίας, τα οποία καταργήθηκαν. Παρέμεινε μόνο μια έκπτωση φόρου για τον φορολογούμενο και για κάθε μέλος της οικογένειάς του με αναπηρία 67% και πάνω. Έτσι τον πίνακα 3 της φορολογικής δήλωσης καλούνται να τον συμπληρώσουν μόνο όσοι φορολογούμενοι είναι οι ίδιοι ανάπηροι κατά 67% και άνω καθώς και όσοι φορολογούμενοι έχουν στις οικογένειές τους προστατευόμενα μέλη με αναπηρία 67% και άνω.

- b) Στην παράγραφο 1 η φράση «Έχετε αυξημένο αφορολόγητο 2.000 ευρώ λόγω αναπηρίας 67% και πάνω κτλ;» αντικαταστάθηκε από τη φράση «Δικαιούσθε μείωση φόρου 200 ευρώ λόγω αναπηρίας 67% και πάνω κτλ;». αυτό συνέβη διότι όσοι φορολογούμενοι έχουν αναπηρία 67% και άνω ή έχουν προστατευόμενα μέλη με αναπηρία 67% και πάνω δεν δικαιούνται πλέον πρόσθετου αφορολόγητου 2.000 ευρώ (δεν δικαιούνται έκπτωσης δαπανών 2.000 ευρώ από το εισόδημά τους χωρίς δικαιολογητικά) για κάθε ανάπηρο μέλος, αλλά έκπτωσης φόρου 200 ευρώ για κάθε ανάπηρο μέλος.
- c) Η παράγραφος 2 στην οποία κάθε φορολογούμενος δήλωνε τον αριθμό των προστατευομένων τέκνων του μεταφέρθηκε στον πίνακα 9 της 4ης σελίδας της φορολογικής δήλωσης.

5. Αλλαγές στον πίνακα 4Α όπου δηλώνονται τα εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες

Στον πίνακα 4Α, δηλώνονται τα εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες. Δηλαδή (Καραχρήστος, 2014):

- Μισθωτοί με μπλοκάκια

Προστίθεται η παράγραφος 5 όπου αναγράφεται η φράση «Εισόδημα από ατομική επιχείρηση παροχής υπηρεσιών ή ελευθέριο επάγγελμα της παρ. 1 του άρθρου 45 του ΚΦΕ». Οι φορολογούμενοι οι οποίοι κατά τη διάρκεια του 2013 εργάστηκαν ως μισθωτοί με «μπλοκάκια» πρέπει να συμπληρώσουν τους νέους κωδικούς 307-308. Ειδικότερα, κάθε φυσικό πρόσωπο- επιτηδευματίας ή ελεύθερος επαγγελματίας που το 2013 παρείχε υπηρεσίες, με έγγραφες συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας, έως και σε τρεις εργοδότες (φυσικά ή νομικά πρόσωπα) ή σε περισσότερους από τρεις εφόσον στην περίπτωση αυτή τουλάχιστον το 75% των ακαθάριστων εσόδων ή αμοιβών του προήλθε από έναν μόνο εκ των εργοδοτών, θα πρέπει να δηλώσει είτε στον κωδικό 307 είτε στον κωδικό 308 το συνολικό εισόδημα από τις αμοιβές που εισέπραξε από τους συγκεκριμένους εργοδότες. Αν αφαιρεθούν από τις συνολικές εισπραχθείσες ακαθάριστες αμοιβές (για τις οποίες εκδόθηκαν αποδείξεις από τα «μπλοκάκια») τα ποσά των ασφαλιστικών εισφορών

που καταβλήθηκαν στον ΟΑΕΕ ή σε άλλους ασφαλιστικούς φορείς προκύπτει αυτό το εισόδημα. Όλες οι υπόλοιπες δαπάνες των εργαζομένων με «μπλοκάκια» (π.χ. για καύσιμα, διόδια, αγορές γραφικής ύλης, αγορές αναλωσίμων Η/Υ κ.λπ.) δεν αναγνωρίζονται για έκπτωση και συνεπώς δεν αφαιρούνται από τις ακαθάριστες αμοιβές τους, από τη στιγμή που τα φυσικά πρόσωπα επέλεξαν να φορολογηθούν ως μισθωτοί, παύουν να έχουν τα δικαιώματα έκπτωσης επαγγελματικών δαπανών που ισχύουν για τους αυτοαπασχολούμενους, αυτούς δηλαδή που φορολογούνται ως επιτηδευματίες ή ελεύθεροι επαγγελματίες.

- Εργόσημο

Προστίθεται η παράγραφος 6, όπου αναγράφεται η φράση «Άθροισμα καθαρών ποσών από παροχή εργασίας με εργόσημο», και, δίπλα από την παράγραφο αυτή, οι νέοι κωδικοί 309-310. Πρέπει να δηλώσουν τις αμοιβές που εισέπραξαν στους κωδικούς αυτούς, όσοι απασχολήθηκαν το 2013 σε μια σειρά συγκεκριμένων επαγγελμάτων για τα οποία καθιερώθηκε το «εργόσημο» (κηπουροί, οικιακό προσωπικό, υπηρεσίες καθαρισμού κοινοχρήστων χώρων κτιρίων, φύλαξη ηλικιωμένων ή παιδιών κατ' οίκον, εργασίες επισκευής και συντήρησης παλαιών κατοικιών, αγροτικές εργασίες σε χωράφια κ.λπ.). Οι αμοιβές αυτές θα φορολογηθούν ως εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες, δηλαδή με τη νέα κλίμακα φόρου των μισθωτών και των συνταξιούχων.

- Οικοδομικά ένσημα και αυτασφάλιση

Προστίθεται η παράγραφος 7, όπου αναγράφεται η φράση «Εισόδημα από οικοδομικά ένσημα, αυτασφάλιση κτλ» και, δίπλα από την παράγραφο αυτή, οι νέοι κωδικοί 311-312. Σε αυτούς τους κωδικούς πρέπει να δηλωθούν τα ημερομίσθια που εισέπραξαν το 2013 όσοι φορολογούμενοι απασχολήθηκαν σε οικοδομές. Τα ποσά αυτά φορολογούνται όπως ακριβώς οι μισθοί και οι συντάξεις, δηλαδή με την νέα κλίμακα φόρου των μισθωτών και των συνταξιούχων.

Προστίθεται η παράγραφος 8, όπου αναγράφεται η φράση «Εισόδημα των περιπτώσεων 1,2,3,4,5,6 και 7 για το οποίο δεν υπάρχει ηλεκτρονική πληροφόρηση». Δίπλα από την παράγραφο αυτή έχουν προστεθεί οι νέοι κωδικοί 343-344, στους οποίους πρέπει να δηλωθούν τα πάσης φύσεως εισοδήματα από μισθωτές υπηρεσίες (μισθοί, ημερομίσθια, κύριες και επικουρικές συντάξεις, εισοδήματα από εργασίες με «μπλοκάκια», εισοδήματα από οικοδομικά ένσημα κ.λπ.) για τα οποία οι υπηρεσίες του υπουργείου Οικονομικών δεν

διαθέτουν καμία ηλεκτρονική πληροφόρηση, λόγω μη ηλεκτρονικής υποβολής των βεβαιώσεων αποδοχών και των οριστικών δηλώσεων απόδοσης Φόρου Μισθωτών Υπηρεσιών από τους εργοδότες ή από ασφαλιστικά ταμεία.

6. Αλλαγές στον πίνακα 4Γ όπου δηλώνονται τα εισοδήματα από εμπορικές επιχειρήσεις»

Στον πίνακα 4Γ, δηλώνονται τα εισοδήματα από «εμπορικές επιχειρήσεις». Δηλαδή (Καραχρήστος, 2014):

- Επιχειρηματική αμοιβή και ζημίες

Από την παράγραφο 2 απαλείφθηκε η φράση «Επιχειρηματική αμοιβή από ΟΕ ή ΕΕ ή κοινωνία κληρονομικού δικαίου», δεδομένου ότι η έννοια της επιχειρηματικής αμοιβής καταργήθηκε.

Όμως, προστέθηκε η παράγραφος 6 όπου αναγράφεται η φράση «Ζημιά του ίδιου οικονομικού έτους της περ.2». Δίπλα από την παράγραφο αυτή, στους κωδικούς 423-424, πρέπει να δηλωθεί η ζημιά που τυχόν είχε ο φορολογούμενος το 2013 από τη συμμετοχή του σε:

- κοινωνίες αστικού δικαίου που εκμεταλλεύονται μέχρι και δύο επιβατικά αυτοκίνητα δημόσιας χρήσης (ταξί, λεωφορεία) ή μέχρι και δύο φορτηγά αυτοκίνητα δημόσιας χρήσης
- ομόρρυθμες ή ετερόρρυθμες εταιρείες που εκμεταλλεύονται μόνο ένα επιβατικό αυτοκίνητο δημόσιας χρήσης (ταξί ή λεωφορείο) ή φορτηγό δημόσιας χρήσης.

7. Αλλαγές στον πίνακα 5 όπου δηλώνονται τα στοιχεία για τον προσδιορισμό των εισοδημάτων με βάση τις αντικειμενικές δαπάνες (τα τεκμήρια) διαβίωσης και τις δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων

Στον πίνακα 5, δηλώνονται τα στοιχεία για τον προσδιορισμό των εισοδημάτων με βάση τις αντικειμενικές δαπάνες (τα τεκμήρια) διαβίωσης και τις δαπάνες απόκτησης περιουσιακών στοιχείων. Δηλαδή (Καραχρήστος, 2014):

- Αυθαίρετα που νομιμοποιήθηκαν

Κάτω από την παράγραφο 1α, βρίσκεται ο πίνακας, στον οποίο ο φορολογούμενος δηλώνει τα στοιχεία των κτισμάτων στα οποία κατοικεί, και εκεί

προστέθηκαν οι επικεφαλίδες «επιφάνεια κύριων χώρων ν.4178/2013» και «επιφάνεια βοηθητικών χώρων ν.4178/2013». Κάτω από τις επικεφαλίδες αυτές, στους νέους κωδικούς 231-236, πρέπει να δηλωθούν ξεχωριστά πλέον τα τετραγωνικά μέτρα των κύριων και των βοηθητικών χώρων που άλλαξαν χρήση παράνομα αλλά νομιμοποιήθηκαν με τον τελευταίο νόμο για την αυθαίρετη δόμηση.

Κάτω από την παράγραφο 1ε, βρίσκεται ο πίνακας, στον οποίο δηλώνονται τα στοιχεία για τα αεροσκάφη, τα ελικόπτερα και τα ανεμόπτερα, και εκεί προστέθηκε η επικεφαλίδα: «ποσοστό συνιδιοκτησίας % υπόχρεου και της συζύγου». Κάτω από την επικεφαλίδα αυτή, στους νέους κωδικούς 709 και 710 κάθε σύζυγος πρέπει να δηλώσει το ποσοστό συνιδιοκτησίας επί τυχόν δηλωθέντος αεροσκάφους, ελικοπτέρου ή ανεμοπτέρου.

8. Αλλαγές στον πίνακα 6 όπου δηλώνονται τα εισοδήματα τα οποία απαλλάσσονται από το φόρο ή φορολογούνται αυτοτελώς, καθώς και άλλα πληροφοριακά στοιχεία

Στον πίνακα 6, δηλώνονται τα εισοδήματα τα οποία απαλλάσσονται από το φόρο ή φορολογούνται αυτοτελώς, καθώς και άλλα πληροφοριακά στοιχεία. Δηλαδή (Καραχρήστος, 2014):

- Τόκοι καταθέσεων

Η παράγραφος 4 και οι κωδικοί 653-653ν προστίθενται, όπου πρέπει να αναγραφούν τυχόν μερίσματα από πλοιοκτήτριες εταιρείες του ν. 27/1975, τα οποία δεν έχουν εισαχθεί στην Ελλάδα.

Η παράγραφος 5 και οι κωδικοί 667-668 προστέθηκαν, εκεί που κάθε φορολογούμενος πρέπει να αναγράψει τους τόκους που πιστώθηκαν το 2013 στους λογαριασμούς καταθέσεων που έχει στις Ελληνικές τράπεζες. Όμως, τα ποσά των τόκων πρέπει να αναγραφούν χωρίς τους φόρους που παρακρατήθηκαν. Στις περισσότερες περιπτώσεις τα ποσά των τόκων θα είναι προσυμπληρωμένα από τη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων, η οποία θα λάβει τα σχετικά αρχεία από τις τράπεζες, οπότε οι φορολογούμενοι δεν θα χρειαστεί να συμπληρώσουν τους κωδικούς αυτούς.

Τέλος, στην παράγραφο 9 και στους κωδικούς 433-434 πρέπει να αναγραφεί το ποσό του φόρου που παρακρατήθηκε το 2013 από τους τόκους καταθέσεων.

- Ενοίκια

Οι ενδείξεις και οι κωδικοί όπου δηλώνεται η δαπάνη για τα ενοίκια τα οποία κατέβαλε ο φορολογούμενος για την κύρια κατοικία του, καθώς και τα στοιχεία του ιδιοκτήτη που του νοίκιασε την κατοικία μεταφέρθηκαν στην παράγραφο 12. Τα στοιχεία αυτά έπρεπε να συμπληρώνονται στην παράγραφο 10 του πίνακα 7, προκειμένου να υπολογιστεί έκπτωση ποσοστού μέχρι 10% της δαπάνης για ενοίκια κύριας κατοικίας από τον φόρο εισοδήματος. Όμως, παρόλο που δεν ισχύει η έκπτωση αυτή, τα στοιχεία για τη δαπάνη ενοικίων κύριας κατοικίας θα πρέπει και πάλι να δηλωθούν, αυτή τη φορά στον πίνακα 6, μόνο για πληροφοριακούς λόγους (για να γίνουν διασταυρώσεις με τα ποσά των ενοικίων που θα δηλώσουν οι ιδιοκτήτες).

Οι ενδείξεις και οι κωδικοί όπου δηλώνονται τα συνολικά ποσά ενοικίων που κατέβαλε ο φορολογούμενος για τα σπίτια στα οποία στεγάζονται όσα από τα παιδιά του σπουδάζουν μακριά από την κύρια κατοικία της οικογένειας, καθώς και τα στοιχεία των ιδιοκτητών των συγκεκριμένων σπιτιών μεταφέρθηκαν στην παράγραφο 13. Τα στοιχεία αυτά έπρεπε να συμπληρώνονται στην παράγραφο 11 του πίνακα 7, προκειμένου να αφαιρεθεί από τον φόρο εισοδήματος ποσοστό μέχρι 10% της συνολικής δαπάνης ενοικίων για τα σπουδάζοντα τέκνα. Όμως, παρόλο που δεν ισχύει η έκπτωση αυτή, τα στοιχεία για τη δαπάνη αυτή θα πρέπει και πάλι να δηλωθούν, αυτή τη φορά στον πίνακα 6, μόνο για πληροφοριακούς λόγους (για να γίνουν διασταυρώσεις με τα ποσά των ενοικίων που θα δηλώσουν οι ιδιοκτήτες).

9. Αλλαγές στον πίνακα 7 όπου δηλώνονται τα ποσά των δαπανών που αφαιρούνται από το φόρο εισοδήματος

Στον πίνακα 7, δηλώνονται τα ποσά των δαπανών που αφαιρούνται από το φόρο εισοδήματος. Δηλαδή (Καραχρήστος, 2014):

- Εκπτώσεις που καταργήθηκαν

Απαλείφθηκαν οι παράγραφοι και οι κωδικοί στους οποίους δηλώνονταν:

- Οι υποχρεωτικές εισφορές σε ταμεία ασφάλισης (Ο.Α.Ε.Ε. κτλ).
- Οι δεδουλευμένοι τόκοι που καταβλήθηκαν για στεγαστικά δάνεια απόκτησης πρώτης κατοικίας και αναστήλωσης κτλ. διατηρητέων κτιρίων.
- Το συνολικό ποσό των στεγαστικών δανείων της προηγούμενης περίπτωσης.
- Το καταβληθέν ποσό για ασφάλιστρα ζωής, προσωπικών ατυχημάτων, ασθένειας.

- Η δαπάνη για αλλαγή εγκατάστασης καυσίμου ή για εγκατάσταση φυσικού αερίου, θερμομόνωσης κ.τ.λ.
- Τα διδάκτρα φροντιστηρίων εκπαιδευτικών μαθημάτων για τον υπόχρεο και τη σύζυγο.
- Η δαπάνη αποκατάστασης ακινήτων.
- Η δαπάνη αποκατάστασης διατηρητέων.

Όλες αυτές οι δαπάνες δεν αναγνωρίζονται πλέον από φέτος για έκπτωση από το φόρο εισοδήματος, οπότε καταργήθηκαν όλες οι ενδείξεις και οι κωδικοί όπου αναγράφονταν μέχρι και πέρυσι.

10. Αλλαγές στον πίνακα 8 όπου δηλώνονται τα ποσά των παρακρατηθέντων και προκαταβληθέντων φόρων

Στον πίνακα 8, δηλώνονται τα ποσά των παρακρατηθέντων και προκαταβληθέντων φόρων. Δηλαδή (Καραχρήστος, 2014):

Η παράγραφος 13 και οι κωδικοί 611-612 προστίθενται, εκεί που πρέπει να αναγραφούν τα ποσά προκαταβολών φόρου για τα οποία δεν υπάρχουν ηλεκτρονική πληροφόρηση στο υπουργείο Οικονομικών.

Η παράγραφος 14 και οι κωδικοί 345-346 προστίθενται, εκεί που πρέπει να αναγραφούν τα ποσά των φόρων που αναλογούν στα δηλωθέντα εισοδήματα από μισθούς ή συντάξεις για τα οποία δεν υπάρχει ηλεκτρονική πληροφόρηση στο υπουργείο Οικονομικών.

Η παράγραφος 15 και οι κωδικοί 347-348 προστίθενται, εκεί που πρέπει να αναγραφούν τα ποσά των φόρων που παρακρατήθηκαν από τα δηλωθέντα ποσά μισθών ή συντάξεων για τα οποία δεν υπάρχει ηλεκτρονική πληροφόρηση στο υπουργείο Οικονομικών.

Η παράγραφος 16 και οι κωδικοί 349-350 προστίθενται, εκεί που πρέπει να αναγραφούν τα ποσά της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης που παρακρατήθηκαν από τα δηλωθέντα ποσά μισθών ή συντάξεων για τα οποία δεν υπάρχει ηλεκτρονική πληροφόρηση στο υπουργείο Οικονομικών.

11. Αλλαγές στον πίνακα 9 στον οποίο δηλώνονται τα στοιχεία των προσώπων που συνοικούν με τους φορολογούμενου και τους βαρύνουν

Στον πίνακα 9, δηλώνονται τα στοιχεία των προσώπων που συνοικούν με τους φορολογούμενου και τους βαρύνουν. Δηλαδή:

Στην περίπτωση 2, όπου δηλώνονται όλα τα λοιπά προστατευόμενα μέλη του φορολογούμενου πλην τέκνων προστέθηκε στήλη, στην οποία πρέπει να αναγράφεται και ο ΑΜΚΑ κάθε μέλους.

Μεταφέρθηκαν από τον πίνακα 3 της πρώτης σελίδας οι κωδικοί 003-004 στους οποίους δηλώνεται ο αριθμός των προστατευόμενων τέκνων του φορολογούμενου και της συζύγου του.

7.4 ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ ΓΙΑ ΤΟ 2015

Στη συνέχεια ακολουθούν σημαντικές φορολογικές αλλαγές για το 2015 (Σειμμένης, 2015):

❖ Απόσυρση των αυτοκίνητων μέχρι 20/12/2015

Μέχρι 20/12/2015 δόθηκε παράταση στην προθεσμία για την αντικατάσταση αυτοκινήτων παλαιάς τεχνολογίας με καινούργια αυτοκίνητα Ε.Ι.Χ. μέχρι 2.000 κ.ε.

Στη ρύθμιση αυτή υπόκεινται αυτοκίνητα για τα οποία έχει εκδοθεί άδεια κυκλοφορίας μέχρι και 31/12/2001 (σήμερα αφορά αυτοκίνητα των οποίων η άδεια κυκλοφορίας έχει εκδοθεί μέχρι 31/12/2000) (Σειμμένης, 2015).

❖ Μέχρι 31 Μαρτίου 2015 γίνεται υποβολή της δήλωσης Ε9 για κάθε μεταβολή ακινήτου που έχει γίνει από την 1/1/2014 μέχρι 31/12/2014 (για τον ΕΝ.Φ.Ι.Α.)

Μέχρι και 31/3/2015 (αντί 31 Ιανουαρίου 2015) μετατίθεται η καταληκτική ημερομηνία υποβολής της δήλωσης για κάθε σύσταση, απόκτηση ή κάθε άλλη μεταβολή στοιχείων ακινήτων (γονική παροχή) που έχει πραγματοποιηθεί από 1/1/2014 έως και την 31/12/2014 (Σειμμένης, 2015).

❖ Ειδικά για τα νομικά πρόσωπα: μέχρι 31 Μαρτίου 2015 γίνεται υποβολή της δήλωσης Ε9 για κάθε μεταβολή ακινήτου που έχει συμβεί τα έτη 2010, 2011, 2012, 2013, δηλαδή την 1^η Ιανουαρίου του κάθε έτους (για τον ΕΝ.Φ.Ι.Α.)

Μέχρι 31/3/2015 παρατείνεται η καταληκτική ημερομηνία υποβολής των μεταβολών της περιουσιακής τους κατάστασης των ετών 2011, 2012, 2013, 2014 για τα νομικά πρόσωπα²⁵ (Σειμμένης, 2015).

❖ **Εντός 30 ημερών από 1/1/2015 δήλωση Ε9 για κάθε μεταβολή ακινήτου που θα γίνεται από την 1/1/2015 και μετά (για τον ΕΝ.Φ.Ι.Α.)**

Ο φορολογούμενος από την 1/1/2015 θα υποβάλλει υποχρεωτικά το Ε9 εντός 30 ημερών από την ημέρα μεταβολής της περιουσιακής κατάστασης των ακινήτων του που θα γίνεται μέσα στο 2015. Το Δημόσιο χρησιμοποιεί τα στοιχεία αυτά για λόγους στατιστικούς. Ο φόρος ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.) υπολογίζεται με βάση τα ακίνητα που θα έχει ο φορολογούμενος στην κατοχή του την 1^η Ιανουαρίου του κάθε επομένου έτους (Σειμμένης, 2015).

❖ **Μέχρι 31/12/2016 πραγματοποιείται αναστολή ισχύος του φόρου υπεραξίας 15%**

Για δύο χρόνια αναστέλλεται ο φόρος υπεραξίας 15% κατά τις μεταβιβάσεις ακινήτων. Συγκεκριμένα αναστέλλεται από την 1^η Ιανουαρίου 2015 μέχρι και τις 31 Δεκεμβρίου 2016 (Σειμμένης, 2015).

❖ **Τον ΦΠΑ αυτοπαράδοσης δεν θα καταβάλουν οι κατασκευαστικές επιχειρήσεις εάν δεν πωλούν τα νεόδμητα ακίνητα όντος 4 ετών από την έναρξη της κατασκευής**

Υποχρέωση καταβολής ΦΠΑ δεν υπάρχει πλέον από τις κατασκευαστικές επιχειρήσεις για τα νεόδμητα που δεν θα έχουν χρησιμοποιηθεί κατ' οιονδήποτε τρόπο εντός τετραετίας. Εάν κάποιος έχει τιμωρηθεί μέχρι σήμερα με πρόστιμο γι' αυτό, θα πρέπει να διεκδικήσει την επιστροφή του προστίμου από την εφορία (για λόγους ίσης μεταχείρισης) (Σειμμένης, 2015).

❖ **Η μείωση της εισφοράς αλληλεγγύης**

Η ειδική εισφορά αλληλεγγύης που καταβάλλουν οι μισθωτοί και οι συνταξιούχοι μειώθηκε. Αυτό θα οδηγήσει σε αύξηση του μηνιαίου εισοδήματος για όσους έχουν μισθούς και συντάξεις άνω των 12.000€ Για τη μεγάλη πλειοψηφία μισθωτών και συνταξιούχων το μηνιαίο κέρδος θα κυμανθεί κοντά στα 70€.

---

²⁵ Για τα Φυσικά Πρόσωπα η αντίστοιχη καταληκτική ημερομηνία είναι η 30/12/2014).

Οι θεσμοί έχουν αντιταχθεί στη μείωση αυτή. Ωστόσο, η μείωση θα ισχύσει το Α' εξάμηνο του 2015 και σε περίπτωση που δημιουργηθεί δημοσιονομικό κενό ίσως οι συντελεστές της εισφοράς αλληλεγγύης επανέλθουν από την 1/7/2015 και μετά στα επίπεδα του 2014. Αυτό θα εξαρτηθεί από τις δημοσιονομικές συνθήκες που θα έχουν δημιουργηθεί το καλοκαίρι του 2015 αλλά και από τις πιέσεις των θεσμών προς την Ελληνική πλευρά (Σειμένης, 2015).

❖ **Από την 1/1/2015 αλλαγή στον τρόπο φορολόγησης των αγροτών (φορολόγηση με 13%)**

Ο αντικειμενικός προσδιορισμός του φορολογητέου εισοδήματος των αγροτών αλλά και η φορολόγησή τους με την κλίμακα των μισθωτών και των συνταξιούχων, που είχε ως συνέπεια το εισόδημά τους να είναι αφορολόγητο μέχρι τα 9.550€ καταργείται από την 1/1/2015.

Από το 2015 θα φορολογούνται με 13% τα εισοδήματα των αγροτών και των κτηνοτρόφων από το πρώτο ευρώ, αλλά θα αφαιρούνται από τα ακαθάριστα έσοδά τους οι παραγωγικές δαπάνες τους (Σειμένης, 2015).

❖ **Η αλλαγή στις αποδείξεις από την 1/1/2015 (θα συγκεντρώνεται το 10% του εισοδήματος και όχι το 25%)**

Μισθωτοί και συνταξιούχοι για το 2015, θα χρειάζεται να συγκεντρώνουν το 10% του εισοδήματος σε αποδείξεις και όχι το 25%. Σε περίπτωση μη κάλυψης του 10% του εισοδήματος με αποδείξεις το «ακάλυπτο» ποσό εξακολουθεί να φορολογείται με 22% (Σειμένης, 2015).

❖ **Εισόδημα από ενοίκια: από 1/1/2015 καταργείται ο συμπληρωματικός φόρος 1,5% ή 3%**

Καταργείται από 1/1/2015 ο συμπληρωματικός φόρος (Σειμένης, 2015):

- που επιβαλλόταν στα εισοδήματα από ενοίκια μέχρι και το 2014 με συντελεστή 1,5% από εκμισθώσεις κατοικιών μέχρι 300 μ².
  - και με συντελεστή 3% στα εισοδήματα από ενοίκια που προέρχονταν από εκμισθώσεις κατοικιών άνω των 300 μ² ή από εκμισθώσεις κτισμάτων επαγγελματικής στέγης.
- ❖ **Εισόδημα από ενοίκια: από 1/1/2015 αυξάνει ο συντελεστής φορολόγησης τους**

Αυξάνεται από 1/1/2015 ο συντελεστής φόρου για τα εισοδήματα από ενοίκια κατά 1%, δηλαδή από 10% ο συντελεστής γίνεται 11% για εισοδήματα από ενοίκια έως 12.000€ ετησίως. Ο συντελεστής 11% θα ισχύσει για τα εισοδήματα από ενοίκια τα οποία θα πραγματοποιηθούν από την 1/1/2015 και μετά (Σειμένης, 2015).

❖ **Εισόδημα από ενοίκια: φόρος 26% εάν το εισόδημα από ακίνητα είναι μεγαλύτερο του 50% του συνόλου των εισοδημάτων του φορολογούμενου**

Αν το ετήσιο εισόδημα ενός φορολογούμενου από την 1/1/2015 προέρχεται από ακίνητα στο σύνολό του ή κατά το μεγαλύτερο μέρος του (κατά ποσοστό πάνω από το 50%), τότε εφόσον τα τεκμήρια διαβίωσης για τις κατοικίες, τα ΙΧ αυτοκίνητα και τα σκάφη που κατέχει εμφανίζουν εισόδημα μεγαλύτερο του δηλωθέντος, το τεκμαρτό αυτό εισόδημα θα φορολογείται ως «κέρδος από επιχειρηματική δραστηριότητα» με συντελεστή 26% από το πρώτο ευρώ και με συντελεστή 33% πάνω από τα 50.000€ (Σειμένης, 2015).

❖ **Η φορολογία των μισθωτών με μπλοκάκι από την 1/1/2015**

Υποχρεωτικά θα φορολογηθούν τα εισοδήματα των μισθωτών σε μπλοκάκι από το πρώτο ευρώ με συντελεστή 26%, ενώ θα πληρώσουν και τέλος επιτηδεύματος αυξημένο από τα 500 στα 650€ (Σειμένης, 2015).

❖ **Η φορολογία των φοιτητών και των ανέργων από την 1/1/2015**

Όσοι φορολογούμενοι το 2014 ήταν φοιτητές ή άνεργοι μη εγγεγραμμένοι στον ΟΑΕΔ και είχαν εισοδήματα πολύ χαμηλά προερχόμενα από περιστασιακή απασχόληση ή απέκτησαν πολύ χαμηλά εισοδήματα από τόκους καταθέσεων, τότε θα φορολογούνται για τεκμαρτά εισοδήματα τα οποία θα προσδιορίζονται από τις υπηρεσίες του υπουργείου Οικονομικών με βάση τα τεκμήρια διαβίωσης.

Οι φόροι που θα καλούνται να πληρώσουν θα υπολογίζονται με 26% από το πρώτο ευρώ των τεκμαρτών εισοδημάτων, για όσους έχουν αποκτήσει εισοδήματα από περιστασιακή απασχόληση και με 26% επί της πρόσθετης διαφοράς εισοδήματος που θα προσδιορίζουν τα τεκμήρια διαβίωσης, για όσους έχουν δηλώσει μόνο εισοδήματα από τόκους (Σειμένης, 2015).

❖ **Παροχές σε είδος όταν δεν αποσκοπούν στην εκτέλεση της εργασίας τους στον ιδιωτικό τομέα**

Έξτρα φόρος θα παρακρατείται από το 2015, από τους μισθούς υπαλλήλων του ιδιωτικού τομέα που λαμβάνουν παροχές σε είδος, εφόσον αυτές δεν θα αποσκοπούν στο να υποβοηθήσουν την εκτέλεση της εργασίας τους (Σειμένης, 2015).

❖ Ποιες επιχειρήσεις απαλλάσσονται από τον ΦΠΑ

από την υποχρέωση είσπραξης και απόδοσης ΦΠΑ στο Δημόσιο απαλλάσσονται περίπου 450.000 επιχειρήσεις και ελεύθεροι επαγγελματίες που κατά την διάρκεια του 2014 είχαν συνολικά ακαθάριστα έσοδα μέχρι 10.000€²⁶ (Σειμένης, 2015).

a. Απαλλασσόμενες επιχειρήσεις:

Πίνακας 7.2: Αγορά εμπορευμάτων και υπηρεσιών (Απαλλασσόμενες επιχειρήσεις).

Αγορά εμπορευμάτων και υπηρεσιών	
Τιμή αγοράς + ΦΠΑ 23%	100 23 (ο ΦΠΑ δεν εκπίπτει αλλά είναι στοιχείο κόστους)
Τιμή κτήσης	123

Πηγή: (Σειμένης, 2015).

b. Μη απαλλασσόμενες επιχειρήσεις:

Πίνακας 7.3: Αγορά εμπορευμάτων και υπηρεσιών (Μη Απαλλασσόμενες επιχειρήσεις).

Αγορά εμπορευμάτων και υπηρεσιών	
Τιμή αγοράς + ΦΠΑ 23%	100 23 (ο ΦΠΑ εκπίπτει αλλά ΔΕΝ είναι στοιχείο κόστους)
Τιμή κτήσης	100

Πηγή: (Σειμένης, 2015).

❖ Παράταση μέχρι 31/12/2015 της προθεσμίας παραγραφής του δικαιώματος του δημόσιου να επιβάλλει φόρους

Κατά ένα έτος (δηλαδή μέχρι την 31/12/2015), παρατείνονται οι προθεσμίες παραγραφής του δικαιώματος του Δημοσίου, για κοινοποίηση φύλλων ελέγχου και κάθε άλλης πράξης επιβολής φόρων, τελών, προστίμων ή εισφορών, που λήγουν στις 31/12/2014, για υποθέσεις που (Σειμένης, 2015):

²⁶ Όσες επιχειρήσεις έχουν την απαλλαγή αυτή, θα πρέπει να αλλάξουν κοστολόγηση και τιμολογιακή πολιτική, επειδή πλέον ο ΦΠΑ των εισροών τους θα αποτελεί στοιχείο του κόστους τους. Αυτό θα τις κάνει λιγότερο ανταγωνιστικές από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις οι οποίες παρακρατούν και αποδίδουν τον ΦΠΑ.

- a) έχουν αποσταλεί στοιχεία ή εκκρεμεί η αποστολή στοιχείων από άλλα κράτη-μέλη της Ε.Ε. ή τρίτες χώρες στις αρμόδιες φορολογικές, τελωνειακές ελεγκτικές, δικαστικές και λοιπές αρχές ή
- b) έχουν εκδοθεί ή θα εκδοθούν μέχρι 31/12/2014 εισαγγελικές παραγγελίες, εντολές ελέγχου, έρευνας ή επεξεργασίας εντολές και αιτήματα διερεύνησης από δικαστική ή φορολογική ή ελεγκτική αρχή, καθώς και από την Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες.

❖ **Φορολόγηση κέρδους από μεταβίβαση μετοχών, ομολόγων κλπ**

Οι διατάξεις της νομοθεσίας σχετικά με τη φορολόγηση του κέρδους που προκύπτει από τη μεταβίβαση τίτλων (μετοχές, ομόλογα, παράγωγα κ.λπ.) τροποποιούνται στα εξής σημεία (Σειμένης, 2015):

- a) Από τις ανωτέρω πράξεις το εισόδημα που προκύπτει φορολογείται ως εισόδημα από υπεραξία μεταβίβασης κεφαλαίου (και φορολογείται με συντελεστή 15%) και όταν ο φορολογούμενος ασχολείται κατ' επάγγελμα με τις ανωτέρω συναλλαγές (μέχρι σήμερα φορολογούνταν με συντελεστές 26 έως και 33%).
- b) Πιο συγκεκριμένα, για τους τίτλους που αποτελούν αντικείμενο διαπραγμάτευσης σε οργανωμένη αγορά ή πολυμερή μηχανισμό διαπραγμάτευσης, η φορολόγηση της υπεραξίας από τη μεταβίβασή τους, εφαρμόζεται μόνο εφόσον οι τίτλοι αυτοί έχουν αποκτηθεί από 1/1/2009 και μετά (τα ανωτέρω ίσχυαν μέχρι σήμερα μόνο για μετοχές εισηγμένες σε χρηματιστηριακή αγορά).
- c) Πλέον η ζημιά από μεταβίβαση παραγώγων χρηματοοικονομικών προϊόντων μέσω θα συμψηφίζεται με μελλοντικά (επόμενης πενταετίας) κέρδη υπεραξίας από όλα τα είδη τίτλων (μέχρι σήμερα μπορούσε να συμψηφιστεί μόνο με κέρδη υπεραξίας της ίδιας κατηγορίας τίτλων).

❖ **Εξέταση ενδικοφανών προσφυγών όντος 90 ημερών (αντί 60)**

Αυξάνονται σε 90 ημέρες από 60 ημέρες που ισχύουν σήμερα προκειμένου να εξετάσει η διεύθυνση επίλυσης διαφορών τις ενδικοφανείς προσφυγές (Σειμένης, 2015).

❖ **Κατάργηση της διαδικασίας του αυτοελέγχου (αυτοπεραίωση) από το 2014 και μετά**

Για τη χρήση του 2014 και τις χρήσεις των επομένων ετών καταργείται η διαδικασία του «αυτοελέγχου» ή «αυτοπεραίωσης», με την οποία περαίωναν αυτόματα τις

ανέλεγκτες υποθέσεις φορολογίας εισοδήματος και ΦΠΑ οι εμπορικές επιχειρήσεις με ετήσια ακαθάριστα έσοδα μέχρι 300.000 ευρώ, οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών και οι ελεύθεροι επαγγελματίες με ετήσια ακαθάριστα έσοδα μέχρι 150.000 ευρώ (Σειμένης, 2015).

❖ **Δεν θα ισχύσει η ευνοϊκή αλλαγή του 2014 στα τέλη κυκλοφορίας του 2015**

Ανάλογα με τους μήνες κυκλοφορίας, η πληρωμή των τελών κυκλοφορίας ισχύει από τον περασμένο Απρίλιο, αλλά μόνο για το έτος 2014. Για το 2015 δεν θα ισχύσει αυτή η ευνοϊκή ρύθμιση (Σειμένης, 2015).

❖ **Νέες διατάξεις για την μεταφορά της φορολογικής κατοικίας των ελλήνων ομογενών**

Οι διατάξεις που αφορούν τον τρόπο και τα δικαιολογητικά απόδειξης της φορολογικής κατοικίας των Ελλήνων Ομογενών που κατοικούν στο εξωτερικό υπέστησαν ξανά αλλαγές. Το Ελληνικό Δημόσιο και οι αρμόδιες Υπηρεσίες του εξακολουθούν να αλλάζουν κάθε εξάμηνο τις σχετικές διατάξεις, καθώς θέλουν να τους φορολογήσουν, να τους δημιουργήσουν προβλήματα ακόμα και στις φορολογικές υπηρεσίες των χωρών στις οποίες ζουν πολλά χρόνια. Η τελευταία εξέλιξη ήλθε με την ΠΟΛ. 1269/19-12-2014 με την οποία αλλάζουν πάλι τις διαδικασίες και τον τρόπο συλλογής των δικαιολογητικών. (Σειμένης, 2015).

7.5 ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ

Η κυβέρνηση με το φορολογικό σύστημα που έχει προαναγγείλει προχωρά σε μείωση των φορολογικών επιβαρύνσεων για μεγάλη μερίδα φορολογουμένων, χωρίς ωστόσο να έχει εξειδικευτεί πλήρως το πρόγραμμα.

Τα βασικά σημεία των αλλαγών που αναμένεται να δώσουν ανάσες στους φορολογούμενους είναι (Πανταζής, 2016):

- Το αφορολόγητο όριο 12.000 θα ισχύσει για τα εισοδήματα του 2015, που θα φορολογηθούν το 2016.
- Η μείωση των αντικειμενικών αξιών, η οποία αναμένεται ως τον Ιούνιο, ενώ έρχεται ευνοϊκότερη ρύθμιση για την αποπληρωμή των ληξιπρόθεσμων οφειλών.
- Η κατάργηση του ΕΝΦΙΑ από το τρέχον έτος και η αντικατάστασή του με έναν νέο φόρο που θα εξαιρεί μόνο την πρώτη κατοικία.

Οι εξαγγελίες του υπουργείου Οικονομικών αναλυτικά έχουν ως εξής:

1. Κατάργηση του Ενιαίου Φόρου Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.) και αντικατάστασή του με έναν νέο Φόρο Μεγάλης Ακίνητης Περιουσίας (Φ.Μ.Α.Π.), στο πλαίσιο του οποίου η πρώτη κατοικία δε θα φορολογείται μέχρι ένα όριο αξίας. Όπως διευκρινίστηκε ο νέος Φ.Μ.Α.Π. θα υπολογίζεται με προοδευτική φορολογική κλίμακα και με αντικειμενικές αξίες οι οποίες θα αναθεωρηθούν το αργότερο μέχρι τον Ιούνιο. Ο νέος φόρος θα υπολογιστεί επί σημαντικά μειωμένων φορολογητέων αξιών σε πολλές περιοχές της χώρας. Ουσιαστικά πολύ λιγότεροι φορολογούμενοι θα πληρώνουν φόρο για τα ακίνητα που κατέχουν με το νέο φορολογικό καθεστώς.
2. Τροποποίηση της ισχύουσας ρύθμισης των ληξιπρόθεσμων οφειλών προς το Δημόσιο και τα ασφαλιστικά ταμεία, με στόχο όλοι οι οφειλέτες του Δημοσίου και των ταμείων να έχουν τη δυνατότητα να εξοφλήσουν τα χρέη τους έως και σε 100 μηνιαίες δόσεις. Όλοι οι περιορισμοί που προβλέπει το νομοθετικό πλαίσιο της υφιστάμενης ρύθμισης των 100 δόσεων θα καταργηθούν. Πιο συγκεκριμένα:
  - a) Εντάσσονται στη ρύθμιση και όσοι οφείλουν ποσά άνω του 1 εκατ. Ευρώ
  - b) Όσοι οφείλουν ποσά πάνω από 15.000 ευρώ μπορούν να τα εξοφλήσουν έως και σε 100 μηνιαίες δόσεις, αντί μέχρι 72 που προβλέπει το ισχύον νομοθετικό καθεστώς
  - c) Θα πάψει να ισχύει το ελάχιστο όριο μηνιαίας δόσης των 50 ευρώ. Το ποσό που θα μπορεί να καταβάλλει ο οφειλέτης κάθε μήνα θα προσδιορίζεται σε συνάρτηση με το ύψος του μηνιαίου εισοδήματός του.
3. Από το δεύτερο εξάμηνο του 2015 θεσμοθέτηση ενός νέου συστήματος φορολογίας εισοδήματος, το οποίο θα εφαρμόζεται από τα εισοδήματα του τρέχοντος έτους που θα φορολογηθούν το 2016. Στο πλαίσιο του νέου συστήματος, όλα τα εισοδήματα των φυσικών προσώπων αθροιστικά θα φορολογούνται με βάση μία ενιαία, προοδευτική φορολογική κλίμακα, στην οποία θα ισχύει σημαντικά αυξημένο αφορολόγητο όριο 12.000 ευρώ. Η επαναφορά του πολύ υψηλού αφορολόγητου θα ισχύσει σε συνδυασμό με την μετατόπιση του φορολογικού βάρους στα υψηλά και τα πολύ υψηλά εισοδήματα.
4. Στενή συνεργασία όλων των ελεγκτικών μηχανισμών του υπουργείου Οικονομικών με τους ελεγκτικούς μηχανισμούς των άλλων υπουργείων και με όλες τις ανεξάρτητες αρχές, για την πάταξη της φοροδιαφυγής και της διαφθοράς. Θα εφαρμοστούν νέα επιχειρησιακά σχέδια, από το ΣΔΟΕ, από κοινού με τις Τελωνειακές και άλλες Αρχές και σε στενή συνεργασία του Υπουργείου Οικονομικών με τη νέα Αρχή, του Υπουργού

Επικρατείας για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς με διατήρηση κι ενδυνάμωση από μεριάς Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Εσόδων των μόνιμων προληπτικών ελέγχων.

Επίσης να σημειωθεί ότι οφειλές που έως και το τέλος του 2014 κατέστησαν ληξιπρόθεσμες, δηλαδή ποσό που ανέρχεται σε 4,1 δισ. ευρώ, θα μπορούν να ενταχθούν στη νέα μορφή της ρύθμισης των 100 δόσεων για τα ληξιπρόθεσμα χρέη. Αυτό προκύπτει από ανακοίνωση του υπουργείου Οικονομικών.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στη ρύθμιση για τις 100 δόσεις μπορούν να ενταχθούν μόνο οφειλές που κατέστησαν ληξιπρόθεσμες έως και την 1η Οκτωβρίου 2014. Από την 1η Οκτωβρίου έως και το τέλος Δεκεμβρίου οι συνολικές οφειλές που κατέστησαν ληξιπρόθεσμες ανέρχονται σε 4,1 δισ. ευρώ. Αναλυτικά η ανακοίνωση του υπουργείου Οικονομικών έχει ως εξής: «Το Υπουργείο Οικονομικών διευκρινίζει πως τα σημειώματα που εστάλησαν από την Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων (ΓΓΔΕ), προέρχονται από το αυτοματοποιημένο σύστημα, το οποίο στέλνει κάθε μήνα σημειώματα με πανομοιότυπο περιεχόμενο καθ' όλη τη διάρκεια της ρύθμισης των 100 δόσεων και για την αποστολή των οποίων δεν χρειάζεται και δεν δόθηκε οποιαδήποτε εντολή. Διευκρινίζεται επίσης ότι στην σχεδιαζόμενη ρύθμιση που προωθείται από το Υπουργείο Οικονομικών θα περιλαμβάνονται χρέη προς το Δημόσιο που έχουν λήξει στις 31-12-2014».

Σύμφωνα με πληροφορίες, οι αλλαγές αυτές θα ισχύσουν ενόσω η χώρα θα βρίσκεται εντός του προγράμματος – γέφυρα το οποίο θα εφαρμοστεί μέχρι να υπάρξει νέα συμφωνία με τους δανειστές. Η κυβέρνηση στοχεύει κάποια στιγμή και όταν το επιτρέψουν οι δημοσιονομικές συνθήκες να υπάρξει επέκταση των ελαφρύνσεων για τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού.

8 ΚΕΦΑΛΑΙΟ: «ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ»

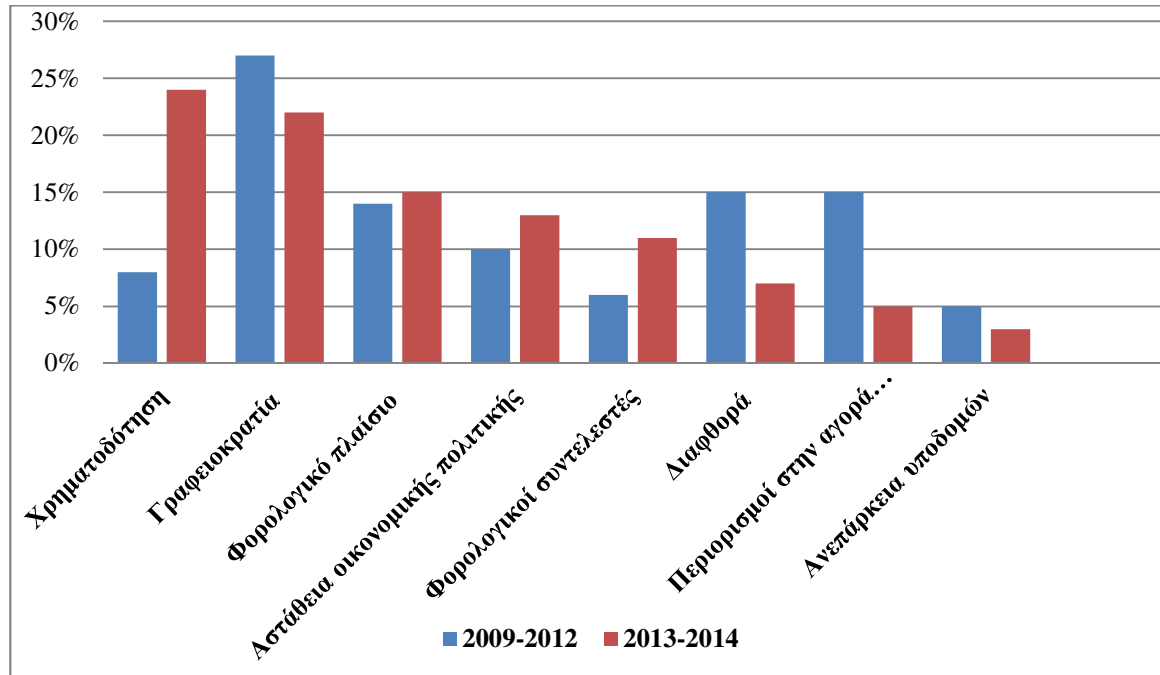
Για τα θέματα που επηρεάζουν αρνητικά την οικονομική δραστηριότητα στην Ελλάδα μια πρώτη εικόνα δίνουν τα ευρήματα των εκθέσεων της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής για τις αλλαγές του φορολογικού συστήματος από το 2009. Από τον Πίνακα 8.1 και το αντίστοιχο Διάγραμμα 8.1 φαίνεται ότι, ενώ πριν την κρίση το κυριότερο πρόβλημα ήταν η γραφειοκρατία, το 2014 το κυριότερο εμπόδιο είναι η δυσκολία χρηματοδότησης. Είναι επίσης ενδιαφέρον ότι το φορολογικό πλαίσιο είναι το τρίτο σημαντικότερο εμπόδιο και αυξήθηκε στην περίοδο της κρίσης. Το ύψος των φορολογικών συντελεστών είναι πέμπτο εμπόδιο στη σειρά και αυτό αυξήθηκε το 2014.

Από τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνεται, ότι το ύψος των φορολογικών συντελεστών δεν ήταν το κυριότερο εμπόδιο για την επιχειρηματικότητα, αλλά το όλο φορολογικό πλαίσιο.

Στην ανάλυση που ακολουθεί παρουσιάζονται οι βασικές αδυναμίες του πλαισίου αυτού.

Πίνακας 8.1: Κυριότερα εμπόδια στην επιχειρηματικότητα.

Κυριότερα εμπόδια στην επιχειρηματικότητα		
Κυριότερα Εμπόδια	Χρονική περίοδος (Ποσοστό %)	
	2009-2012	2013-2014
Χρηματοδότηση	8 %	24 %
Γραφειοκρατία	27 %	22 %
Φορολογικό πλαίσιο	14 %	15 %
Αστάθεια οικονομικής πολιτικής	10 %	13 %
Φορολογικοί συντελεστές	6 %	11 %
Διαφθορά	15 %	7 %
Περιορισμοί στην αγορά εργασίας	15 %	5 %
Ανεπάρκεια υποδομών	5 %	3 %

Διάγραμμα 8.1: Κυριότερα εμπόδια στην επιχειρηματικότητα.

1. Πολυπλοκότητα της νομοθεσίας

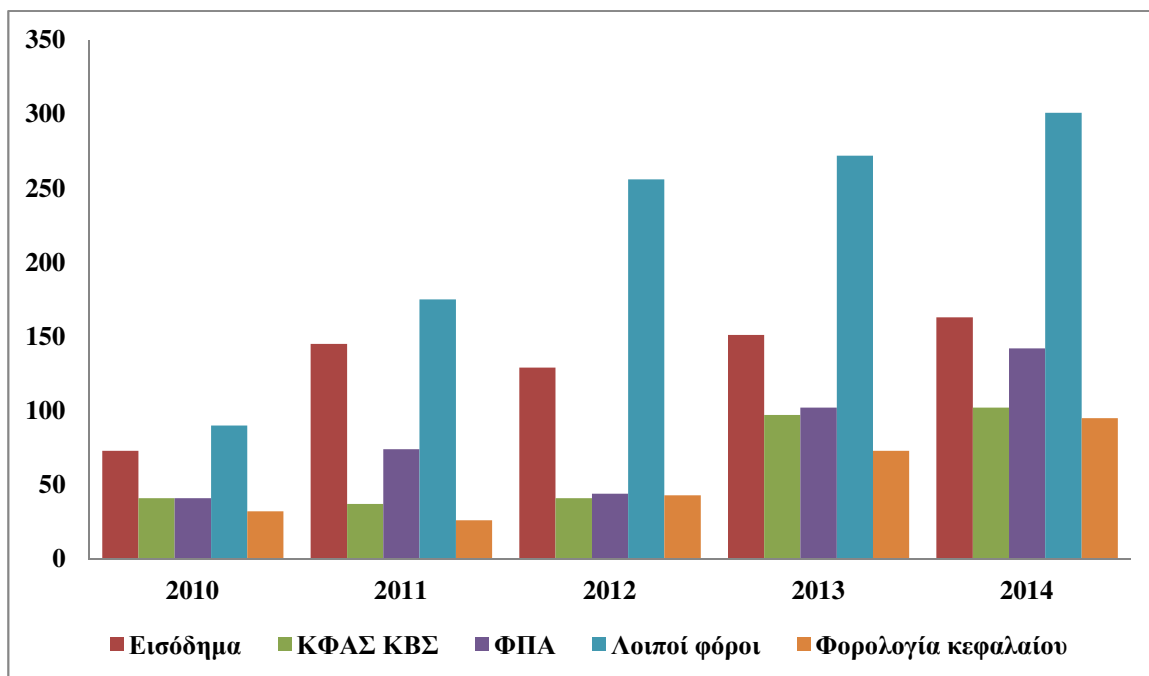
Το πρόβλημα της πολυπλοκότητας της φορολογικής νομοθεσίας της Ελλάδας είναι γνωστό και από διεθνείς οργανισμούς και επενδυτές έχει τονιστεί η ανάγκη για απλοποίησή του. Το κόστος συμμόρφωσης των πολιτών και επιχειρήσεων είναι το αποτέλεσμα της πολύπλοκης νομοθεσίας, αλλά και το διοικητικό κόστος της φορολογίας να είναι ιδιαίτερα υψηλά. Η πολυπλοκότητα φαίνεται να έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι με βάση στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, από τις αρχές του 2010 μέχρι τα μέσα του 2013 ψηφίστηκαν 20 νόμοι για αλλαγές στη φορολογία. Ενδιαφέρον επίσης παρουσιάζει και ο αριθμός των εγκυκλίων που εκδόθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών την ίδια περίοδο.

Πίνακας 8.2: Εγκύκλιοι Υπουργείου Οικονομικών (2010-2014).

Εγκύκλιοι (για)	2010	2011	2012	2013	2014
Εισόδημα	73	145	129	151	163
ΚΦΑΣ ΚΒΣ	41	37	41	97	102
ΦΠΑ	41	74	44	102	142
Λοιποί φόροι	90	175	256	272	301

Φορολογία κεφαλαίου	32	26	43	73	95
Σύνολο	277	457	513	695	803

Διάγραμμα 8.2: Εγκύκλιοι Υπουργείου Οικονομικών (2010-2014).

Από τον Πίνακα 8.2 και το αντίστοιχο Διάγραμμα 8.2 φαίνεται ότι, το φορολογικό σύστημα είναι πολύπλοκο και αδιαφανές λόγω της αυξανόμενης έκδοσης εγκυκλίων, ώστε τόσο το κόστος διαχείρισής του όσο και το κόστος συμμόρφωσης πολιτών και επιχειρήσεων να αυξάνεται αλματωδώς. Από τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνεται η κοινή αίσθηση που επικρατεί, ότι η αδιαφάνεια του φορολογικού συστήματος αυξάνεται και οι δυνατότητες φοροαποφυγής και φοροδιαφυγής δεν μειώνονται. Εξαιτίας της πολυνομίας, της πολυπλοκότητας και αδιαφάνειας είναι φυσικό να ανακύπτουν αμφισβητήσεις για τα αποτελέσματα των φορολογικών ελέγχων και με βάση στοιχεία του ΟΟΣΑ (OECD 2013) στο τέλος του 2011 ήταν σε εκκρεμότητα 155.831 ανεπίλυτες διαφορές.

Ωστόσο, εκτός από την έλλειψη μηχανισμών επίλυσης διαφορών, το γενικότερο νομικό και δικαστικό πλαίσιο είναι τέτοιο που δεν βοηθά στην επίλυσή τους. Η Ελλάδα, με βάση στοιχεία του World Economic Forum, είναι από τις τελευταίες χώρες στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε ό, τι αφορά την αποτελεσματικότητα του νομικού και δικαστικού της πλαισίου στην επίλυση διαφορών.

2. Αναποτελεσματικότητα φορολογικής διοίκησης

Το ενδιαφέρον κυβερνήσεων και διεθνών οργανισμών απασχολεί όλο και πιο έντονα το θέμα της φορολογικής διοίκησης. Άλλωστε, μια βασική προτεραιότητα των «μνημονίων» που υπέγραψε η Ελλάδα είναι η αναμόρφωση της φορολογικής διοίκησης. Προς αυτή την κατεύθυνση έχουν γίνει αρκετά, όπως η δραστική μείωση του αριθμού των εφοριών, η σύσταση Ανεξάρτητης Γενικής Γραμματείας Εσόδων, κ.ά., που αποβλέπουν στον εξορθολογισμό της λειτουργίας και την αύξηση της απόδοσης της φορολογικής διοίκησης.

Ένα θέμα που απασχολεί έντονα κυβερνήσεις και διεθνείς οργανισμούς είναι η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Ειδικότερα ο ΟΟΣΑ έχει κάνει σημαντική πρόοδο τα τελευταία δέκα χρόνια ώστε να καταρτίσει δείκτες που μετρούν την απόδοσή της. Μάλιστα δημοσιεύει αρκετά συγκριτικά στοιχεία για τις χώρες μέλη του και όχι μόνο.

Για τη δημόσια διοίκηση στην Ευρώπη σε μια πρόσφατη έκθεση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (European Commission 2012) παρουσίασε διάφορους δείκτες, μεταξύ των οποίων και έναν για την επίδοση της φορολογικής διοίκησης. Με τιμή τη μονάδα (1) μετράται η άριστη επίδοση, πράγμα που σημαίνει ότι όσο μικρότερος ο δείκτης τόσο χειρότερη η επίδοση της διοίκησης. Η επίδοση της Ελλάδας υστερεί ακόμη και έναντι πρώην κομμουνιστικών χωρών, όπως η Ρουμανία, Ουγγαρία, Λετονία, κ.ά.

Γενικότερα, είναι πολύ σημαντικό το θέμα της φορολογικής διοίκησης, αφού όσο καλή και φιλική στην ανάπτυξη μπορεί να είναι μια φορολογική μεταρρύθμιση, αν η φορολογική διοίκηση είναι αναποτελεσματική, τότε και αυτή η μεταρρύθμιση θα αποτύχει.

3. Εκτεταμένη παραοικονομία και φοροδιαφυγή

Το μέγεθος της παραοικονομίας στην Ελλάδα είναι από τα υψηλότερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και η φοροδιαφυγή. Πέρα από την απώλεια εσόδων που συνεπάγεται για το Δημόσιο η φοροδιαφυγή, προκαλούνται και σοβαρές στρεβλώσεις στην κατανομή των πόρων και την οικονομική δραστηριότητα, αφού ευνοούνται οι φοροφυγάδες σε σχέση με τους συνεπείς φορολογούμενους, δημιουργώντας συγκριτικά μειονεκτήματα στους τελευταίους. Το θέμα αποκτά ιδιαίτερη σημασία στην αναπτυξιακή πορεία μιας χώρας.

Κωδικοποιώντας τα αίτια της φοροδιαφυγής τα πιο βασικά από αυτά είναι:

a) Το ύψος των φορολογικών συντελεστών και της φορολογικής επιβάρυνσης.

- b) Οι πολλές και πολύπλοκες νομοθετικές ρυθμίσεις στην οικονομική δραστηριότητα και η πολυπλοκότητα και ασάφεια των φορολογικών νόμων.
- c) Το πλήθος των αυτοαπασχολουμένων.
- d) Η χαμηλή ποιότητα της φορολογικής διοίκησης και η διαφθορά.
- e) Το χαμηλό φορολογικό φρόνημα (tax morale) και οι κοινωνικές αντιλήψεις για τη φοροδιαφυγή.

Από τα παραπάνω φαίνεται ότι το ύψος των φορολογικών συντελεστών δεν ήταν πρόβλημα στην Ελλάδα, αν και τα πρόσφατα μέτρα έχουν αυξήσει σημαντικά τους συντελεστές τόσο στην έμμεση φορολογία, όσο και στον φόρο περιουσίας. Επίσης με την κατάργηση αφορολόγητων ποσών και εκπτώσεων, η φορολογική επιβάρυνση από τον φόρο εισοδήματος έχει αυξηθεί σημαντικά, ιδιαίτερα για τα χαμηλά εισοδήματα.

Επίσης, σημαντικό είναι το θέμα της αυτοαπασχόλησης, καθώς η Ελλάδα έχει το υψηλότερο ποσοστό στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το ποσοστό αυτό αφορά τόσο άνδρες όσο και γυναίκες και είναι μάλιστα υπερδιπλάσιο του μέσου όρου της ΕΕ.

Εξίσου σοβαρό είναι και το θέμα της διαφθοράς, αφού όλοι οι δείκτες που δημοσιεύονται δείχνουν ότι το φαινόμενο είναι αρκετά διαδεδομένο στην Ελλάδα. Τα αίτια που προκαλούν τη διαφθορά είναι παρόμοια με εκείνα της φοροδιαφυγής και το ένα φαινόμενο αλληλεπιδρά με το άλλο.

Τέλος, ένας άλλος σημαντικός παράγοντας είναι το λεγόμενο «φορολογικό φρόνημα». Διαμορφώνεται από τις ατομικές και κοινωνικές αξίες κάθε κοινωνίας, επηρεάζεται από την κουλτούρα, τους τυπικούς και άτυπους θεσμούς, αλλά και από το γενικότερο πλαίσιο λειτουργίας του κράτους και των υπηρεσιών του.

Σύμφωνα με την παραδοσιακή θεωρία της φοροδιαφυγής οι άνθρωποι συμπεριφέρονται ορθολογικά. Άρα, το αν ένας φορολογούμενος συμμορφώνεται ή όχι στις υποχρεώσεις του είναι αποτέλεσμα μιας ανάλυσης κόστους-οφέλους. Συνεπώς, ο βαθμός συμμόρφωσης στη φορολογική νομοθεσία αυξάνεται αν η κυβέρνηση αυξήσει τους ελέγχους και τα πρόστιμα. Τα υποδείγματα όμως αυτά δεν μπορούν να εξηγηθούν από τα πραγματικά επίπεδα συμμόρφωσης που παρατηρούνται στις περισσότερες χώρες. Αν οι φορολογούμενοι έπαιρναν τις αποφάσεις τους με κριτήριο καθαρά οικονομικούς λόγους, τότε οι περισσότεροι από αυτούς θα φοροδιέφευγαν, καθώς η πιθανότητα εντοπισμού είναι μικρή και τα πρόστιμα μικρά σε σχέση με το όφελος από τη φοροδιαφυγή.

Έτσι, λοιπόν, πολλοί ερευνητές θέλησαν να βρουν εναλλακτικές εξηγήσεις για τη συμπεριφορά των φορολογουμένων, εστιάζοντας την προσοχή τους σε κοινωνικούς και ψυχολογικούς παράγοντες. Με βάση αυτή τη νέα προσέγγιση διαπιστώθηκε ότι τη συμπεριφορά των φορολογουμένων επηρεάζουν αρκετοί μη οικονομικοί παράγοντες. Οι πιο βασικοί από αυτούς, κατατάσσονται σε δύο κατηγορίες:

- Προσωπικές και κοινωνικές αξίες (νόρμες)
- Εμπιστοσύνη στην κυβέρνηση και τους κρατικούς θεσμούς.

Από την έρευνα έχει φανεί ότι οι παράγοντες που σχετίζονται με την ηθική και τους κανόνες δεοντολογίας των ατόμων προσδιορίζουν, κατά πολύ τη συμπεριφορά των φορολογουμένων. Γι' αυτό και πολλοί ερευνητές ενδιαφέρονται να εξετάσουν συστηματικά το θέμα των προσωπικών αξιών, που συχνά αποκαλείται φορολογική ηθική, ή και φορολογικό φρόνημα.

Με την ανάλυση αυτή δίνεται έμφαση στην κατανόηση κοινωνικοοικονομικών παραγόντων και θεσμικών ρυθμίσεων για να εξηγήσουν το φορολογικό φρόνημα των πολιτών. Θέματα, όπως η δίκαιη κατανομή των φορολογικών βαρών, η αμερόληπτη μεταχείριση όλων από τις φορολογικές αρχές, η αντίληψη ότι οι φόροι τους επιστρέφονται με καλές και αξιόπιστες δημόσιες υπηρεσίες, συντελούν στη δημιουργία εμπιστοσύνης στο κράτος, αλλά και μεταξύ πολιτών, στοιχεία που θεωρούνται ότι συμβάλλουν στο να συμμορφώνονται οι πολίτες στις υποχρεώσεις τους. Επομένως, το θέμα της εμπιστοσύνης στο κράτος και τους δημόσιους θεσμούς αποκτά ιδιαίτερη σημασία. Ίσως, πρόκειται για έναν από τους πιο σημαντικούς παράγοντες που εξηγούν πώς στις ανεπτυγμένες χώρες και παρά την υψηλή φορολογία η φοροδιαφυγή είναι περιορισμένη.

Στην Ελλάδα η εμπιστοσύνη στην κυβέρνηση ήταν και εξακολουθεί να είναι σε χαμηλά επίπεδα.

Πέρα από τα εισπρακτικά μέτρα, χρειάζεται εκπόνηση ολικού σχεδίου φορολογικής αναμόρφωσης, που μπορεί να εφαρμοστεί σταδιακά, με βάση τους εξής άξονες:

- a) Σύνταξη ενός νέου, απλού, κατανοητού, φορολογικού νόμου που δεν θα αλλάξει στις βασικές του διατάξεις για μερικά χρόνια.
- b) Φορολόγηση όλων των εισοδημάτων με ενιαία προοδευτική κλίμακα και κατάργηση σχεδόν όλων των αυτοτελών φορολογιών.

- c) Περιορισμένη αναδιανεμητική επίδραση της φορολογίας, λόγω παγκοσμιοποίησης και φορολογικών ανταγωνισμών. Η μείωση των ανισοτήτων να συμπληρώνεται μέσα από την πολιτική δαπανών του προϋπολογισμού, αντί να γίνεται το φορολογικό σύστημα πολύπλοκο και αναποτελεσματικό.
- d) Δέσμευση όλων των κόμματος ότι δεν θα γίνει ξανά φορολογική αμνηστία (ρύθμιση).
- e) Εκσυγχρονισμός της φορολογικής διοίκησης και αυτονόμηση στη λειτουργία της, από την πολιτική ηγεσία.
- f) Κατάρτιση ενός νέου συστήματος φορολογικών ελέγχων.
- g) Αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών πληροφορικής με επενδύσεις σε εξοπλισμό και ανθρώπινο δυναμικό.
- h) Σύσταση και στελέχωση οργάνων φορολογικής διαιτησίας.
- i) Δημιουργία φορολογικών δικαστηρίων, αφού δεν μπορεί ο δικαστής που ασχολείται με κλέφτες και απάτες να πρέπει να επιλύσει πολύπλοκα φορολογικά θέματα.
- j) Σύσταση μιας ενιαίας αρχής κατά της διαφθοράς, η οποία θα είναι ανεξάρτητη και θα υπάγεται στη Βουλή.
- k) Σύσταση στο Υπουργείο Οικονομικών μιας Διεύθυνσης φορολογικών μελετών, με εξειδικευμένο προσωπικό, η οποία θα αναλύει τις προτάσεις φορολογικής πολιτικής και θα παρακολουθεί τις διεθνείς εξελίξεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Morales, J., Gendron, Y., & Guénin-Paracinib, H. (2014, 11). State privatization and the unrelenting expansion of neoliberalism: The case of the Greek financial crisis. *Critical Perspectives on Accounting*, 25, Issue 6.
- Γεωργακόπουλος, Θ., & Πάσχος, Π. (2008). *Εισαγωγή στη Φορολογία* (3η εκδ.). Αθήνα: Εκδόσεις Μπένου.
- Γκικόκας, Α., & Αντωνάκας, Ν. (2013, 2 27). Culture Changing: A Development and Empirical Exploration in the Greek Tax Administration. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 73, σσ. 573–580.
- Γραβιάς, Κ. (2011, 2 24). *Φορολογία Εισοδήματος*. Ανάκτηση από φορολογική και λογιστική πύλη ενημέρωσης Taxheaven.gr: <http://www.taxheaven.gr/laws/circular/view/id/11752>
- Ελληνική Δημοκρατία - Υπουργείο Οικονομικών - Γενική Γραμματεία Φορολογικών & Τελωνειακών Θεμάτων-Γενική Διεύθυνση Φορολογίας (ΠΟΛ.1009/21.1.2011). (2011, 1 24). *Διευκρινίσεις σε σχέση με το συντελεστή ΦΠΑ σε πιστωτικά τιμολόγια λόγω κύκλου εργασιών*. Ανάκτηση από Φορολογική και λογιστική πύλη ενημέρωσης Taxheaven.gr: <http://www.taxheaven.gr/laws/circular/view/id/11822>
- Ελληνική Δημοκρατία - Υπουργείο Οικονομικών - Γενική Γραμματεία Φορολογικών & Τελωνειακών Θεμάτων-Γενική Διεύθυνση Φορολογίας (ΠΟΛ.1027/9.2.2011). (2011, 2 12). *Τρόπος εξόφλησης ορισμένων συναλλαγών με ιδιώτες*. Ανάκτηση από φορολογική και λογιστική πύλη ενημέρωσης Taxheaven.gr: <http://www.taxheaven.gr/laws/circular/view/id/11912>
- Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών-«Φορολογία στην Ευρώπη». (2015). *Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ*. Ανάκτηση από Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών: http://www.acci.gr/acci/Portals/0/Departments/keme/national/%CE%97_%CE%A6%CE%9F%CE%A1%CE%9F%CE%9B%CE%9F%CE%93%CE%99%CE%91_%CE%A3%CE%A4%CE%97%CE%9D_%CE%95%CE%A5%CE%A1%CE%A9%CE%A0%CE%97.pdf

- Καπλάνογλου, Γ., & Ραπάνος, Β. (2015, 6). Why do people evade taxes? New experimental evidence from Greece. *Journal of Behavioral and Experimental Economics*, 56, σσ. 21–32.
- Καραχρήστος, Σ. (2014). *φορολογική δήλωση 2014*. Ανάκτηση από money-money.gr: <http://www.money-money.gr/news/pies-allages-eginan-fetos-sti-forologiki-dilosi-ke-poso-tha-tis-plirosoume/663>
- Κοκκινέλης, Μ. (2015). *Η φορολογία στην Ελλάδα: Τα τελευταία 20 χρόνια*. Ανάκτηση από TVXS: <http://tvxs.gr/news/ellada/i-forologia-stin-ellada-ta-teleytaia-20-xronia-oi-polites-plirosan-810-dis-eyro>
- Κοντογεώργος, Κ. (2014, 10 13). *Οικονομική ανισότητα*. Ανάκτηση από MEDIA2DAY: <http://www.euro2day.gr/news/economy/article/1263751/protathlhtismo-sthn-oikonomikh-anisothta-kanei-h.html>
- Κουλογιάννης, Κ. (2013, 7 3). *Φορολογική και λογιστική πύλη ενημέρωσης Taxheaven.gr*. Ανάκτηση από Οι αλλαγές που φέρνει ο νέος Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος: <http://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/14290>
- Κουλογιάννης, Κ., & Γραβιάς, Κ. (2012, 1 14). *Φορολογική και λογιστική πύλη ενημέρωσης Taxheaven.gr*. Ανάκτηση από Φορολογικές αλλαγές για επιχειρήσεις, επιτηδευματίες και ιδιώτες: <http://www.taxheaven.gr/laws/circular/view/id/13250>
- Λιαργκόβας, Π. (2010). *Σύγχρονα Θέματα της Ελληνικής & Διεθνούς Οικονομίας*. Αθήνα: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗ.
- Μπένου, Γ. (2013). *Εισαγωγή στη χρηματοοικονομική λογιστική*. Αθήνα: Μπένου Γ.
- Νανόπουλος, Κ. (2011, 7 4). *Οι φορολογικοί συντελεστές σε Ελλάδα και Ευρώπη*. Ανάκτηση από Φορολογική και λογιστική πύλη ενημέρωσης Taxheaven.gr: <http://www.taxheaven.gr/news/news/view/id/7917>
- Πανταζής, Γ. (2016, 3 12). *Τελευταία Φορολογικά Νέα*. Ανάκτηση από EUROPEAN TAX SYMMETRY CONTROL: <http://www.tax-symmetry.gr/category/%CE%B5%CE%BD%CE%B7%CE%BC%CE%B5%CF%81%CF%8E%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CF%84%CE%B5%CE%BB%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B1%CE%AF%CE%B1-%CE%BD%CE%AD%CE%B1/>

- Παπάς, Α. (2013). *Εισαγωγή στην ελεγκτική* (3η εκδ.). Αθήνα: Μπένου Γ.
- Πουρναράκης, Ε., & Χαντζηκωνσταντίνου, Γ. (2011). *Αρχές Οικονομικής (Μακροοικονομική και Μικροοικονομική)*. Αθήνα: ΣΟΦΙΑ ΑΕ ΕΚΔΟΣΕΙΣ.
- Προβόπουλος, Γ. (2014, 3). The Greek Economy and Banking System: Recent Developments and the Way Forward. *Journal of Macroeconomics*, 39, Part B, σσ. 240–249.
- Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας-Ν. 3758/2009. (2009). Ν. 3758/2009 (ΦΕΚ Α 68/05-05-2009) *Εταιρείες Ενημέρωσης οφειλετών για ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις και άλλες διατάξεις*. Ανάκτηση από Φορολογικό Ινστιτούτο - Elforin: <http://www.forin.gr/laws/law/2908/etaireies-enhmerwshs-ofeiletwn-gia-lhksiprothesmes-apaitheis-kai-alles-diatakseis>
- Ράπανος, Β., & Καπλάνογλου, Γ. (2015). *Φορολογία και οικονομική ανάπτυξη "η περίπτωση της Ελλάδας"*. Ανάκτηση από Ελληνική Ένωση Τραπεζών (ΕΕΤ): <http://www.hba.gr/5Ekdosis/UplPDFs/sylltomos14/609-638%20Rapanos%202014.pdf>
- Σειμένης, Ο. (2015, 1 7). *Σημαντικές φορολογικές αλλαγές από 01/01/2015*. Ανάκτηση από <http://www.forologikanea.gr/news/oi-22-simantikes-forologikes-allages-apo-01-01-2015/>
- Σταματόπουλος, Δ., & Καραβοκύρης, Α. (2014). *Κώδικας φορολογίας εισοδήματος*. Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
- Συρμαλόγλου, Α. (2007). *Φορολογία ή χρεοκοπία*. Αθήνα: Μεταμεσονύκτιες Εκδόσεις.
- Τάτσος, Ν. (2012). *Θεωρία των φόρων και φορολογική πολιτική*. Αθήνα: Κριτική.
- Τσακλαγκάνος, Ά. (2005). *Ελεγκτική*. Αθήνα: Κυριακίδη Αφοί.
- Τσιατούρας, Φ. (2014). *Φόρος Προστιθέμενης Αξίας*. Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση.
- Φλιτούρης, Α. (2007). *Εσωτερικός- Εξωτερικός και Φορολογικός Έλεγχος* (2η εκδ.). Θεσσαλονίκη: Ιδιωτική.
- Φορολογία-Wikipedia. (2016). *Φορολογία*. Ανάκτηση από Wikipedia: <https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%A6%CE%BF%CF%81%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%AF%CE%B1>

Φορολογικό Ινστιτούτο - Elforin (N. 3746/2009). (2016, 1). *N. 3746/2009 (ΦΕΚ Α 27/16-02-2009) Ταμείο Εγγύησης Καταθέσεων και Επενδύσεων (ΤΕΚΕ), ενσωμάτωση των Οδηγιών 2005/14/ΕΚ για την υποχρεωτική ασφάλιση οχημάτων και 2005/68/ΕΚ σχετικά με τις αντασφαλίσεις και λοιπές διατάξεις*. Ανάκτηση από Φορολογικό Ινστιτούτο - Elforin: <http://www.forin.gr/laws/law/2870/tameio-eggushs-katathesewn-kai-ependusewn-teke-enswmatwsh-twn-odhgiwn-2005-14-ek-gia-thn-uproxrewtikh-asfalish-oxhmatwn-kai-2005-68-ek-sxetika-me-tis-antafaliseis-kai-loipes-diatakseis>

Φορολογικό Ινστιτούτο - Elforin (N. 3756/2009). (2016, 1). *N. 3756/2009 (ΦΕΚ Α 53/31-03-2009) Σύστημα Άυλων Τίτλων, διατάξεις για την Κεφαλαιαγορά, φορολογικά θέματα και λοιπές διατάξεις*. Ανάκτηση από Φορολογικό Ινστιτούτο - Elforin: <http://www.forin.gr/laws/law/2766/susthma-aulwn-titlwn-diatakseis-gia-thn-kefalaiagora-forologika-themata-kai-loipes-diatakseis>

Φορολογικό Ινστιτούτο - Elforin (N. 3763/2009). (2016, 1). *N. 3763/2009 (ΦΕΚ Α 80/27-05-2009) Ενσωμάτωση Οδηγιών 2006/98/ ΕΚ, 2008/8/ΕΚ και 2007/ 74/ΕΚ, διατάξεων των Οδηγιών 2006/112/ΕΚ και 2006/ 69/ΕΚ, διατάξεις φορολογίας εισοδήματος, κεφαλαίου, ΦΠΑ και λοιπών φορολογιών και λοιπές διατάξεις*. Ανάκτηση από Φορολογικό Ινστιτούτο - Elforin: <http://www.forin.gr/laws/law/2723/ensw%25c2%25b5atwsh-odhgiwn-2006-98-ek-2008-8-ekkai-2007-74-ek-diataksewn-twn-odhgiwn-2006-112-ek-kai-2006-69-ek-diatakseis-forologias-eisodh%25c2%25b5atos-kefalaiou-fpa-kai-loipwn-forologiw-n-kai-loip#!/?article=10747,107>

Φορολογικό Ινστιτούτο - Elforin (N. 3808/2009). (2016, 1). *N. 3808/2009 (ΦΕΚ Α 227/10-12-2009) Έκτακτη οικονομική ενίσχυση κοινωνικής αλληλεγγύης, έκτακτη εισφορά κοινωνικής ευθύνης των μεγάλων επιχειρήσεων και της μεγάλης ακίνητης περιουσίας και άλλες διατάξεις*. Ανάκτηση από Φορολογικό Ινστιτούτο - Elforin: <http://www.forin.gr/laws/law/2761/ektakh-oikonomikh-enisxush-koinwnikhs-allhlegguhs-ektakh-eisfora-koinwnikhs-euthunhs-twn-megalwn-epixeirhsewn-kai-ths-megalhs-akinhtis-periousias-kai-alles-diatakseis>

Χάλκος, Γ., & Σκουλούδης, Α. (2016, 2). Exploring the current status and key determinants of corporate disclosure on climate change: Evidence from the Greek business sector. *Environmental Science & Policy*, 56, σσ. 22–31.

Χιόνης, Δ., & Κορρές, Γ. (2013). *Ελληνική Οικονομία-Οικονομική Πολιτική & Ανάλυση Βασικών Μακροοικονομικών Μεγεθών* (3η εκδ.). Αθήνα: ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗ.

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1988 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

ΓΙΩΤΑΚΗΣ Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΜΑΥΡΟΠΟΔΗ Θ. ΔΙΟΝΥΣΙΑ
ΛΥΜΠΕΡΗΣ Δ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Έτος ολοκλήρωσης: 2016